

Poliisihallituksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2023

Sisällys

1 Johdon katsaus	4
2 Toiminnan vaikuttavuus	6
3 Toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta	10
3.1 Valvonta ja hälytys	10
3.1.1 Keskeiset mittarit	14
3.1.2 HARVATURVA -projektin parhaat käytänteet	15
3.1.3 Kokonaisarvio valvonta- ja hälytystoiminnasta	15
3.2 Liikenneturvallisuus	15
3.2.1 Liikennevalvonnan tuloksista	16
3.3 Rikostorjunta	17
3.3.1 Yleistä rikostorjunnan tuloksista	17
3.3.2 Toimintaprosessien kehittäminen	19
3.3.3 Tietojärjestelmäkehitys	20
3.3.4 Poliisihallituksen ohjeet	20
3.3.5 Rikostorjunnan johtamisen ja koulutuksen kehittäminen	21
3.4 Lupahallinto	27
3.4.1 Lupahallinto	27
3.4.2 Asehallinto	32
3.4.3 Arpajaishallinto	32
3.4.4 Turvallisuusalan valvonta	34
3.5 Yhteiset palvelut	35
3.5.1 ICT-palvelut	35
3.5.2 Materiaalipalvelut ja toimitilat	38
3.5.3 Viestintä	42
3.5.4 Laillisuusvalvonta	42
3.5.5 Sisäinen tarkastus	43
3.5.6 Tietoturvallisuuden ja tietosuojan valvonta sekä poliisin kokonaisarkkitehtuuri	43
3.5.7 Kansainvälinen toiminta	44
3.5.8 Poliisin sisäinen turvallisuus, varautuminen ja riskienhallinta (POSITUVA)	47
3.5.9 Lainsäädäntöasiat	50
3.6 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	51
3.7 Yhteisrahoitteinen toiminta	61
3.8 Poliisin kokonaiskustannukset	62
4 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	64
4.1 Johtaminen ja työyhteisö	65
4.2 Työhyvinvointi ja työkyky	65

4.3 Osaaminen.....	65
4.4 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.....	66
4.5 Henkilöstön määrä ja rakenne	67
5 Tilinpäätösanalyysi	69
5.1 Rahoituksen rakenne	69
5.2 Talousarvion toteutuminen.....	70
5.3 Tuotto- ja kululaskelma	71
5.4 Tase.....	72
5.5 Hankkeet.....	72
6 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	74
7 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	75
7.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	75
7.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	75
8 Poliisihallituksen talousarvion toteumalaskelma.....	76
9 Poliisihallituksen talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista	82
10 Poliisihallituksen tuotto- ja kululaskelma	82
11 Poliisihallituksen tase	83
12 Liitetiedot (tilinpäätöksen liitteet)	86
13 Allekirjoitukset.....	102

1 Johdon katsaus

Suomen turvallisuustilanne on yleisesti ottaen vakaa ja ihmisten turvallisuuden tunne sekä luottamus poliisiin ovat edelleen korkealla tasolla. Poliisiin tulee kuitenkin jatkuvasti tehdä työtä luottamuksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Poliisi on johtava sisäisen turvallisuuden viranomainen, jonka toimintaympäristö on monimuotoistunut merkittävästi. Vanhat uhat ovat yhä olemassa, mutta niiden päälle on tullut uusia tai vahvistuvia ilmiöitä.

Sisäiseen turvallisuuteen vaikuttaa ilmiöitä, joiden kehityskulkuun tulee ajoissa, vahvasti ja päättäväisesti puuttua. Toimintaympäristö on muutoksessa, globaalit megatrendit, digitalisaatio, kaupungistuminen, kansallisen eheyden murentuma, arvojen polarisoituminen ja segregaatiokehitys heijastuvat suoraan turvallisuustilanteeseen. Suomessa on viime aikoina nähty enenevässä määrin yleistä eriarvoistumista ja kansallista eheyttä näkertävää kehitystä, joka ruokkii mm. jengiytymistä, terrorismin uhkaa ja poliittisen väkivallan kasvupotentiaalia. Lisäksi kasvavana uhkana ovat ulkoisen toimintaympäristön muutosten vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen.

Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat limittyneet. Perinteistä eroa ei enää ole ja hybridiuhat ovat tästä keskeinen esimerkki. Hybriditoimissa pyritään hyödyntämään oikeusvaltion avoimuutta ja muun muassa kansainvälisiä sopimuksia kohdevaltiota vastaan käyttäen.

Vuonna 2023 toteutunut Suomen NATO-jäsenyys on lisännyt hybriditoimia ja niiden uhkaa Suomessa. Poliisi on seurannut ensivasteviranomaisena tarkasti tilanteen kehitystä. Samalla kynnyksellä tulkita Suomeen kohdistuvia vaikuttamistoimia sotilaallisiksi ja siten hyökkäykseksi paitsi Suomea myös puolustusliittoa vastaan voi nousta korkeaksi.

Venäjän hyökkäyssota on vaikuttanut suoraan ja välillisesti Suomen turvallisuusympäristöön ja viranomaisten varautumiseen. Poliisi kerää hybriditilanteesta havaintoja koko henkilöstöllään. Poliisin toiminta perustuu korostetusti tilannekuvaan, tietojohtoisuuteen ja analysoidun tiedon hyödyntämiseen, ennakkointiin sekä strategisten tavoitteiden toteutukseen.

Nuorten rikollisuus yleisesti on vuodesta 2011 alkaen pääasiassa vähentynyt. Huolestuttavaa kuitenkin on, että vuodesta 2015 alkaen väkivaltarikollisuuden taso on kasvanut alaikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden ikäryhmissä. Nuorten vakava rikollisuus linkittyy myös osin katujengeihin. Rikoksia tekevät nuoret ovat vaarassa syrjäytyä ja ajautua rikolliselle polulle, joka johtaa pahimmillaan katujengeihin ja edelleen järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Poliisi on onnistunut puuttumaan katujengien toimintaan merkittäväällä tavalla. Suomessa poliisin toiminta katujengien torjunnassa on alusta asti ollut valtakunnallista ja poliisin ylijohton ohjaamaa. Oikein ajoitetuilla toimenpiteillä suunniteltuja tekoja on onnistuttu estämään. Tavoite on estää ilmiön paheneminen. Keskeisiä keinoja ovat olleet rikollisten tekojen estäminen, paljastaminen ja rikosvastuun toteuttaminen. Väkivallan ja koston kierreet katkaistaan varhaisessa vaiheessa tehokkailla toimenpiteillä ja puuttumisella. Tähän mennessä Suomen poliisi on tässä onnistunut.

Vuonna 2023 valmisteltiin pääministeri Orpon hallitusohjelmaa Vahva ja välittävä Suomi. Poliisi osallistui hallitusohjelmavalmisteluun aktiivisesti ja tuloksena oli poliisin tavoitteet hyvin huomioon ottava ohjelma. Hallitusohjelman mukaisesti poliisitehtävissä toimivien määrä nostetaan 8 000 poliisihenkilötyövuoteen vaalikauden loppuun mennessä. Lisäys tehdään poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseen. Poliisin kyky rekrytoida tarvittava määrä poliisitoimintaa tukevia erityisosajia, kuten kyber- ja talousasiantuntijoita sekä tutkintasihteereitä, turvataan. Hallitusohjelmaan sisältynyt resurssilisäys mahdollistaa tämän tavoitteen saavuttamisen.

Poliisin uusi strategia korvasi aiemman ja tuli voimaan vuoden 2024 alusta lukien. Poliisin visio ja arvot säilyivät ennallaan. Strategiakokonaisuus muodostaa yhdessä poliisia ohjaavan lainsäädännön sekä muun normituksen kanssa pohjan ja perustan kaikelle poliisin toiminnalle. Strategiakokonaisuus on laadittu poliisin toimintaa ohjaavien linjaratkaisujen pohjalta nykyistä toimintaympäristöä peilaavasti.

2 Toiminnan vaikuttavuus

Valvonta- ja hälytystoiminnan tehtävämäärä kasvoi edellisestä vuodesta 40 000 kappaletta. Tehtävien kokonaismäärästä kaksi prosenttia enemmän oli oma-aloitteisia tehtäviä verrattuna edelliseen vuoteen ja lähes kuusi prosenttia enemmän kuin tavoitteeksi asetettu 41,4 %. Päivitettyjen valvonta- ja häiriöindeksien avulla voidaan havaita, että yleisten paikkojen valvontaa lisäämällä on pystytty vaikuttamaan yleisten paikkojen häiriöiden ja rikosten määrään (muutos 13,3 % ja 15,4 %). Siihen tavoitteeseen, että poliisilaitosten toimialueiden kuntakohtaiset toimintavalmiusajat ovat kaikkien kuntien osalta enintään riskialuekohtaisesti määritellyn enimmäistoimintavalmiusajan tasolla, ei kaikkien kuntien osalta päästy.

Liikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä pieneni edelliseen vuoteen verrattuna ja pysyi alle kahdessa sadassa. Tässä yhteiskunnallisesti keskeisessä tavoitteessa poliisi onnistui omalla osuudellaan. Rattijuopumusten määrä pysyi vuoden 2022 tasolla, joten asetettua tavoitetta ei saavutettu. Törkeitä liikenneturvallisuuden vaarantamisia paljastettiin vuonna 2023 hieman enemmän kuin edellisenä vuonna, mutta asetettua tavoitetta ei saavutettu.

Rikosten määrä on ollut selvässä kasvussa (5,9 %). Psykoterapiakeskus Vastaamon tietomurtokokonaisuus näkyy vuoden 2023 selvitystasoissa ja tutkinta-ajoissa. Jos Vastaaan liittyvät nimikkeet poistetaan tilastosta, on rikoslakirikosten (pl. liikenne rikokset) selvitystaso noin 46 % ja tutkinta-aika 172 vuorokautta, eli kaksi vuorokautta lyhyempi kuin edellisenä vuonna. Talousrikosten määrä kasvoi tasaisesti (4,7 % vuodesta 2022).

Taulukko 1: Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen mittarit	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
Rikoslakirikosten määrä, enintään	436 885	447 067	542 446	484 822	484 760	513 448	5,9 %
Katuturvallisuusindeksin arvo, vähintään (1999=100) ¹	100,8	100,3	99,4	100,0	92,2	86,7	-6,0 %
Liikenneturvallisuusindeksin arvo, vähintään (1999=100) ²	223,2	223,2	251,9	289,4	289,9	308,6	6,4 %
Häiriöindeksin arvo, enintään ³	-	-	87,4	87,1	88,1	138,2	15,4 %

¹ Katuturvallisuusindeksissä painotetaan poliisille ilmoitettujen ryöstöjen, pahoinpitelyjen, vahingontekojen sekä ratti- ja liikennejuopumusten lukumäärät sekä lasketaan yhteen. Saatu summaluku suhteutetaan alueen asukaslukuun. Mitä suurempi indeksiluku, sitä parempi tilanne on verrattuna valtakunnalliseen keskiarvoon vuodelta 1999. Katuturvallisuusindeksi on korvattu häiriöindeksillä syksyllä 2023.

² Liikenneturvallisuusindeksi on rekisteröityjen autojen ja moottoripyörien määrä jaettuna liikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden painotetulla lukuarvolla.

³ Häiriöindeksissä painotetaan tiettyjen poliisille ilmoitettujen henkeen ja terveyteen sekä omaisuuteen kohdistuneiden rikosten ja tehtävien lukumäärät, jotka lasketaan yhteen. Näitä tiettyjä rikoksia ja tehtäviä on n. 40. Summa suhteutetaan alueen asukaslukuun. Mitä korkeampi arvo on, sitä enemmän häiriöitä suhteutettuna asukaslukuun. Valtakunnallinen arvo 2014=100.

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen mittarit	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
Valvontaindeksin arvo, enintään ⁴			-	69,1	81,1	101,7	13,3%
Kansalaisten luottamus poliisin toimintaan, keskiarvo, vähintään asteikolla 1-4 ⁵	3,50	-	3,39	-	3,40	-	-
Kansalaisten kokema turvallisuuden tunne, keskiarvo, vähintään asteikolla 1-4 ⁶	3,02	-	3,03	-	3,05	-	-

Taulukko 2: Poliisin tietoon tulleet kaikki rikokset tapahtuma-alueen mukaan⁷

Ilmoitetut rikokset, kpl, poliisilaitoksittain	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
215 Helsinki	115 173	98 766	105 030	75 924	73 720	79 365	7,7 %
806 Itä-Uusimaa	75 003	73 952	74 178	55 640	57 446	58 122	1,2 %
815 Kaakkois-Suomi	40 742	38 219	33 073	26 439	29 726	24 623	-17,2 %
818 Länsi-Uusimaa	70 743	73 082	59 659	36 285	36 729	38 359	4,4 %
812 Häme	61 527	55 170	47 319	34 218	33 913	34 083	0,5 %
833 Sisä-Suomi	125 231	122 360	97 666	67 315	67 596	70 526	4,3 %
836 Pohjanmaa	56 283	53 985	38 778	30 064	29 916	30 176	0,9 %
842 Lounais-Suomi	99 090	94 224	83 544	62 235	60 023	63 087	5,1 %
851 Itä-Suomi	82 929	75 518	58 836	45 295	44 716	45 241	1,2 %
863 Oulu	65 306	59 299	50 314	40 807	39 749	40 714	2,4 %

⁴ Valvontaindeksiin lasketaan eri tavoin painotettuna valitut oma-aloitteiset hälytystehtävät. Tehtävien määrä suhteutetaan asukasluukuun. Vuoden 2014 indeksi on 100. Mitä korkeampi indeksin arvo, sitä enemmän valvontaa suhteutettuna asukasluukuun.

⁵ Kansalaisten luottamusta poliisiin mitataan Poliisibarometri-tutkimuksen kysymyksellä "Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten toimintaan?". 1 = erittäin vähän, 2 = melko vähän, 3 = melko paljon, 4 = erittäin paljon. Lähde: Poliisibarometri. Joka toinen vuosi tehtävä kansalaishaastattelu, toteutettu edellisen kerran v. 2022.

⁶ Kansalaisten turvallisuuden tunnetta mitataan Poliisibarometri tutkimuksen kysymyksellä "Kuinka vakavana ongelmana pidätte rikollisuutta lähiympäristössä?". 1 = erittäin vakava, 2 = melko vakava, 3 = ei kovin vakava, 4 = ei lainkaan vakava. Lähde: Poliisibarometri, toteutettu edellisen kerran v. 2022.

⁷ Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä.

Ilmoitetut rikokset, kpl, poliisilaitoksittain	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
866 Lappi	26 413	25 755	21 401	16 959	16 713	17 646	5,6 %
872 Ahvenanmaa	2 248	2 580	2 734	2 785	3 129	3 232	3,3 %
Ulkomaat	5 213	6 882	10 562	8 451	7 985	25 327	217,2 %
Yhteensä	825 901	779 792	683 094	502 417	501 361	530 501	5,8 %

Taulukko 3 : Poliisin tietoon tulleet rikokset (pl. liikenne rikkomukset) tapahtuma-alueen mukaan⁸

Ilmoitetut rikokset, kpl, poliisilaitoksittain	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
215 Helsinki	60 830	60 967	77 735	62 157	60 458	65 052	7,6 %
806 Itä-Uusimaa	35 903	37 250	47 307	41 557	44 492	46 666	4,9 %
815 Kaakkois-Suomi	14 973	15 601	18 552	16 714	22 421	17 432	-22,3 %
818 Länsi-Uusimaa	23 670	24 986	33 994	26 338	28 404	29 634	4,3 %
812 Häme	21 442	23 315	25 970	22 909	23 640	23 364	-1,2 %
833 Sisä-Suomi	43 000	45 912	57 244	46 334	48 750	51 144	4,9 %
836 Pohjanmaa	17 973	18 854	20 437	17 826	19 364	19 754	2,0 %
842 Lounais-Suomi	36 887	39 211	49 168	41 876	42 129	45 056	6,9 %
851 Itä-Suomi	27 736	27 829	30 752	30 946	30 957	31 496	1,7 %
863 Oulu	23 892	25 974	27 826	25 709	26 523	27 892	5,2 %
866 Lappi	8 633	9 112	10 068	8 740	9 071	10 474	15,5 %
872 Ahvenanmaa	1 252	1 335	1 268	1 074	1 362	1 260	-7,5 %
Ulkomaat	5 179	6 857	10 268	8 332	7 970	25 317	217,7 %
Yhteensä	321 370	337 203	410 589	350 512	365 541	394 541	7,9 %

⁸ Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä.

Taulukko 4: Katuturvallisuusindeksi poliisilaitoksittain⁹

Suhteellinen arvo	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
215 Helsinki	71,41	74,30	71,52	72,19	66,94	63,41	-5,3 %
806 Itä-Uusimaa	99,18	102,54	91,41	93,73	76,98	75,94	-1,3 %
815 Kaakkois-Suomi	110,63	99,50	105,04	109,80	100,25	93,02	-7,2 %
818 Länsi-Uusimaa	115,42	107,77	107,42	106,12	90,25	84,70	-6,1 %
812 Häme	107,68	107,54	112,02	111,78	107,53	98,61	-8,3 %
833 Sisä-Suomi	100,84	99,21	102,25	104,32	102,44	90,52	-11,6 %
836 Pohjanmaa	114,44	121,86	118,88	121,92	114,12	113,26	-0,8 %
842 Lounais-Suomi	111,40	110,11	104,15	101,78	97,12	84,29	-13,2 %
851 Itä-Suomi	106,17	108,02	111,28	105,40	98,19	100,42	2,3 %
863 Oulu	111,42	107,70	105,58	109,22	102,53	100,92	-1,6 %
866 Lappi	103,11	95,79	99,77	100,21	97,24	88,49	-9,0 %
872 Ahvenanmaa	130,18	112,28	101,57	118,70	106,28	123,63	16,3 %
Yhteensä	101,53	101,02	99,45	99,98	92,17	86,66	-6,0 %

⁹ Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä.

Taulukko 5: Henkilövahinko-onnettomuudet 2018-2022¹⁰

Henkilövahinko-onnettomuudet	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022*	Toteuma 2023*	Muutos % 2022-2023
Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet	4 290	4 002	3 608	3 243	3 060	2916	-6,2%
Kuolemaan johtaneet tieliikenneonnettomuudet	200	195	208	208	173	167	-7,2%
Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet	237	208	223	225	189	176	-10,2%
Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet	5 275	4 974	4 411	3 886	3 779	3620	-5,7%

3 Toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta

3.1 Valvonta ja hälytys

Taulukko 6: Valvonnan tuloksellisuutta, tehokkuutta, tuotoksia sekä laadunhallintaa arvioidaan seuraavilla mittareilla

Taloudellisuus / valvonta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Henkilötyövuodet (htv)	1 142	1 101	1 084	1160	1083
Valvonnan kustannukset, 1 000 euroa	129 236	127 780	130 562	142 027	138 610
Taloudellisuus (kustannukset / ABC tehtävät), euroa	127,0	126,4	141,0	135	144

Tuottavuus / valvonta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tuottavuus (ABC-tehtävät / htv)	891	918	855	905	892
Liikennevalvonnan tuottavuus, ilman automaattivalvontaa (kpl/htv)	298	311	301	330	305
Palvelukyky ja laatu / valvonta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023

¹⁰ Lähde: Tilastokeskus. * Vuoden 2023 tiedot ovat ennakkotietoja.

Tuottavuus / valvonta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Onnistuminen lähisuhdeväkivaltaan ¹¹ puuttumisessa, keskiarvo vähintään, arvosana 1-4	2,84	-	2,90	-	-
Onnistuminen liikennevalvonnassa ¹² keskiarvo vähintään, arvosana 1-4	3,06	-	3,10	-	-
Onnistuminen poliisin partioinnissa ja muussa näkyvässä toiminnassa ¹² , keskiarvo vähintään, arvosana 1-4	2,90	-	2,90	-	-
Liikennevalvontaan käytetty työaika, htv	484,2	472,5	426,3	492,0	413,1
- josta raskaan liikenteen valvontaan käytetty työaika, htv	54,0	54,5	49,4	52,0	46,4
Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen, tapaukset enintään, kpl	6 063	5 442	4 776	5 800	4 881
Henkilövahinkoon johtaneet liikenneonnettomuudet enintään, kpl	3 608	3 243	3 110	3 700	2916
Rattijuopumusrikosten määrä enintään, kpl	20 855	17 993	16 660	18 000	16 363

Suoritteet / valvonta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden (yjt) tehtävämäärät, kpl	1 017 570	1 011 312	926 110	1 050 000	965 794
- josta oma-aloitteiset tehtävät, %	40,5	41,5	45,3	41,4	47,2

¹¹ Aiemmin arvioitu Poliisin onnistumista kotiväkivaltaan puuttumisessa. V. 2020 alkaen arvioidaan onnistumista lähisuhdeväkivaltaan puuttumisessa. Aikaisempien vuosien tiedot eivät ole vertailukelpoisia. Lähde: Poliisibarometri.

¹² Lähde: Poliisibarometri. Joka toinen vuosi tehtävä kansalaishaastattelu, toteutettu edellisen kerran v. 2022.

Suoritteet / valvonta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Oma-aloitteellisuus (%) erässä taajamavalvontaan liittyvissä tehtävissä ¹³	8,9	7,9	9,8	8,2	9,6
Yleisten paikkojen pahoinpitelyjen määrä	13 314	13 586	16 862	-	18 952
Yleisten paikkojen vahingontekojen määrä	18 844	18 016	18 049	-	17 662
Yksityisillä paikoilla tapahtuneiden pahoinpitelyjen määrä	21 197	20 942	21 531	-	22 608
Automaattisen liikennevalvonnan suoritteet, kpl	254 894	169 143	113 075	190 000	113 273
Raskaan liikenteen suoritteet, kpl	31 246	31 957	29 560	-	25 286

Taulukko 7: Hälytystoiminnan tuloksellisuutta, tehokkuutta, tuotoksia ja laadunhallintaa arvioidaan seuraavilla mittareilla

Taloudellisuus / hälytystoiminta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Henkilötyövuodet (htv)	2 146	2 149	2 204	2 183	2 223
Hälytystoiminnan kustannukset, 1 000 euroa	219 844	223 906	239 323	251 292	252 185
Taloudellisuus (kustannukset / AB hälytystehtävät), euroa	449,9	478,7	529,3	514	556

Tuottavuus / hälytystoiminta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tuottavuus (AB-tehtävät / htv)	227,7	217,7	205,0	224	204,0

¹³ Tehtävät: 03 Pahoinpitely, tappelu; 15 Vahingonteko; 34 Päihtynyt henkilö; 35 Häiriökäyttäytyminen ja ilkivalta

Palvelukyky ja laatu / hälytystoiminta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Toimintavalmiusaika A-luokan tehtävissä, min	10,0	9,7	10,0	9,8	9,6
Toimintavalmiusaika A- ja B-luokan tehtävissä, min	15,0	15,4	15,8	16,9	15,8
Palvelukykyaika B-luokan tehtävissä, min	16,4	16,7	17,1	-	17,1
Toimintavalmiusaika alle 20 min (% , A+B -tehtävistä)	76,8	75,6	74,6	75,2	74,7
Toimintavalmiusaika alle 45 min (% , A+B -tehtävistä)	95,7	95,5	95,3	95,4	95,4
Onnistuminen kiireellisissä hälytystehtävissä, keskiarvo vähintään, arvosana 1-4 ¹⁴	3,19	-	3,20	-	-

Suoritteet / hälytystoiminta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
A, B ja C hälytystehtävien määrä enintään, kpl	1 017 570	1 011 312	926 110	1 050 000	965 794
A ja B hälytystehtävien määrä enintään, kpl	488 687	467 777	452 169	489 000	453 395
Väkivaltaan liittyvät kotihälytystehtävät enintään, kpl	22 641	22 654	21 543	22 000	21 206
Perheväkivaltarikosilmoitusten määrä, kpl	4 599	4 683	5 819	-	5 538

Valvonta- ja hälytystoiminnan tehtävämäärä on ollut vuonna 2023 noin 40 000 kappaletta suurempi kuin vuonna 2022. Kokonaismäärästä (965 794 kpl) oma-aloitteisten tehtävien osuus on 47,2 %, joka on kaksi prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna ja

¹⁴ Lähde: Poliisibarometri.

lähies kuusi prosenttia enemmän kuin tavoitteeksi asetettu 41,4 %. Oma-aloitteisten tehtävien prosenttiosuus kaikista tehtävistä osoittaa valvonta- ja hälytystoiminnan partioiden aktiivisuutta, mutta samalla sillä voidaan mitata myös sitä, onko hätäkeskuksen välittämien tehtävien lisäksi partioilla ollut mahdollisuus suunnata vapaasti käytettävää työaika tietojohdoisesti valittuihin valvontakohteisiin. Tällä on merkitystä mm. valvontatoiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta mittaavien valvonta- ja häiriöindeksien näkökulmasta.

Rikostutkinnan tarpeet ovat vaikuttaneet valvonta- ja hälytystoiminnan suoriutumiseen. Partioille määrätään yhä enemmän veloitteita esitutkintatoimenpiteiden suorittamisesta kentällä. Esimerkiksi rattijuopumustapauksissa sekä useissa muissa suppealla esitutkinnalla hoidettavissa olevissa rikosasioissa valvonta- ja hälytystoiminnan partiot usein tekevät kaikki asiaan liittyvät esitutkintatoimenpiteet valmiiseen esitutkintapöytäkirjaan asti.

Tehtävät ovat myös muuttuneet usein vaativammiksi kuin aiemmin ja entistä useammin ne edellyttävät useamman kuin yhden partion liittymistä tehtävään vähintään tukevassa tai varmistavassa roolissa. Tähän liittyy tehtävillä poliisin kohdehenkilöiltä yhä enenevässä määrin tavattavat aseet ja erilaiset astalot, tai heidän päihteiden, lähinnä erilaisten huumeiden, käytöstä johtuva aggressiivisuus. Poliisin kentätyöstä saadun kokemuksen perusteella voidaan arvioida huumausaineiden käytön lisääntyneen. Erityisesti on merkille pantavaa niin kotihälytystehtävissä kuin katukuvassakin poliisille hyvin näkyvä ihmisten henkisten ongelmien lisääntyminen.

3.1.1 Keskeiset mittarit

Valvontatoiminnassa on käytössä vuoden 2023 aikana päivitettyt valvonta- ja häiriöindeksit. Niiden tavoitteena on osoittaa, että poliisin valvontaa lisäämällä yleisten paikkojen häiriöt vähenevät myös tilastojen valossa. Mittarit ovat vuoden 2023 aikana osoittaneet toimivansa. Esimerkiksi suurten kaupunkien alueilla indeksejä seuraamalla voidaan havaita, että yleisten paikkojen valvontaa lisäämällä on pystytty vaikuttamaan yleisten paikkojen häiriöiden ja rikosten määrään. Indekseillä on siis suora yhteys toiminnan tuloksellisuuteen.

Keskeinen tulostittari poliisin hälytystoiminnassa on toimintavalmiusaika. Toimintavalmiusajat on pystytty pitämään hyvällä tasolla, joko asetetussa tavoitteessa, tai jopa alittamaan tavoiteaika. A -luokan tehtävissä (kiireellisimmät hälytystehtävät) tavoitteena ollut 9,8 minuuttia on pystytty valtakunnan tasolla keskiarvoisesti alittamaan kahdella kymmenyksellä, ja se on neljä kymmenystä alempi kuin vuoden 2022 toteuma. Toimintavalmiusaika A- ja B -luokan tehtävissä yhteensä, sekä palvelukykyaika (B -luokan tehtävät) ovat molemmat tarkalleen tavoiteajassa, joka on sama kuin vuoden 2022 toteuma-aika.

Edellä kuvattujen mittareiden näkökulmasta poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan tuloksellisuuden voidaan todeta olevan hyvällä tasolla.

3.1.2 HARVATURVA -projektin parhaat käytänteet

Poliisin tulostavoitteena oli, että poliisilaitosten toimialueiden kuntakohtaiset toimintavalmiusajat (persentili 80 %) ovat kaikkien kuntien osalta enintään riskialuekohtaisesti määritellyn enimmäistoimintavalmiusajan tasolla. Tähän tavoitteeseen ei kaikkien kuntien osalta päästy. Poikkeukset näitä kuntia yhdistää kaksi seikkaa; ne ovat poliisilaitosten reuna-alueilla ja niissä on vuositasolla vain vähän poliisitehtäviä. Tehtävien harvalukuisuus on toiminnan alueellisen suuntaamisen näkökulmasta sitä vahvasti ohjaava tekijä.

Vuosien 2021-2023 aikana toteutettiin ns. HARVATURVA -projekti, jonka tarkoituksena oli selvittää miten poliisin palvelut, erityisesti valvonta- ja hälytyspalvelut, voidaan tuottaa kansalaisille laadukkaasti ja mahdollisimman tehokkaasti niille alueille, joissa enimmäistoimintavalmiusajat ylittyvät. Samanaikaisesti on kuitenkin ollut huolehdittava siitä, että poliisin suorituskyky ei heikkene siellä, missä poliisipalveluiden tarve on suurin. Projektin tuloksena löydetyt parhaat käytänteet on tunnistettu ja ne jalkautetaan kaikkien poliisilaitosten käytänteisiin vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on saattaa toimintavalmiusajat tavoitetasolle kaikkien kuntien osalta ja parantaa näin poliisin palvelujen tavoitavuutta. Avainsanoja tässä työssä ovat poliisilaitosten välisen yhteistyön tehostaminen sekä operatiivisen toiminnan johtamisen terävöittäminen.

3.1.3 Kokonaisarvio valvonta- ja hälytystoiminnasta

Valvonta- ja hälytystoimintaa vuoden 2023 osalta kokonaisuutena tarkastellen voidaan todeta, että vaikka henkilöresurssit eivät ole lisääntyneet tavoitteiden mukaisesti, on toiminta kokonaisuutena pystytty pitämään samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna (pl. liikennevalvontaan käytetty aika). Toiminnan tuloksellisuus suhteessa käytössä oleviin resursseihin on kohtuullisen hyvällä tasolla. Haasteeksi on muodostunut toimintaympäristön ja -tapojen muutos, jotka osaltaan aiheuttavat tehtävisidonnaisuusaikojen kasvua lähes kaikkien hälytystehtävien osalta.

Valvonta- ja hälytystoiminnan tuloksellisuutta seurataan Poliisihallituksessa kuukausittain erilaisten tilannekuvaraporttien sekä mm. erikseen ohjeistettujen teemavalvontojen tulosten ja niistä tehtävien tilastojen kautta. Lisäksi lähes päivittäiset keskustelut poliisilaitosten johtohenkilöiden kanssa ovat tärkeitä tulostavoitteiden seurannan ja jalkauttamisen näkökulmasta.

3.2 Liikenneturvallisuus

Poliisin yksi keskeisimmistä tavoitteista liikenneturvallisuustyössä on liikenneturvallisuuden edistäminen. Poliisin keskeisin keino liikenneturvallisuuden edistämässä on liikennevalvonta. Liikennevalvonnalla ylläpidetään tietoisuutta riittävästä kiinnijäämisriskistä ja pienennetään onnettomuuden riskiä liikenteessä. Erityisesti onnettomuusriskin vähentämisellä vaikutetaan tieliikenteen kuolemien ja vakavien loukkaantumisten määrään niitä vähentävästi. Vähentämällä onnettomuuksia, vähennetään inhimillisen kärsimyksen lisäksi myös niistä yhteiskunnalle koituvia kustannuksia.

Liikenteessä kuolleiden määrä pysyi vuonna 2023 toista vuotta peräkkäin alle kahdensadan ihmisen. Kuolleiden sekä loukkaantuneiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna, joten yhteiskunnallisesti keskeisissä tavoitteissa poliisi onnistui omalla osuudellaan. Liikenteessä loukkaantuneiden määrä väheni 240 ihmisellä vuoteen 2022 verrattuna. Myös henkilövahinko-onnettomuudet vähenivät edellisestä vuodesta 209:llä onnettomuudella.

3.2.1 Liikennevalvonnan tuloksista

Liikennevalvonta kuuluu valvonta- ja hälytystoiminnan sekä liikennepoliisitoiminnan perustehtäviin, kuten on todettu Poliisin liikennevalvonnan ja –turvallisuuden toiminta- ja kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022-2030 (POHA 2022). Poliisille asetettuja liikennevalvonnan tai raskaan liikenteen valvonnan työaikatavoitteita ei saavutettu. Liikennevalvontaa päätyönään tekevän henkilöstön työaika jakaantui erityisesti hälytystehtävien suorittamiseen sekä rikostutkinnan osa-alueille. Liikennevalvontaa päätyönään tekevien määrä ei ole lisääntynyt vuoden 2023 aikana, millä on merkitystä työaikatavoitteiden saavuttamisessa sekä liikennevalvonnan tuottavuuteen ja tehokkuuteen.

Riittävällä panoksella ja teoilla saadaan vaikutusta aikaiseksi (muutos ihmisten käyttäytymisessä) ja siten vaikuttavuutta yhteiskunnallisesti aikaiseksi (onnettomuudet vähenevät ja kustannukset yhteiskunnalle vähenevät ja inhimillisen kärsimyksen määrä vähenee). Liikennevalvonta on uskottavaa, kun on todennäköistä, että rikollisesta teosta jää kiinni ja siitä seuraa rangaistus. Se lisää myös tietoisuutta kiinnijäämisriskistä.

Liikennevalvonnan tuottavuudessa tapahtui lievää positiivista kehitystä edelliseen vuoteen verrattuna eli liikennetarkastuksia on paljastettu aikaisempaa enemmän suhteessa työaikaan. Liikennevalvonnan tehokkuus on kehittynyt myös positiiviseen suuntaan. Toisin sanoen liikennevalvonnan suoritteita on tehty lähes yhtä paljon kuin edellisenä vuonna, vaikka liikennevalvontaan käytetty työaika väheni.

Raskaan liikenteen tehokkuus on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna. Tehokkuuden lasku johtuu pitkälti ajo- ja lepoaikatarkastussuoritteiden vähentymisestä. Raskaan liikenteen valvonta muuttuu vuosi vuodelta yksittäisen ajoneuvoyhdistelmän osalta haastavammaksi ja yhden ajoneuvoyhdistelmän tarkastaminen vie koko ajan enemmän aikaa. Lisäksi raskaan liikenteen valvontaan liittyvä lainsäädäntö on monimutkaistunut.

Automaattisen liikennevalvonnan suoritteissa tapahtui lievää positiivista kehitystä edelliseen vuoteen verrattuna. Rattijuopumusrikosten määrä pysyi vuoden 2022 lukemissa, eikä siten asetettua enintään -tavoitetta saavutettu, vaikka puhallutusten ja huumeepikatestien määrä nousi edellisestä vuodesta. Tulosta voi pitää positiivisena. Vuosittain poliisi tekee yli 15 000 huumeepikatestiä ajoneuvojen kuljettajille, mikä on Euroopan mitta-kaavassa suuri määrä suhteutettuna väestön määrään.

Törkeitä liikenneturvallisuuden vaarantamisia paljastettiin vuonna 2023 hieman enemmän kuin edellisenä vuonna, vaikka liikennevalvontaan käytetty työaika väheni. Asetettua enintään -tavoitetta törkeissä liikenneturvallisuuden vaarantamisissa ei saavutettu.

Kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa päihteet ja ylinopeus ovat riskitekijä useassa onnettomuudessa ja siksi on yhteiskunnallisesti tärkeää kohdentaa valvontaa kyseisiin

rikoslajeihin. Erityisesti rattijuopumus- ja törkeiden liikennerikosten paljastuminen perustuu aktiiviseen liikennevalvontaan. Aktiivisella liikennevalvonnalla ylläpidetään tietoisuutta riittävästä kiinnijäämisriskistä ja pienennetään onnettomuuden riskiä liikenteessä.

Tietojärjestelmiä kehitetään edelleen liikennevalvontatyötä tukevaksi ja teknisiä ratkaisuja etsitään helpottamaan valvonnan toteuttamista ja automatisointia.

Poliisin liikennevalvonnan tuloksellisuutta seurataan Poliisihallituksessa viikoittain tilannekuvan kautta sekä kuukausittain tehtävän kuukausiseurannan avulla. Erikseen ohjeistettujen teemavalvontojen osalta on laadittu vuosisuunnitelma ja jokaiseen teemavalvontaan liittyy erillinen ohjauskirje sekä tulosten osalta erillinen seuranta, josta annetaan myös palaute poliisiyksiköille. Lisäksi poliisilla on säännöllisesti kokoontuva liikenneturvallisuusverkosto, joka on tärkeä tulostavoitteiden seurannan ja käsitteellistämisen näkökulmasta. Poliisihallitus johtaa poliisin liikennevalvontaa asetetuilla tavoitteilla ja suunnitelmallisella toiminnalla tavoitesuuntautuneesti.

3.3 Rikostorjunta

3.3.1 Yleistä rikostorjunnan tuloksista

Poliisin uusi strategia tuli voimaan 1.1.2024 ja rikostorjunnan näkyvyys siinä on kasvanut. Poliisihallitus ohjaa poliisin strategian lisäksi poliisiyksiköiden toimintaa tulossopimuksilla, joissa on painotettu rikostorjunnan laadun merkitystä samalla kun kehitetään yhdenmukaisia keinoja ja rakenteita rikosasioiden käsittelyyn ja selvittämiseen. Tulossopimuksissa on huomioitu myös se, että tutkinnanjohtajien ja tutkijoiden osalta on varmistettava, että heillä on tosiasiallinen mahdollisuus keskittyä tutkintatehtävien hoitamiseen ja tutkinnan johtamiseen.

Poliisille ilmoitettujen rikosten määrä on ollut selvässä kasvussa ja ilmoituksissa ovat korostuneet varsinkin pahoinpitely- ja seksuaalirikokset. Erityisen huolestuttavaa on alaikäisten, jopa alle 15-vuotiaiden, väkivaltarikollisuuden kasvu. Seksuaalirikosten kasvu liittyy oleellisesti myös seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistukseen, joka tuli voimaan 1.1.2023. Myös tietoverkkoavusteinen omaisuus- ja petosrikollisuus on kasvanut. Poliisiyksiköiden välillä on voimakastakin vaihtelua ilmoitettujen rikosten määrässä.

Psykiatriakeskus Vastaamoon vuoden 2020 lopulla kohdistunut tietomurtokokonaisuus näkyy vuoden 2023 selvitystasoissa ja tutkinta-ajoissa. Jos Vastaamoon liittyvät nimikkeet poistetaan tilastosta, on rikoslakirikosten (pois lukien liikennerikokset) selvitystaso noin 46 % ja tutkinta-aika 172 vrk, eli tulokset ovat hieman parantuneet viime vuodesta, jolloin tutkinta-aika oli 174 vrk. Tutkinta-ajan lyheneminen lisääntyneistä ilmoituksista huolimatta on hyvä kehityssuunta.

Kehittämistoimenpiteitä esitutkinnan keston lyhentämiseksi on vuonna 2022 ja 2023 tehty muun muassa seuraavissa asioissa: ohjeiden päivittäminen rikoslajineutraaleiksi, tietojärjestelmien parempi tuki rikostorjuntatyöhön ja sitä kautta työn mielekkyyden lisääminen, rikostorjunnan johtamisjärjestelmän kehitystyön aloitus ja esimerkiksi koulutuksen kehittäminen esitutkinnan päätöksissä.

Pahoinpitelyrikosten, seksuaalirikosten ja talousrikosten tutkinta-ajat ovat kuitenkin edelleen pitkiä tehostamistoimista huolimatta. Vakavissa rikoksissa korostuu myös selvittämisenintressi, joka ei Poliisihallituksen näkemyksen mukaan voi mennä tutkinta-ajan edelle. Tutkinta-aikaa pyritään lyhentämään, mutta esimerkiksi sarjarikokset ja vaativat selvitettävät tutkintakokonaisuudet sekä poliisin omalla toiminnalla paljastamat rikossarjat kasvattavat tutkinta-aikaa paikoin merkittävästikin.

Rikoksen uhrien ohjaamista palveluihin, rikosasioiden sovittelua ja edunvalvonta-asioita sekä lähestymiskieltoasioiden tehostamista on edistetty poliisin valtakunnallisessa USEL-verkostossa (uhri-, sovittelu- ja edunvalvonta sekä lähestymiskieltoasiat) yhteistyössä mm. Rikosuhripäivystyksen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja myös Ensi- ja turvakotien liiton kanssa. Tälle työlle on jatkuvaa tarvetta ja sitä tulisi laajentaa, jotta voitaisiin torjua kokonaisvaltaisemmin mm. ylisukupolvista lähisuhdeväkivaltaa. Lisäksi esim. sovittelua tulisi poliisin näkemyksen mukaan kehittää entistä enemmän myös ennalta estäväksi työmuodoksi.

Lapsiin kohdistuvien kiireellisten esitutkintojen määrät ovat nousseet. Vuosina 2019-2021 lapsiin kohdistuvia rikoksia saapui poliisin tietoon noin 15 000 vuodessa, kun vuonna 2022 määrä oli noin 18 000 ja vuoden 2023 arvio on noin 21 500 ilmoitettua rikosta.

Barnahus-hankkeen poliisiasiantuntija yhdessä hankkeen syyttäjien ja muiden toimijoiden kanssa on kehittänyt lapsirikostutkinnan esitutkintaprosessia niin, että lapsen ja perheen tuki ja hoito otetaan huomioon jo esitutkinnan aikana. Esitutkinnan alussa poliisilla tulisi olla saatavissa riittävät taustatiedot (lapsen lastensuojelutiedot ja terveystiedot). Barnahus-hankkeen lasta-seula-mallin mukaista moniammatillista toimintaa on valtakunnallistettu aktiivisesti koko ajan. Tämä on edesauttanut tapausten joutuisaa aloitusta ja laadukasta esitutkintaa lapsen etu huomioiden.

Lapsirikostutkinnan seksuaali- ja pahoinpitelyrikosten keskitetty esikäsittely on otettu käyttöön laajasti poliisilaitoksilla. Lapsirikostutkinnan asioiden keskitetty esikäsittely lisää tasalaatuisuutta, joutuisuutta ja lapsen edun parempaa toteutumista valtakunnallisesti.

Nuorten tekemien rikosten määrä on voimakkaasti kasvanut kahden viimeisen vuoden aikana, ja niissä korostuvat erityisesti nuorten tekemät ryöstöt. Lapsiin kohdistuvien rikosten ja nuorten tekemien rikosten torjuntaa on tehostettu valtakunnallisesti mm. ohjaamalla tutkintaan ja ennalta estämiseen lisäresursseja.

Talousrikosten määrä on ollut vuonna 2021 yhteensä 1 965 ja vuonna 2022 yhteensä 2 085. Vuonna 2023 ilmoitettuja talousrikoksia on ollut 2 172 marraskuun loppuun asti laskettuna. Talousrikosten määrä kasvaa tasaisesti. Tutkinnan kesto on ollut päätetyissä rikoksissa vuonna 2022 yhteensä 388 vuorokautta ja vuonna 2023 marraskuun loppuun asti laskettuna 377 vuorokautta.

Talousrikostutkinnan vaikuttavuuden lisäämiseksi talousrikostorjunnan ohjauksessa on painotettu rikoshyödyn jäljittämistä ja poisottamista rikoslajineutraalisti sekä hyödyntämällä käytettävissä olevia torjuntamahdollisuuksia. Lisäksi talousrikosten esikäsittelyä, joka on useimmissa talousrikosyksiköissä eriytetty muusta esikäsittelytoiminnasta sen

osaamistarpeiden johdosta, on systemaattisesti kehitetty. Kehittämisessä on otettu huomioon esitutkintayhteistyö syyttäjälaitoksen kanssa toiminnan ja tarkoituksenmukaisimman ratkaisun toteuttamiseksi arvioitaessa esimerkiksi esitutkinnan tai esitutkinnan rajoittamisen edellytyksiä.

Poliisihallituksen johdolla on työryhmätyöskentelyn keinoin pyritty vaikuttamaan myös HEV-alueella (Helsinki, Espoo ja Vantaa) avoimena olevien talousrikosten määrään ja arvioitu muun muassa projektitutkintamenetelmien soveltamista vuonna 2023.

3.3.2 Toimintaprosessien kehittäminen

Rikostorjunnan toimintaprosesseja on kehitetty ja yhdenmukaistettu ja rikoslajineutraalien toimintatapojen rakentaminen rikostorjunnassa on alkanut poliisissa tehokkaasti. Tavoitteena on valtakunnallisesti yhdenmukaiset ja rikoslajineutraalit toimintamallit, mutta kehitystyötä hidastaa se, että poliisiyksiköiden toimintamallit ovat erilaistuneet ajan myötä. Kasvaviin ilmoitusmääriin on reagoitu ja pyritty luomaan toimintamalleja, jotka kestävät rikoslajirajat ylittäen; näitä ovat esimerkiksi rikosten esikäsittelytoiminto ja tehtävien priorisointi.

Valtakunnallisesti yhtenäisten toimintamallien etu tulee varmasti tulevaisuudessa vaikuttamaan myös esitutkinnan kestoon henkilöstön sujuvampien työskentelytapojen johdosta. Poliisin yhtenäiset toimintatavat eivät kuitenkaan yksinään riitä, vaan valtakunnallinen yhtenäistäminen rikosprosessissa vaatii myös syyttäjälaitoksen ja tuomioistuinaikoksen panoksen. Poliisihallitus on muun muassa laatinut ohjeita yhteistyössä syyttäjälaitoksen kanssa.

Poliisin esitutkintaprosessin kehittämistarpeita tuotiin viime vuonna melko kattavasti esiin rikosprosessin sujuvoittamista tarkastelevassa työryhmässä ja kaikkien rikosprosessin eri toimijoiden näkemys oli, että prosesseja tulisi voida porrastaa asian vakavuuden perusteella. Tämä tarkoittaa sitä, että lievemmat asiat hoidettaisiin nopeasti niiden vaativan laadun mukaisesti ja tutkintatoimenpiteiden määrä olisi rajattu. Tämä vapauttaisi tutkintaresurssia ja prosessin myöhempien toimijoiden työaikaa vakavampien rikosasioiden käsittelyyn. Tämä työryhmän pohdinta tukee myös sitä periaatetta, että rikosprosessin tulisi olla viimesijainen ongelmanratkaisuprosessi.

Ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kehittämisen osalta Poliisihallitus on kehittänyt muun muassa vakavien tietoverkkoavusteisten (TVA-) rikosten torjuntaa valtakunnallisesti. Poliisihallituksen johdolla perustettiin keväällä 2023 valtakunnallinen työryhmä, jonka esityksen pohjalta Poliisihallitus on päättänyt joulukuussa 2023 perustaa valtakunnallinen TVA-rikostorjunnan yksikön. TVA-rikostorjunnan yksikkö perustetaan päätöksen mukaisesti Sisä-Suomen poliisilaitokselle kevään 2024 aikana. TVA-rikostorjunnan kehittämisellä tavoitellaan erityisesti poliisiyksiköiden välisen tehtävajaon, tutkintavastuiden ja johtamisvastuiden yhdenmukaistamista valtakunnallisella tasolla. Kyseessä on kaksivuotinen pilotti, jonka jälkeen toteutetaan vaikuttavuusarviointi.

Rikostiedustelua ei ole määritelty voimassa olevassa lainsäädännössä. Myöskään poliisin sisällä ei ole yhtenäistä käsitystä rikostiedustelusta, rikostiedustelun tehtävästä, rakenteista, vastuista ja päätöksenteosta. Toiminnan yhdenmukaistamiseksi, tehosta-

miseksi, laadun takaamiseksi sekä poliisimiesten ja asiaan liittyvien henkilöiden oikeusturvan takaamiseksi Poliisihallitus on määritellyt rikostiedustelun voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Määrittely perustuu poliisin tehtäviin, tiedonhankinnan toimivaltuuksiin sekä poliisin henkilötietojen käsittelyä määrittävään lainsäädäntöön.

3.3.3 Tietojärjestelmäkehitys

Rikostutkinnassa käytettävien järjestelmien toimivuus vaikuttaa keskeisesti tutkintaprosessin sujuvuuteen ja työn mielekkyyteen. Poliisi onkin käyttänyt merkittävästi resursseja tietojärjestelmien kehittämiseen ja viimeaikaisessa kehitystyössä on pyritty kiinnittämään huomiota myös rikostutkintayksiköiden tutkintavastuulla olevien rikosasioiden nykyistä parempaan tilannekuvan seurantaan.

Kehitystyötä ovat vaikeuttaneet nyt jo lakkautetun viranomaisten toiminnan ohjausjärjestelmä Vitja-hankkeen laajat ongelmat. Järjestelmän käyttöönotto oli useita vuosia myöhässä ja lisäksi sen kehityskustannuksia oli aliarvioitu merkittävästi. Tilanteesta johtuen poliisi on joutunut jatkamaan nykyisten, korvattavaksi aiottujen järjestelmien elinkaarta useilla vuosilla erillisen TUJU (tutinnan järjestelmä uudistus) -kehitysohjelman avulla. TUJU-ohjelmassa pyritään kehittämään järjestelmien ohella menettelyjä, jotka edesauttavat isojen asiämäärien hallintaa sekä rikosten tehokasta esikäsittelyä uuden esikäsittelyohjeen mukaisesti.

3.3.4 Poliisihallituksen ohjeet

Poliisihallitus on päivittänyt useamman esitutkintaprosessin kehittämiseen ja yhdenmukaistamiseen liittyvän ohjeen poliisille tulevan ilmoitusmäärän ja esitutinnan keston hallitsemiseksi, tutinnan laadun parantamiseksi ja myös muiden poliisitoiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tietojen kirjaaminen poliisiasiain tietojärjestelmään (PATJA) -ohjeella yhtenäistetään ilmoitusten kirjaamista ja käsittelyä poliisiyksiköissä. Päivitetty ohje tuli voimaan 1.1.2024. Rikosten esikäsittely poliisissa -ohjeella yhtenäistetään poliisiyksiköiden esikäsittelytoimintaa erityisesti tavanomaisissa rikostutkinnan tehtävissä ja vaativassa esikäsittelyssä. Esitutinnan priorisointi ja päätöksenteko -ohjeen tarkoituksena on määritellä esitutinnan priorisoinnin perusteet sekä yhdenmukaistaa poliisin päätöksentekoa esitutkinnassa valtakunnallisesti. Syyttäjälle ilmoitettavat rikosasiat ja pakkokeinot -ohjeella varmistetaan ja yhdenmukaistetaan esitutkintayhteistyötä syyttäjän kanssa. Lisäksi siinä ohjeistetaan pakkokeinojen käyttämisestä ilmoittamista syyttäjälle.

Poliisihallitus on myös laatinut poliisiyksiköiden käyttöön käsikirjan esitutkintapöytäkirjan laatimiseksi. Käsikirjan tarkoituksena on yhdenmukaistaa esitutkintapöytäkirjojen laadinta ja edesauttaa sitä, että esitutkintapöytäkirjat laaditaan kaikissa poliisiyksiköissä samojen periaatteiden mukaisesti. Käsikirjassa on huomioitu poliisiyksiköiden, syyttäjälaitoksen ja AIPA-hankkeen huomioidut, jotta esitutkinta-aineisto voidaan siirtää sähköisesti AIPA-siirtolevyn kautta syyttäjälle AIPA-rikosasioiden asiakirjahallintajärjestelmään. Esitutkintapöytäkirjan laatiminen PDF-ohjelmalla ja siirtäminen syyttäjälle siirtolevyn kautta

on väliaikainen ratkaisu, ennen kuin poliisilla on käytössä rikosasioiden käsittelyjärjestelmä, josta esitutkinta-aineisto voidaan siirtää syyttäjälle sähköisesti ilman erillisiä siirtolevyominaisuuksia.

3.3.5 Rikostorjunnan johtamisen ja koulutuksen kehittäminen

Poliisihallitus on lokakuussa 2023 tehnyt päätöksen luoda ja virallistaa rikostutkinnan operatiivinen johtamisjärjestelmä vuoden 2024 aikana. Johtamisjärjestelmässä on tarkoitus huomioida kaikki operatiivista toimintaa tekevät poliisiyksiköt. Poliisihallituksen rikostorjunnan vastuualue tekee yhteistyötä kehittämistyön aikana Poliisiammattikorkeakoulun (Polamk) sekä poliisiyksiköiden kanssa.

Polamkin koulutusudistus on merkittävä lisäarvo rikostutkinnan kehittämisessä. Polamk panostaa perusopetukseen (rikostorjunnalle oma koulutuslinja) sekä tutkimustoimintaa on myös tarkoitus hyödyntää enenevässä määrin rikostutkinnan kehittämisessä.

Erityisesti esitutkinnan keston liittyviä vaikutuksia on havaittu poliisin päätöksenteossa ja sen johdosta poliisin päätöksenteon laatu on ollut yhtenä kehityskohteena. Polamk on esimerkiksi lisännyt esitutkinnan päätöksenteon koulutusta. Tutkinnanjohtajan ja syyttäjän päätökset -kurssin koulutusmäärät on kaksinkertaistettu vuonna 2023.

Poliisi on aloittanut tutkinnan tilan kohentamiseksi myös sisäisten rakenteiden muutokset tukemaan tavoitteita. Tietynlaista osaamista keskitetään poliisissa yhteen paikkaan, jota muut alueet pystyvät hyödyntämään ja osaamisen käyttö jakaantuu nykyistä laajemmalle. Tällaisista toimista nostetaan esimerkiksi muun muassa TVA (tietoverkkoavusteisten rikosten tutkinta) -yksikön perustaminen Sisä-Suomen poliisilaitokselle, teknisen rikostutkinnan kehittäminen pääkaupunkiseudulla siten, että eri osaamisaloja keskitetään eri toimipisteisiin sekä viimeisenä esimerkkinä poliisin tarvitsemien kielipalveluiden ylläpidon keskittäminen keskusrikospoliisiin turvaamaan palvelun saantia koko Suomeen.

Taulukko 8: Poliisin Rikosuhripäivystykseen ohjaamat asiakkaat vuosina 2019-2023

Poliisin Rikosuhripäivystykseen (RIKU) ohjaamat asiakkaat	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Kaikki ohjatut					
Naiset	3 077	3 619	4 476	5 043	5101
Miehet	810	1 122	1 355	1 609	1616
Muut tai ei tiedossa	26	29	57	99	109
Kaikki ohjatut asiakkaat yhteensä	3 913	4 770	5 888	6 751	6826
Näistä saattaen ohjattuja (poliisi on lähettänyt asiakkaan luvalla asiakkaan yhteystiedot RIKU:un)					

Poliisin Rikosuhripäivystykseen (RIKU) ohjaamat asiakkaat	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Naiset	2 471	2 848	3 901	4 507	4437
Miehet	610	821	1 238	1 343	1330
Muut tai ei tiedossa	10	8	42	70	82
Kaikki saattaen ohjatut asiakkaat yhteensä	3 091	3 677	5 081	5 920	5849

Taulukko 9: Rikostorjunnan tuloksellisuutta, tehokkuutta, tuotoksia ja laadunhallintaa arvioidaan seuraavilla mittareilla

Taloudellisuus / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Henkilötyövuodet (htv)	3 883	3 897	3 969	4 130	4 091
Rikostorjunnan kustannukset, 1 000 euroa	392 441	408 640	429 325	464 200	468 199
Taloudellisuus (kustannukset / selvitetty rikoslakirikokset), euroa	1 273,1	1 350,2	1 536,1	1 726	1 399

Tuottavuus / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tuottavuus (selvitetyt rikoslakirikokset / htv)	79	78	70	72	82
Talousrikostorjunnan tuottavuus (juttujen lkm/htv)	5,8	5,8	5,4	-	5,0

Palvelukyky ja laatu / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Rikoslakirikosten selvitystaso (pl. liikenne rikokset), %, vähintään	44,1	49,2	45,1	49,0	55,8
Rikoslakirikosten tutkinta-aika (pl. liikenne rikokset), keskiarvo, vrk	146,0	167,0	175	170	249

Palvelukyky ja laatu / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Omaisuusrikosten selvitystaso, %, vähintään	34,1	37,8	35,6	37,8	46,0
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitystaso, %, vähintään (henkirikokset)	92,1	103,2	92,0	-	92,9
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitystaso, %, vähintään	67,6	66,2	59,7	66,0	59,6
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, määrä	36 062	36 812	40 675	36 902	43 949
Päätettyjen talousrikosjuttujen sisälläoloaika, keskiarvo, vrk, enintään	511	497	588	508	578
Talousrikostorjunnan htv	360,4	359,7	344,8	-	375,3
Ilmoitettujen ja päätettyjen talousrikosjuttujen suhde, suhdeluku	1,08	0,94	1,12	-	1,16
Talousrikostorjunnan kannattavuus (kustannukset/saatu rikoshyöty)	107,4	66,6	103,0	-	115,6
Onnistuminen väkivaltarikosten selvittämisessä ja torjunnassa ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,99	-		-	
Onnistuminen talousrikosten torjunnassa ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,81	-		-	
Onnistuminen huumerikosten selvittämisessä/paljastamisessa ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,91	-		-	
Onnistuminen asuntomurtojen selvittämisessä ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,74	-		-	
Onnistuminen autovarkauksien selvittämisessä ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,67	-		-	

¹⁵ Lähde: Poliisibarometri.

Palvelukyky ja laatu / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Onnistuminen viharikosten selvittämisessä (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.) ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,89	-		-	
Onnistuminen tietoverkkorikollisuuden torjunnassa ¹⁵ , keskiarvo, vähintään, arvosana 1-4	2,80	-		-	
IT-tutkintaan käytetyt henkilötyövuodet (tietoverkkorikosten taktinen tutkinta)	50,9	49,2	50,6	50,9	51,8

Suoritteet / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Kaikki selvitetty rikokset, määrä, sis. liikenne rikkomukset	501 093	318 880	294 509	315 000	349 637
Selvitetyt rikoslakirikokset, määrä, kpl	308 267	302 642	279 483	300 000	334 600
Päätettyjen talousrikosten määrä, kpl	2 077	2 093	1 863	2 000	2 059
Avoimna olevien talousrikosten määrä, kpl	3 202	3 182	3 497	3 200	3 946
Haltuun saatu rikoshyöty kaikissa rikoksissa (netto), milj. euroa	36,2	50,1	40,61	53,0	38,8
Haltuun saatu rikoshyöty talousrikoksissa (netto), milj. euroa	24,9	40,4	26,69	40,0	24,5
Haltuun saatu rikoshyöty huumausainerikoksissa (netto), milj. euroa	2,74	3,43	3,22	-	2,55
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, määrä	36 483	36 812	40 675	36 902	43 949
Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä, kpl, henkirikokset	478	464	435	-	423
Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä, kpl, pahoinpitelyrikokset	33 384	34 335	38 410	-	41 603

Suoritteet / rikostorjunta	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Poliisiin tietoon tulleet törkeät huumausainerikokset, määrä	1 143	1 310	1 026	1 050	1 406
Poliisiin selvittämät törkeät huumausainerikokset, määrä	941	1 130	970	-	1 048
Päätettyjen järjestäytyneen rikollisuuden juttujen lukumäärä	544	401	338	570	336
Rasistiset ja muut viharikokset, kpl	153	160	624	-	1 497
Poliisiin tietoon tulleet ihmiskaupparikokset, määrä	114	133	123	-	153
Poliisiin selvittämät ihmiskaupparikokset, määrä	35	27	61	-	212
Ihmiskaupparikosten tutkinta-aika, vrk	735	315	615	-	297
Huumausaineen käyttäjien hoitoonohjaus, määrä (Patjaan kirjatut ilmoitukset)	5 092	7 295	7 462	-	7 894

Taulukko 10: Rikosten kehitys vuosina 2018-2023

Rikosten määrällinen kehitys	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Muutos % 2022-2023
Kaikki rikokset	825 901	779 792	683 094	502 417	501 361	530 501	5,8 %
Rikoslakirikokset	436 887	446 983	542 465	484 822	484 760	513 448	5,9 %
Rikoslakirikokset (pl. liikennirikokset)	321 370	337 203	410 589	350 512	365 541	394 541	7,9 %
Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	36 170	36 483	36 062	36 812	40 675	43 949	8,0 %
Seksuaalirikokset	3 856	4 466	4 472	5 412	5 587	7 373	32,0 %
Omaisuusrikokset	204 742	213 603	256 260	224 884	230 935	241 765	4,7 %
Asuntomurrot (vain törkeät varkaudet yrityksineen, joissa teon tarkenne asunnosta luvatta tunkeutuen)	2 246	1 980	1 836	1 527	1 374	1 415	3,0 %

Rikosten määrällinen kehitys	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Muutos % 2022-2023
Automurrot (varkaudet yrityksiin, joissa teon tarkenne moottoriajoneuvosta luvatta tunkeutuen)	6 148	6 559	7 839	7 491	8 249	7 545	-8,5 %
Huumausainerikokset (uudet RL 50 luku)	26 374	29 965	35 839	26 658	23 776	25 204	6,0 %
Liikenne rikokset	115 517	109 780	131 876	134 310	119 219	118 907	-0,3 %
Kaikki liikenne rikkomukset ¹⁶	376 673	321 806	129 287	7 300	6 521	6 259	-4,0 %

Taulukko 11: Rikoslakirikosten (pl. liikenne rikokset) selvitysprosentti poliisilaitoksittain tutkivien yksiköiden mukaan

Rikoslakirikosten selvitys%	To-teuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	To-teuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
215 Helsinki	45,2%	45,1%	38,5%	46,8%	44,1%	57,2 %	13,1
806 Itä-Uusimaa	35,1%	35,1%	30,4%	37,0%	32,2%	43,3 %	11,1
815 Kaakkois-Suomi	47,2%	49,3%	45,0%	52,6%	51,4%	51,5 %	0,1
818 Länsi-Uusimaa	50,5%	47,0%	40,3%	44,7%	41,2%	59,4 %	18,2
812 Häme	50,8%	51,5%	44,9%	49,6%	43,6%	50,7 %	7,1
833 Sisä-Suomi	53,5%	51,1%	45,5%	52,9%	47,8%	59,7 %	11,9
836 Pohjanmaa	59,4%	57,0%	57,2%	57,8%	54,9%	62,7 %	7,8
842 Lounais-Suomi	49,0%	50,8%	47,1%	51,1%	52,9%	58,1 %	5,2
851 Itä-Suomi	51,4%	53,2%	52,1%	51,6%	45,4%	45,5 %	0,1
863 Oulu	53,2%	51,7%	53,0%	54,0%	52,2%	53,0 %	0,8
866 Lappi	48,4%	56,2%	58,5%	53,8%	51,2%	48,4 %	-2,8

¹⁶ Tieliikennelain muututtua 1.6.2020 poliisin liikenne rikkomuksia koskevat menettelyt ja tilastointi muuttuivat. Aiemmin kokonaisrikollisuuteen ja liikenne rikkomusten kokonaismäärään tilastoituneet, lievemmistä ylinopeuksista kirjoitetut rikesakot muuttuivat hallinnollisiksi liikennevirhemaksuiksi, jotka eivät tilastoidu liikenne rikkomusten määrään.

Rikoslakirikosten selvitys%	To-teuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	To-teuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
Yhteensä	48,5%	48,5%	44,0%	49,0%	45,7%	54,1 %	8,4

Taulukko 12: Rikoslakirikosten (pl. liikenne rikokset) tukinta-aika (vuorokautta) poliisilaitoksittain tutkivien yksiköiden mukaan

Rikoslakirikosten selvitys%	To-teuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	To-teuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
215 Helsinki	119	122	118	136	148	328	121,6 %
806 Itä-Uusimaa	134	140	168	214	238	333	39,9 %
815 Kaakkois-Suomi	124	135	180	215	235	278	18,3 %
818 Länsi-Uusimaa	140	152	154	150	159	342	115,1 %
812 Häme	143	132	141	151	172	238	38,4 %
833 Sisä-Suomi	116	122	129	165	147	309	110,2 %
836 Pohjanmaa	127	152	160	191	197	208	5,6 %
842 Lounais-Suomi	126	116	124	138	150	124	-17,3 %
851 Itä-Suomi	117	154	176	194	193	232	20,2 %
863 Oulu	156	159	162	172	181	217	19,9 %
866 Lappi	153	161	163	186	198	199	0,5 %
Yhteensä	129	136	145	167	174	266	52,9 %

3.4 Lupahallinto

3.4.1 Lupahallinto

Lupahallinnossa käyntiasiointi matkustusasiakirja-asioissa pysyi edelleen korkealla tasolla, vaikka asiämäärät lähtivätkin maltilliseen laskuun. Sähköisen asioinnin käyttöaste oli passiasioissa jopa 86,1 %. Henkilökorttiasioissa sähköisen asioinnin käyttöaste oli

61,2 %, mikä selittyy osittain sillä, että ulkomaalaisen henkilökortteja myönnettiin erityisesti ukrainalaisille paljon.

Lupahallinnon kehittämistä tehtiin vuonna 2023 mm. jatkamalla henkilökortti- ja passijärjestelmän kehittämistä sekä ottamalla 13.3.2023 käyttöön uudet lupa-asiakirjat; passit, henkilökortit, aselupakortit sekä yksityisen turvallisuusalan lupakortit. Poliisihallitus edusti lupa-asiakirjojen hankinnassa myös Maahanmuuttovirastoa (ulkomaalaisille myönnettävät lupa-asiakirjat), Digi- ja väestövirastoa (henkilökortin kansalaisvarmenne ja muut varmennepalvelut) sekä ulkoministeriötä (passien ja henkilökorttien myöntäminen ulkomailla). Henkilökortti- ja passijärjestelmän (Heko-Passi) uudistamisen yhteydessä järjestelmään otettiin käyttöön kokonaan uusi käyttöliittymä, joka sujuvoittaa passi- ja henkilökorttihakemuksia käsittelevien työntekijöiden työtä, sekä mahdollistaa toiminnan kehittämisen edelleen. Uudistuksen yhteydessä järjestelmän suorituskykyä pystyttiin myös parantamaan siten, että järjestelmän ylläpito helpottui.

Uusien passien ja henkilökorttien käyttöönoton yhteydessä otettiin käyttöön myös uusia palveluita. Henkilökortille on nyt mahdollista valita normaalin toimitusnopeuden lisäksi pika- ja express-toimitusnopeudet kuten passeissakin. Lisäksi passien ja henkilökorttien express-toimitusten toimipaikkaverkosto laajeni ja 13.3.2023 alkaen express-passin on voinut tilata Helsingin ja Vantaan lisäksi Kouvolaan, Lahteen, Tampereelle, Turkuun, Kuopioon, Vaasaan, Ouluun ja Rovaniemelle.

Poliisihallitus on osallistunut alusta asti digitaalisen matkustusasiakirjan (DTC, Digital Travel Credentials) kehittämiseen maailmanlaajuisesti standardiksi. Euroopan komissio perusti syksyllä 2021 Travel Facilitation -ryhmän, joka avustaa komissiota lainsäädäntöehdotuksen valmistelussa digitaaliseen matkustusasiakirjaan liittyen. Poliisihallitus on toiminut aktiivisesti ryhmässä ja tähän liittyen on Poliisihallitus ollut vuoden 2023 aikana mukana komission rahoittamassa pilottihankkeessa. Pilotissa testataan DTC:n käyttöä erityisesti rajatarkastuksissa. Pilotissa on Suomen kansalaisilla ollut mahdollisuus rekisteröidä digitaalinen matkustusasiakirja tätä varten kehitettyyn puhelinsovellukseen poliisin palvelupisteissä ja DTC:n käyttäminen on ollut mahdollista Helsinki-Vantaan lentokentällä Finnairin ulkorajalentoihin. Pilotista saatuja kokemuksia ja tuloksia käytetään komission lainsäädäntövalmistelussa. Pilotti jatkuu maaliskuun loppuun 2024.

Ensimmäiset sähköiset lomakkeet yksityishenkilön aselupa-asioissa otettiin käyttöön syyskuussa 2023. Uusilla lomakkeilla voi toimittaa harrastuksen jatkumista osoittavan todistuksen, tehdä ilmoituksen pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdystä tai deaktivoitusta ampuma-aseesta ja tehdä ilmoituksen luvattomasta ampuma-aseesta, aseiden osasta, patruunasta, erityisen vaarallisesta ammuksesta tai räjähteestä. Aselupa-asioiden sähköisen asiointin valmistelua jatkettiin koko vuosi ja 1.3.2024 tullaan ottamaan käyttöön aselupien sähköinen hakemuslomake. Aselupien sähköisen hakulomakkeen käyttöönoton jälkeen kaikkiin lupahallinnon suuriin asiaryhmiin on toteutettu sähköinen hakulomake.

Poliisihallitus osallistui vuonna 2023 sisäministeriön asettaman yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän toimintaan. Mikäli työryhmän suositusten perusteella päätetään ryhtyä lainsäädännön muuttamiseen tähtääviin toimiin, osallistuu Poliisihallitus omalta osaltaan työhön.

Poliisin ajo-oikeusasioiden käsittelyjärjestelmä Ajon saaminen poliisilaitosten käyttöön eteni. Ajo-järjestelmä tulee poliisilaitosten käyttöön ja se on ajo-oikeusasioiden käsittely- ja säilytysjärjestelmä, joka mahdollistaa myös sähköisen asiointin. Järjestelmän avulla tullaan tulevaisuudessa hoitamaan kattavasti poliisin ajokieltoasioita, ajoterveyden valvonta-asioita, näihin liittyviä oikaisuvaatimusasioita sekä eräiden liikenteeseen liittyvien lupien valvonta-asioita. Ajo-järjestelmän toteutuksessa siirryttiin vuoden 2023 aikana suunnitteluvaiheesta toteutusvaiheeseen. Toteutusvaiheen työt jatkuvat edelleen vuoden 2023 jälkeenkin.

Taulukko 13: Lupahallinnon tuloksellisuutta, tehokkuutta, tuotoksia ja laadunhallintaa arvioidaan seuraavilla mittareilla

Taloudellisuus / maksullinen lupahallinto	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Henkilötyövuodet (maksullinen)	336,1	332,0	375,0	330	351
Lupapalvelujen kustannukset (maksullinen), 1 000 euroa	47 867	48 596	54 576	50 000	52 159
Taloudellisuus (kustannukset / poliisin käsittelemät maksulliset asiat), euroa	56,8	45,0	35,2	39	39
Lupahallinnon kustannusvastaavuus, %	76,3	101,9	120,1	100	115%
Lupahallinnon tuottototeuma, 1 000 euroa	36 507	50 704	66 870	50 000	60 105

Tuottavuus / maksullinen lupahallinto	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Maksullisen toiminnan tuottavuus (poliisin käsittelemät maksulliset asiat / maksullinen lupahtv)	2 507,1	3 255,2	4 132,5	3 924	4 658

Palvelukyky ja laatu / maksullinen lupahallinto	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Onnistuminen lupahallinnossa ¹⁷ , arvosana 1-4	3,39	-	2,98	-	-

¹⁷ Lähde: Poliisibarometri.

Palvelukyky ja laatu / maksullinen lupahallinto	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Sähköisen asioinnin käyttöaste ¹⁸ , %	72,1	77,0	79,6	77	76,7
Ajanvarauksen käyttöaste (varausten määrä / asiakaskäyntimäärä), %	51,7	51,8	46,1	50	43,7
Käyntiasioinnin asiakasmäärän kehitys	621 000	771 000	1 136 000	800 000	1 010 000

Suoritteet / maksullinen lupahallinto	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Poliisin käsittelemät maksulliset lupa-asiat yhteensä, kpl	842 611	1 080 734	1 549 669	1 295 000	1 344 900
Matkustusasiakirjat (passit ja henkilökortit)	757 227	994 207	1 447 081	-	1 245 240
Turva-alan luvat	14 336	15 994	19 354	-	19 965
Aseluvat	62 307	58 708	66 170	-	60 891
Muut luvat	8 741	11 825	17 064	-	18 804

Taulukko 14: Maksuttoman lupahallinnon tuloksellisuutta, tehokkuutta, tuotoksia ja laadunhallintaa arvioidaan seuraavilla mittareilla

Taloudellisuus / maksuton lupahallinto, sisältää lupavalvonnan	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Henkilötyövuodet (htv)	264,6	265,6	256,0	-	262
Lupavalvonnan kustannukset, 1 000 euroa	26 633	26 764	25 456	-	27 505
Tuottavuus / maksuton lupahallinto, sisältää lupavalvonnan	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023

¹⁸ Sähköisesti vireille laitettujen lupien osuus koko volyymista niissä luparyhmissä, joissa sähköinen asiointi on mahdollista.

Taloudellisuus / maksuton lupahallinto, sisältää lupavalvonnan	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Toiminnan tuottavuus (valvonnalliset suoritteet / maksuton lupa-htv)	272,1	293,0	353,7	-	325

Suoritteet / maksuton lupahallinto, sisältää lupavalvonnan	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Valvonnalliset toimenpiteet yhteensä, kpl	72 005	77 809	90 557	-	85 218
Aseiden hallussapitolupuihin kohdistuvat peruutukset ja varoitukset	4 833	5 416	5 588	-	5 568
Ajo-oikeuspäätökset	63 994	72 031	84 708	-	79 373
Järjestyksenvalvojakorttien peruutukset ja varoitukset	191	241	183	-	182
Vartijakorttien peruutukset ja varoitukset	77	121	78	-	95

Taulukko 15: Poliisin myöntämät luvat poliisiyksiköittäin 2018-2023

Poliisin myöntämät luvat poliisiyksiköittäin tehtävä/lkm	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
215 Helsinki	156 094	170 678	116 694	166 539	218 177	186 533	-14,5 %
806 Itä-Uusimaa	125 667	145 193	92 429	123 656	177 294	152 304	-14,1 %
815 Kaakkois-Suomi	59 991	73 517	44 381	54 815	77 920	68 310	-12,3 %
818 Länsi-Uusimaa	103 012	117 570	75 874	106 257	151 892	122 731	-19,2 %
812 Häme	73 646	86 611	57 826	71 293	101 402	88 439	-12,8 %
833 Sisä-Suomi	154 293	184 501	116 488	149 139	220 373	191 844	-12,9 %
836 Pohjanmaa	74 699	101 771	58 090	72 742	112 604	96 880	-14,0 %
842 Lounais-Suomi	132 579	170 389	103 801	128 129	187 805	165 517	-11,9 %

Poliisin myöntämät luvat poliisiyksiköittäin tehtävä/lkm	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos % 2022-2023
851 Itä-Suomi	106 002	132 559	81 741	95 980	137 110	127 100	-7,3 %
863 Oulu	89 935	111 759	67 084	79 573	119 023	104 029	-12,6 %
866 Lappi	33 696	43 846	28 203	32 709	46 058	41 171	-10,6 %
Yhteensä	1 109 614	1 338 394	842 611	1 080 832	1 549 658	1 344 900	-13,2 %

3.4.2 Asehallinto

Asehallinto jatkoi systemaattista viranomaisyhteistyötä vaikeassa globaalissa turvallisuustilanteessa. Muutos on vaikuttanut laajasti aseiden, niiden osien, varusteiden sekä patruunoiden markkinoihin, valmistukseen ja saatavuuteen ja se heijastuu asealan elinkeinon, harrastajiin ja viranomaisiin. Samalla aloitettu Euroopan unionin nk. asevientiasetuksen muutoksen valmistelutyö jatkui. Asehallinto osallistui myös asetietojärjestelmähankkeeseen.

Asealan elinkeinonharjoittajien vastuuhenkilökokeita järjestettiin neljä kertaa vuoden aikana. Vuoden 2023 aikana pidettiin kuusi asehuutokauppaa, joissa oli kaupan yhteensä 3 898 (kymmenen vuotta aiemmin 2013: 1 643) esinettä. Ampuma-aseita romutettiin vuoden aikana yhteensä 23 096 (2013: 6 908) kappaletta. Deaktivointitarkastuksia tehtiin 229 kappaletta.

3.4.3 Arpajaishallinto

Rahankeräys- ja tavara-arpajaistoiminnan valvonta

Uusi rahankeräyslaki (863/2019) tuli voimaan 1.3.2020. Rahankeräyslupiin liittyviä vuosilmoituksia on vastaanotettu vuodesta 2021 alkaen. Ensimmäisinä vuosina arpajaishallinto on ensisijaisesti pyrkinyt ohjaamaan luvanhaltijoita mahdollisissa puutteissa ja laiminlyön-teihin on puututtu kehotuksin. Vuoden 2023 aikana arpajaishallinto on puuttunut vuosilmoitusten toimittamisen laiminlyön-teihin luvan peruuttamisharkinnalla.

Voimassa olevan rahankeräyslain esitöissä (HE 214/2018) arvioitiin, että arpajaishallinnon käsiteltäväksi tulisi vuosittain noin 1 200 vuosilmoitusta ja uusia lupahakemuksia vireille noin 25 kappaletta. Vuonna 2023 arpajaishallintoon saapui vuosilmoituksia tarkastettavaksi yhteensä noin 1 330, minkä lisäksi rahankeräyslupan peruuttaneilta noin 40 lopputilitystä.

Vuonna 2023 tehtiin noin 460 bingo-, rahankeräys- ja tavara-arpajaishallintoon liittyvää päätöstä. Päätöksistä noin 350 koski rahankeräyslupa-asioita ja uusia rahankeräyslupia myönnettiin noin 190 kappaletta. Rahankeräyslupia koskevien päätösten laskeneeseen määrään ovat vaikuttaneet toistaiseksi voimassa olevat luvat, henkilöstövajaus sekä

puutteet käsiteltävissä lupahakemuksissa, mikä on johtanut aiempia vuosia useammin hylkäävään päätökseen.

Arpajaishallinto arvioi uusia rahankeräyslupahakemuksia saapuvan jatkossakin ja lupien peruutuksista huolimatta rahankeräyslupien kokonaismäärä ei näin ollen olisi vähenevässä. Vuoden 2024 aikana päättyy viimeisten kumotun rahankeräyslain (255/2006) aikana myönnettyjen rahankeräyslupien voimassaoloaika. Ainakin osan niistä tahoista, joiden määräaikaisen luvan voimassaolo päättyy, odotetaan hakevan uutta rahankeräyslupaa.

Rahapelitoiminnan valvonta

Vuonna 2023 arpajaislakiin perustuva pakollinen tunnistauminen otettiin käyttöön Veikkaus Oy:n myyntipaikkojen ns. kuponkipeleissä. Valvonnassa uudistuksen toteutumista seurattiin erityisesti asiamiesohjeistusten toteutumisen ja pelaajan oikeusturvan näkökulmasta.

Vuonna 2023 arpajaishallinto kartoitti Veikkaus Oy:n käytössä olevia rahapelaamisen hallinnan välineitä ja rajoituksia sen eri pelikanavissa. Arpajaishallinto seurasi myös Veikkaus Oy:n asiamiesmyyntipisteiden ikäraja- ja valvonnan toteutumista ja kiinnitti muun muassa huomiota Veikkaus Oy:n asiamiesten ohjeistukseen alle 18-vuotiaiden myyjien rahapelimyynnin osalta. Arpajaishallinto tiivistä vuoden aikana yhteistyötään sosiaali- ja terveysministeriön asettamaan rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmään.

Veikkaus Oy:n omavalvonnan valvontaa kehitettiin edelleen vuoden 2023 aikana. Omavalvonnan osalta arpajaishallinnossa kiinnitettiin erityistä huomiota muun muassa siihen, miten Veikkaus Oy tarkastaa omien myyntipaikkojensa sekä asiamiesten omavalvontasuunnitelmia. Osana omavalvonnan kokonaisuutta käsiteltiin myös kysymystä raha-automattien sijoittelusta myyntipaikoissa.

Vuoden aikana arpajaishallinto valvoi rahapelien palautusprosenttien toteutumista tietoteknisen raportoinnin avulla ja Veikkaus Oy:tä ohjeistettiin mm. tarkentamaan peliohjeita pelien ominaisuuksien vaikutuksista palautusprosenttien toteutumiseen.

Veikkaus Oy:n käyttöön ottamat uudet pelijärjestelmät aiheuttivat muutoksia rahapelien tietotekniseen valvontaan, jota kehitettiin edelleen. Valvontajärjestelmään toteutettiin useita uudistuksiin liittyviä tuotantovientejä.

Rahapelitoiminnan markkinoinnin valvonta

Markkinoinnin valvonnassa toimenpiteitä kohdistettiin niin Veikkaus Oy:hyn kuin luonnolisiin henkilöihin ja ulkomaisiin rahapeliyhtiöihin. Arpajaishallinto antoi suurta ulkomaista rahapeliyhtiötä koskevan kieltopäätöksen arpajaislain vastaisesta rahapelien markkinoinnista ja toimeenpanosta. Päätöksestä on valitettu ja se on tällä hetkellä hallinto-oikeudessa käsiteltävänä. Veikkaus Oy:n osalta kiinnitettiin huomiota verkkopalvelussa tapahtuvaan rahapelien ristiinmyyntiin. Luonnollisten henkilöiden toteuttaman rahapelien markkinoinnin osalta arpajaishallinto on puuttunut erityisesti striimaajien rahapelimarkkinointiin.

Rahapelien maksuliikenne-estot tulivat voimaan vuoden 2023 alussa. Maksuliikenne-estot kohdistuvat pelaajalta kieltopäätöksen saaneelle rahapeliyhtiölle meneviin maksuihin. Estolistalla oli vuoden 2023 aikana kaksi ulkomaista rahapeliyhtiötä. Pankkien ja muiden maksupalveluntarjoajien kanssa luotiin menetelmät maksuliikenne-estojen toteuttamiseksi sekä valvonnan kannalta olennaisten tietojen saamiseksi.

Arpajaishallinto toteutti vuoden 2023 alkupuolella kampanjan sosiaalisessa mediassa. Kampanjan tavoitteena oli tavoittaa rahapelien markkinoinnin kohdeyleisö sosiaalisessa mediassa ja lisätä tietoisuutta lainvastaisesta markkinoinnista sen vaikuttavuuden vähentämiseksi ja tavanomaisen valvonnan tehostamiseksi. Aihetunnisteina kampanjassa olivat #eimitäänrajaa ja #eimitnrajaa, jotka viittaavat rahapelien markkinoinnin luomiin mielikuviin pelaamisesta. Kampanja johti kansalaisten rahapelien markkinoinnista tekemien ilmoitusten lisääntymiseen.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen

Arpajaishallinto jatkoi Veikkaus Oy:n kanssa säännöllisiä asiamiestoimintaan liittyviä rahanpesun valvontakokouksia. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen uutiskirje asi miehille lähetettiin asi miehille neljä kertaa vuoden aikana. Arpajaishallinnossa toteutettiin lisäksi ensimmäiset rahanpesulain mukaiset tarkastukset asi miehiin. Arpajaishallinto otti asi miehiin lisäksi suoraan yhteyttä tapauksissa, joissa asiakkaan tuntemiseen liittyviä velvoitteita oli mahdollisesti rikottu. Arpajaislain mukaisen pakollisen tunnistautumisen sekä Veikkauksen uuden myyntipäätteen myötä asiakkaan tuntemiseen liittyvien velvoitteiden rikkominen/laiminlyönnit ovat asi miestoiminnassa vuoden aikana vähentyneet. Valvontaa toteutettiin myös rahanpesun estämistä koskevalla suoraviestinällä riskiperusteisesti valituille asi miehille.

Maaliskuussa 2023 voimaan tulleen rahanpesulain osittaisuudistuksen myötä ilmoitusvelvollisella tulee osana asiakkaan tuntemisen toimenpiteitä olla tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa pakotesäätelystä ja jäädytyspäätöksistä.

3.4.4 Turvallisuusalan valvonta

Toiminta painottui valvonnan tehostamiseen erityisesti ohjaamalla poliisilaitoksia niiden tehtäväalueella; muun muassa kouluttamalla poliisilaitoksien nimeämiä poliisilaitoksien

vastuuhenkilöitä turvallisuusalan elinkeinonharjoittajien toimipaikkatarkastuksien tekemisessä, havaintojen kirjaamisessa ja toimenpiteisiin ryhtymisessä.

Oman leimansa turvallisuusalan valvonnan toimintavuoteen antoivat paljon julkisuutta saaneet yksityisellä turvallisuusalalla esille tulleet rikosepäilyt. Yksityisen turvallisuusalan tilaa arvioineessa sisäministeriön työryhmässä poliisin edustajaksi oli nimetty henkilö turvallisuusalan valvonnasta.

3.5 Yhteiset palvelut

3.5.1 ICT-palvelut

Poliisin ICT-palvelutuotannon vastuulla on ollut noin sadan tietojärjestelmän jatkuva palvelutuotanto mahdollistamaan poliisin ja muiden asiakkaiden tehokas toiminta. Neljä uutta tietojärjestelmää siirtyi osaksi palvelutuotantoa ja käytöstä vuoden aikana myös poistettiin kolme tietojärjestelmää. Kokonaisuutena palvelutuotanto pystyttiin pitämään tavoitetasolla.

Vuonna 2023 kahdessa merkittävässä poliisin tietojärjestelmähankkeessa oltiin suurten päätösten edessä. Tietohallinto teki poliisin toiminnanohjausjärjestelmän kokonaisuudistukseen tähtäävään Vitja-hankkeeseen liittyvän teknologiaselvityksen, jonka perusteella hanke sellaisenaan päätettiin ja tulevana vuosina siirrytään yhden suuren järjestelmän kehittämisestä kohti modulaarista kokonaisuutta. Viranomaisten yhteisen kenttäjärjestelmän KEJO:n jatkokehitysohjelmassa ei osana julkisen talouden suunnittelua saatu yhteistä kaikkia toimialoja koskevaa rahoitusta. Työ rahoituksen varmistamiseksi jatkuu vuonna 2024. Ohjelma KEJO:n laajamittaisen käyttöönoton mahdollistamiseksi jatkuu aiempaa pienemmin resurssein.

ICT-varautumisen tavoitetila on ollut voimakkaassa muutoksessa viimeisten vuosien aikana. Maailmantilanteesta johtuen varautumistarpeiden skenaariot ovat kasvaneet. Varautumiskyvyn puutteet ymmärretään aikaisempaa paremmin. Töitä on tehty lyhyellä tähtämellä ja tulevia töitä suunnitellaan myös pitkän aikavälin tavoitteisiin.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin kanssa otettiin käyttöön uusi palvelusopimus ja yhteistyömalli tehostamaan yhteistyötä.

Poliisin IT-keskus toteutti kuusi EU-kynnysarvon ylittänyttä kilpailutusta uusiin tietojärjestelmätoteutuksiin sekä järjestelmien tuki-, ylläpito- ja kehityspalveluihin liittyen. Lisäksi toteutettiin useita pienempiä hankintoja. Keskuksen hallinnoitavana oli 60 sovelluskehityksen puitesopimusta ja yli sata muuta hankintasopimusta.

Poliisin ICT-toiminnan modernisointiohjelman (ICT 2.0) kolmessa hankkeessa korjataan tietojärjestelmien teknistä velkaa, kehitetään toimintaympäristöjä sekä nykyaikaistetaan Poliisin informaatioteknologiakeskuksen (POL IT) toimintaa. Teknistä velkaa korjattiin tietokantojen, käyttöjärjestelmien ja sovellusten versiopäivityksillä. Käyttöön otettiin järjestelmien kehitysympäristöjä varten Oraclen Cloud Infrastructure eli OCI-pilviympäristö. Lisäksi hankittiin perinteiset palvelinympäristöt korvaavat Oraclen Private Cloud -laitteet, joilla mahdollistetaan jatkossa järjestelmien nykyistä vaivattomammat versiopäivitykset. Tämä on ensimmäinen askel kohti tietojärjestelmien jatkuvan päivittämisen mallia.

Uusia teknologioita ja työvälineitä saatiin laajempaan käyttöön. POL IT:n Yhteiset palvelut -ryhmän toimintamalli kehittyi ja yhdenmukaistui, syväosaaminen kasvoi ja tavoitteellinen yhteistoiminta modernisointiohjelman kanssa sujui hyvin.

POL IT:n järjestelmäylläpidon vuosikello laadittiin. Tämä vuosisuunnitelma määrittelee aikatauluineen järjestelmäylläpidon vuoden tekemiset ja prosessit sisältäen mm. tietojärjestelmän elinkaaren tilan ja tarkastuksen sekä seuraavan vuoden kehitystöiden suunnittelun. Lisäksi laadittiin kypsyystasomalli, jolla arvioidaan POL IT:n toiminnan nykytilaa.

Poliisin kansainvälisten tietojärjestelmien kehittämissuunnitelmassa TIKO:ssa edistettiin Renki2 -hankkeessa yhteiskyselyjärjestelmän kehitystä, vietiin tuotantoon SIS recast -hankkeen Schengen etsintäkuulutusten laajennukset, yhteentoimivuusasetuksen tavoitteita (hakuja ja yhteentoimivuuskomponentteja) edistettiin Pyhti-, PETIAS- ja PEES -hankkeissa ja Matkustaja2 -hankkeessa kehitettiin matkustajatiedon käsittelyä.

Timantti II -hankkeessa luotiin tietojenkäsittely-ympäristö, joka mahdollistaa poliisin keräämän datan hallinnoinnin ja siirtämisen turvallisesti. Lisäksi hanke toteutti poliisin kameravalvontajärjestelmä POKA:n, pilvipalvelu POUTA:n ja Ryhmävideopalvelu LIVE:n, joilla saadaan mm. liikkuvaa kuvaa kaupunkien valvontakamerajärjestelmistä, kansalaisten ja yritysten järjestelmistä sekä poliisin ajoneuvoista, droneista ja mobiililaitteista. Timantti-ympäristöön toteutettiin kerättyä dataa hallinnoiva Timantti-Kansio, digitaalisen rikostutkinnan materiaalin hallintaan ja käsittelyyn, jonne jatkossa tuodaan noin 80% poliisin rikostutkinnan materiaalista. Kansioon toteutettiin käyttöoikeuksien hallintaa parantava PATO-järjestelmä, jonka kautta luodaan käyttöoikeusryhmät. PATO-järjestelmä helpottaa tietojen välittämistä ja järjestelmien käyttöä niin Timantin sisällä kuin tulevaisuudessa osana poliisin muita järjestelmiä. Vuonna 2024 Timantti-ohjelma aloittaa ympäristön ja sen palveluiden jalkauttamisen sekä kouluttamisen poliisissa.

Uuden asetietojärjestelmän kehittämishankkeessa (ASKEL) edistettiin järjestelmän kehitys- sekä suunnittelutyötä tietojen siirtämiseksi nykyisestä järjestelmästä uuteen. Järjestelmän testausympäristön toteutus mahdollisti loppukäyttäjätestauksien aloituksen. Ensimmäiset aseasioiden sähköisen asiointin palvelut (harrastuksen jatkumisen osoittaminen sekä ampumakelvottomaksi tehdyn/deaktivoitun aseiden ilmoittaminen) toteutettiin ja avattiin kansalaisille 19.9.2023. Lisää aseasioiden sähköisen asiointin palveluita (hakemuksia ja ilmoituksia) otetaan käyttöön vuonna 2024, niiden toteutus valmistui vuoden 2023 puolella.

Viranomaisten yhteisen kenttäjärjestelmän jatkokehitysohjelmassa (KEJO-jatkokehitys) otettiin käyttöön uusi versio KEJO-järjestelmästä sisältäen kriittisiä ominaisuuksia: tiedonsiirtomahdollisuus turvaluokkatasojen välillä, hätäkeskustietojärjestelmä ERICA:n ja KEJO:n yhteentoimivuuden varmistavan tapahtuma- ja riskinarvio-käsitteen tuki sekä rinnakkaiskäyttömahdollisuus nykyisten kenttäjärjestelmien kanssa. MobiiliKEJO:n ensimmäinen versio valmistui. KEJO:n käyttö laajeni ensihoidon toimialalla ja sosiaalipäivystys käynnisti järjestelmän pilotoinnin uutena käyttäjäkuntana. Lisäksi jatkettiin kaikkien toimialojen vaiheittaisen käytön aloittamisen suunnittelua.

SARA-ohjelman (Security-Automation-Robotics-Artificial Intelligence) kolmessa hankkeessa toteutettiin automatisaatiota mm. tekoälyn avulla. Ohjelma päättyi 31.12.2022, mutta ohjelmaan kuulunutta NEUVO-hanketta jatkettiin vuoden 2023 loppuun poliisin

hankerahoituksella. NEUVO-hankkeessa tavoitteena oli toteuttaa asiakasneuvonnan chatbot kiireettömän neuvonnan tueksi. Hanke toteutti chatbotin yhdessä in-house-toimija DigiFinland Oy:n kanssa, loi sille suomenkielisen sisällön ja testasi toteutuksen. Tavoitteista poiketen chatbottia ei saatu vielä syksyn 2023 aikana käyttöön. Käyttöönotto toteutetaan vuonna 2024, kun chatbotin ylläpidon toteutustapa on ratkaistu ja chatbot on testattu myös ruotsinkielisen sisällön osalta.

Poliisin sähköiseen asiointiin toteutettiin uusia palveluita ja toiminnallisuuksia erityisesti yksityishenkilöiden aseasioiden hoitamiseksi sekä rikosilmoitusten osalta. Useaa jo sähköistä prosessia kehitettiin kattavamiksi sekä paremmin toimiviksi. Myös hallinnon yhteisiä sähköisiä palveluita edistettiin poliisissa. Suomi.fi-palveluiden käyttöä laajennettiin niin asiointialustan toiminnallisuuksissa suomi.fi-karttojen käyttöönotossa, kuin myös rikosilmoitusten vastaanottoilmoituksen toimittamisessa. Luvat ja valvonta -hankkeen tapahtumajärjestämisen sähköisen moniviranomaisjärjestelmän ensimmäiset viralliset koe-käytöt järjestelmän tuotantoon siirtymisen jälkeen sujuivat hyvin.

Vitja-hanke

Vitja-hankkeen nykytilaa ja vaihtoehtoisia etenemismalleja selvittämään asetettiin työryhmä marraskuussa 2022. Selvitystyössä arvioitiin laajasti vaihtoehtoisten mallien keskeiset tekijät, kuten aikataulut, riskit, käyttöönottomallit, kustannukset, riippuvuudet, aikaisempien toteutuksien hyödynnettävyys, käytettävien teknologioiden elinkaaret, kehittäjien saatavuus, toiminnalliset vaikutukset, ylläpidon kustannukset, vaikutukset muiden viranomaisten toimintaan ja muut olennaisesti etenemistavan valintaan vaikuttavat seikat. Selvitys valmistui 15.2.2023 ja siinä vertailtujen useiden vaihtoehtojen todettiin sisältävän mahdollisuuksien lisäksi riskejä. Kaikissa tapauksissa kymmenien miljoonien eurojen arvoiseksi arvioidut ratkaisut sisälsivät sekä merkittäviä vaikutuksia koko poliisitoiminnan tietojärjestelmäkehittämiseen että heijastusvaikutuksia monen eri viranomaisen toimintaan.

Päätöksen merkittävyyden vuoksi 31.3.2023 päätettiin jatkaa Vitja-hanketta vuoden loppuun saakka niin sanotulla priorisoidulla mallilla, jossa Vitjan esitutkintaosuuden ostot keskeytettiin. Samalla käynnistettiin tutkintajärjestelmien uudistuksia koskevan TUJU-ohjelman osana POLO-järjestelmän, poliisin sähköisen asioinnin sekä PATJA-järjestelmän osalta ne välittömät toimet, joiden avulla parannetaan poliisin jo käytössä olevia tietojärjestelmiä. Näin toimien parannetaan rikosasioiden läpivirtausta ja juttumasojen hallintaa sekä turvataan Patjan käyttö 2030-luvulle saakka. Hankkeessa keskityttiin joulukuussa 2018 käyttöönotetun Poliisin tiedustelujärjestelmän (Poti) kehittämiseen. Potiin liittyvät uudistukset viedään tuotantoon syksyllä 2024.

Edellä todetun lisäksi päätöksessä keskeisessä roolissa oli vaihtoehtoisen teknologisen ratkaisun selvittäminen Vitjassa käytössä olevalle Siebel-teknologialle. Kokonaisuutta selvittäneen työryhmän työ valmistui 20.10.2023. Selvityksen yhteydessä hahmottui myös ylätasen tietojärjestelmäarkkitehtuurin kuvaus. Vaihtoehtoisen ratkaisun tavoitteena oli mahdollistaa järkevä resursointi kehittämisen, ylläpidon ja jatkokehittämisen osalta sekä hyödyntää mahdollisuuksien mukaan Vitja-hankkeessa tähän mennessä tehtyä määrittelytyötä ja toteutusta.

Selvitysryhmän arvion perusteella Vitjan haasteet eivät varsinaisesti olleet valitussa teknologiassa, vaan muun muassa yhtenäisen arkkitehtuurin ja tietomallin puutteessa, käytönoton laajuudessa sekä ohjausmallissa.

Siebelin osalta selvitysryhmä totesi sen olevan luvatusi tuen piirissä vielä pitkään, joten selvitysryhmän arvion mukaan jo tehtyjä toteutuksia kannattaisi hyödyntää mahdollisimman paljon, mutta samalla tulisi siirtyä kohti modernimpaa ja modulaarista arkkitehtuuria ja teknologiaratkaisua.

Vitjan jatkokehitykselle selvitystyöryhmän ensisijaisesti suosittelema vaihtoehto oli siirtyminen moderniin mikropalveluarkkitehtuuriin, jossa tavoitetilaksi asetetaan keskitetyistä palveluista koostuva tietojärjestelmäkokonaisuus. Tällainen arkkitehtuuri on pitkän tähtäimen tavoite, jota toteutetaan pala kerrallaan kaikessa poliisin tietojärjestelmäkehittämisessä, jota Vitja-järjestelmä omalta osaltaan toteuttaa.

Selvitysryhmä suositteli myös rikostorjunnan tietojärjestelmäkokonaisuuden kehityksen ohjaamisen yhdistämistä. Keskeinen tavoite ohjaamisen yhdistämisessä on arkkitehtuurin yhtenäistäminen, rikostorjunnan keskeisten järjestelmien tarjoamien palveluiden keskittäminen ja siten päällekkäisen työn, sekä ylläpitotyön vähentäminen. Vitjan, Timantin ja Polon kehitys tulisi yhteensovittaa ja olla jopa saman ohjauksen alla, jotta varmistetaan, että niissä toteutetaan kokonaisuutta ja yhteistä tavoitetta palvelevia ratkaisuja.

Poliisijohdaja teki 10.11.2023 päätöksen poliisin järjestelmäkehityksen jatkamisesta selvitysryhmän esittämällä tavalla. Työtä jatketaan asetetussa Poliisin tutkintajärjestelmän uudistamisohjelmassa (TUJU).

Järjestelmäkokonaisuuden uudistamisessa edetään selvitysryhmän esittämällä tavalla. Vitjaan jo tehtyjä investointeja, kuten moottoria ja muita valmiita tai lähes valmiita osioita hyödynnetään tehdyn teknologiaselvityksen sekä vuoden 2024 aikana tehtävän suunnittelun ja päätöksen mukaisesti.

3.5.2 Materiaalipalvelut ja toimitilat

Poliisihallitus jatkoi vuonna 2023 poliisin hankintatoimen ja materiaalihallinnon kokonaisuuden ja ohjauksen kehittämistä vuonna 2021 määritellyn suunnitelman mukaisesti. Alla olevassa taulukossa on lueteltu poliisin hankintatoimen kehittämisen tärkeimmät kehittämiskohteet sekä niiden eteneminen.

Taulukko 16: Poliisin hankintatoimen kehittämisen tärkeimmät kehittämiskohteet

Kehittämiskohde	Tilanne vuoden 2023 lopussa
1. Hankintojen ohjausryhmän perustaminen	Hankintojen ohjausryhmä on asetettu helmikuussa 2022 ja toiminta on jatkunut vuoden 2023. Ohjausryhmän toimintatavasta on kerätty kokemuksia ja toimintaa on kehitetty.

Kehittämiskohde	Tilanne vuoden 2023 lopussa
2. Hankintasuunnittelun kehittäminen	<p>Poliisihallituksen hankintojen tarveperusteisen suunnittelun prosessikuvaus on laadittu 1.1.2022 voimaantulleeseen Poliisihallitus-viraston hankintaohjeeseen. Poliisihallitus-viraston hankintaohje on ollut päivityksessä v. 2023-2024 ja uusi ohje tulee voimaan keväällä 2024.</p> <p>Tarveperusteisen hankintasuunnittelun valmistelutyötä on tehty vuonna 2023. Varsinainen käyttöönotto tulee tapahtumaan vuoden 2024 aikana.</p>
3. Poliisihallituksen sisäisten hankintojen organisointi	<p>Poliisihallituksen sisäisten hankintojen organisointi ja prosessit on kuvattu 1.1.2022 voimaantulleessa Poliisihallitus-viraston hankintaohjeessa. Poliisihallitus-viraston hankintaohje on ollut päivityksessä v. 2023-2024 ja uusi ohje tulee voimaan keväällä 2024.</p>
4. Työnjakoon liittyvät tarkennukset	<p>Poliisihallituksen hankintojen työnjakoon liittyvät tarkennukset on kuvattu 1.1.2022 voimaantulleessa Poliisihallitus-viraston hankintaohjeessa. Poliisihallitus-viraston hankintaohje on ollut päivityksessä v. 2023-2024 ja uusi ohje tulee voimaan keväällä 2024.</p>
5. Laskutuksen kehittäminen ja laskuautomaation lisääminen	<p>Jatkuva kehittäminen on käynnissä Poliisihallituksen yksiköiden välisenä yhteistyönä.</p> <p>Valtion tilaus- ja laskunmaksujärjestelmä Handissa on laajennettu tilausmenettelyjä laskuautomaation kehittämiseksi. Handi-toimittajia on ohjeistettu lisäämään sopimusnumero laskuille, mutta tämä on ollut osalle Handi-toimittajista teknisesti mahdotonta.</p>
6. Hankintakategoriamallin käyttöönotto	<p>Poliisin hankintakategoriamalli on kuvattu 1.1.2023 voimaantulleessa Poliisin hankintatoimi ja materiaalihallinto –määräyksessä ja kategoriamalli päivitetään keväällä 2024 voimaantulevaan Poliisihallitus-viraston hankintaohjeeseen,</p> <p>Hankintakategoriamalli on otettu käyttöön Poliisihallituksessa vuonna 2023. Kategoriasuunnitelmat on käsitelty hankintojen ohjausryhmässä.</p>
7. Hankintakäsikirjan viimeistely ja käyttöönotto	<p>Poliisin sähköinen hankintakäsikirja on otettu käyttöön valtakunnallisesti 06/2021.</p> <p>Käsikirjan laajempi päivitys tehdään n. 3 kertaa vuodessa sekä päivitetään jatkuvasti.</p>

Kehittämiskohde	Tilanne vuoden 2023 lopussa
8. Hankinta- ja materiaalihallinnon tietojärjestelmien tarkastelu	Handi-sopimushallinta on otettu pilottikäyttöön Poliisihallituksessa v. 2023 ja käyttöä laajennetaan koko poliisiin vuonna 2024. Uutta materiaalitietojärjestelmää (toiminnanohjausjärjestelmää) on selvitetty ja pyritään ottamaan käyttöön vuonna 2024.
9. Kilpailutusten keskittäminen	Pääosa keskitettyjen hankintojen tekemisestä on keskitetty nykyrakenteen puitteissa poliisin materiaalikeskukseen (POL MAT) ja poliisin informaatioteknologiakeskukseen (POL IT).
10. Tilaamisen keskittäminen	Tilauksia on keskitetty hankintatiimeille ja poliisin materiaalikeskukseen. Lisäkesittäminen edellyttää rakenteen ja resurssien uudistamista.

Poliisin materiaalikeskuksessa oli vuoden 2023 aikana käynnissä yhteensä 26 Poliisihallituksen toimeksi antamaa kilpailutusta ja/tai muuta hankintaa. Vuonna 2023 Poliisin materiaalikeskuksessa tehtiin toimeksiannosta keskitettyjä tilauksia ajoneuvoista ja muusta poliisin välineistöstä ja varusteista yhteensä noin 18,6 milj. euron arvosta. Poliisin materiaalikeskuksella oli vuonna 2023 valvottavana yhteensä 121 sopimusta 67 toimittajalle.

Vuosi 2023 oli sopimus- ja toimittajamarkkinoilla aiempaa vaikeampi muun muassa kansainvälisen poliittisen tilanteen ja inflaation haastaessa tuotteiden ja materiaalien hintoja, saatavuutta ja toimitusaikoja. Vuonna 2023 huutokaupattiin yhteensä 120 poliisin käytöstä poistettua poliisiajoneuvoa, joista saatu tuotto (noin 600 000 euroa) käytettiin täysimääräisesti tarvittaviin uusikalustohankintoihin.

Valmius ja varautuminen nousi poliisin hankintatoimessa keskeiseksi tekijäksi vuonna 2022 ja teema on jatkunut vahvalla painotuksella vuonna 2023. Poliisihallituksen johdolla on selvitetty, mitä tuotteita ja välineitä on varastoitava poliisin valmiuden ja varautumisen varmistamiseksi. Poliisihallituksen johdolla on jatkettu lisäksi selvittämistä mm. materiaallisen valmiuden ja varautumisen taloudellisista vaikutuksista kattavasti, varastoinnin turvallisuusratkaisuihin sekä logistiikkaratkaisuihin. Asiasta on käyty kattavasti keskusteluita myös muiden turvallisuusviranomaisien kanssa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Poliisihallitus vastaa poliisin valtakunnallisesta kestävästä kehityksestä edistämisen ohjauksesta ja kehittämisestä. Poliisi on sitoutunut sisäministeriön kestävästä kehityksestä sitoumukseen (2019), jossa on asetettu sisäministeriön hallinnonalalle mm. ilmastotavoitteeksi hiilijalanjäljen pienentämisen 50 % vuoteen 2027 mennessä ja 75 % vuoteen 2035 mennessä. Polamk on tehnyt oman kestävästä kehityksestä sitoumuksensa vuonna 2021 ja Poliisihallitus poliisin valtakunnallisen kestävästä kehityksestä sitoumuksensa vuonna 2022. Poliisihallitus on laatinut myös poliisin hankintojen toimintasuunnitelman, jossa on huomioitu kestävästä kehityksestä huomioiminen hankinnoissa niin taloudellisen, ekologisen kuin sosiaalisen kestävyden osalta.

Poliisin hiilijalanjälkilaskenta vuodelta 2023 ei ollut käytettävissä vielä toimintakertomuksen kirjoitushetkellä. Vuonna 2023 toteutetun laskennan mukaan poliisin hiilijalanjälki on pienentynyt noin 7 % vuoden 2018 tasosta, kun mukana ovat myös hankinnat. Kun hankinnat jätetään laskennasta pois, poliisin hiilijalanjälki on pienentynyt noin 26 prosenttia vuosina 2018–2022. Hankintojen osalta vuosien 2018–2022 laskentatapa perustuu hankintoihin käytettyihin euroihin ja keskimääräisiin päästökertoimiin. Laskentatapa tuottaa suuntaa-antavia tuloksia, mutta tuloksissa eivät näy yksittäiset valinnat, esimerkiksi vastuullisten tuote- ja palveluvaihtoehtojen hankinnat. Kalliimpi tuote ja palvelu kasvattaa laskennallista päästöä, vaikka todellinen vaikutus olisi päästöä vähentävä.

Taulukko 17: Poliisin kestävän kehityksen mittaritiedot

Mittarit	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hiilijalanjälki (tCO ₂ e, sis. hankinnat)	57.962	62.040	57.518	57.550	54.148	Tietoa ei vielä saatavilla
Hiilijalanjälki (tCO ₂ e, ei sis. hankintoja)	25.569	25.013	22.488	21.123	19.677	Tietoa ei vielä saatavilla
Lentosegmenttien määrä	15.318	11.727	3.169	2.679	6.297	Tietoa ei vielä saatavilla
Täyssähköisten ja lataushybridiautojen %-osuus siviilimallisista yleiskäyttöautoista	0 %	5 %	4 %	12 %	32 %	48 %
Latausasemien lkm	0	0	174	174	174	192

Poliisihallitus ei julkaissut vastuullisuusraporttia vuonna 2023. Seuraava vastuullisuusraportti julkaistaan vuonna 2024 kattaen vuodet 2021-2022.

Toimitilat

Poliisin toimitilakustannukset vuonna 2023 olivat 94,5 milj. euroa, jossa on nousua vuoteen 2022 nähden noin 8,8 milj. euroa (9,3%). Toimitilakustannusten nousu muodostuu mm. indeksikorotuksista (3,2 milj. euroa), Espoon poliisiaseman peruskorjauksesta (1,3 milj. euroa), Kuusamon ja Utsjoen uusista poliisiasemista (1,0 milj. euroa), sähkö- ja siivouskustannusten noususta (1,2 milj. euroa) sekä aulaturvallisuuspalvelukustannusten siirrosta toimitilakustannuksiin (1,5 milj. euroa).

Toimitilakustannusten nousua on pyritty hillitsemään käyttämällä uusissa toimitilahankkeissa poliisitalokonseptia, jonka avulla hankkeen suunnittelu- ja rakennuskustannuksia

pyritään hillitsemään. Lisäksi eri poliisiasemilla on tilatehokkuutta lisätty toimitiloja supistamalla, mutta monien pienten poliisiasemien vuokrat ovat varsin alhaisella tasolla, joten kustannussäästöt ovat kokonaisuutena varsin pienet.

3.5.3 Viestintä

Sisäministeriön tutkimuksen mukaan turvallisuuden tunne yhteiskunnassa on laskenut merkittävästi, vaikka samaan aikaan poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on laskenut. Myös poliisin maine sekä koettu vuorovaikutus - eli se miten kuulee ja ymmärtää sidosryhmiään - on laskenut hyvästä tasolle kohtalainen.

Poliisibarometrin mukaan 91 prosenttia kansalaisista luottaa poliisiin melko tai erittäin paljon. Kansalaispulsstin mukaan nuoret ikäluokat luottavat poliisiin vähemmän kuin vanhemmat.

Poliisin verkkosivuilla kävi lähes 60 prosenttia suomalaisista. Yksittäisiä kävijöitä oli 3,6 miljoonaa, vierailuja 6,5 miljoonaa ja katselukertoja 14,5 miljoonaa. Vierailujen määrä laski noin kymmenellä prosentilla.

Poliisi lähetti vuoden aikana 3 645 tiedotetta, mikä on mittaushistorian alhaisin luku. Tämä johtuu osaltaan siitä, että osa tiedotteista julkaistiin vain sosiaalisessa mediassa. Vuoden aikana valmisteltiin toimintatapamuutosta, jossa kaikki tiedotteet julkaistaan poliisin omissa järjestelmissä.

Poliisin mediaseurantajärjestelmä keräsi viime vuonna 134 000 poliisin toimialaa koskevaa uutista kotimaisesta mediasta. Poliisilla on yli sata organisaatio- ja yli sata asiantuntijatiiliä eri sosiaalisen median palveluissa.

Johto- ja tilannekeskusverkoston viestinnällistä suorituskykyä kehitettiin edelleen Helsingin poliisilaitokseen sijoitetun valtakunnallisen operatiivisen viestintäryhmän tuella sekä koulutuksilla.

Sinetti-intranetissä julkaistiin 4 207 uutista. Poliisiin perustettiin valtakunnallinen työyhteisöviestinnän verkosto.

Median edustajille järjestettiin Poliisitoimintaa toimittajille -kurssi. Kurssille on osallistunut yli sata toimittajaa.

Poliisin sosiaalisen median ohjeistus päivitettiin sekä tuotettiin sosiaalisen median käsikirja ja perustettiin valtakunnallinen sosiaalisen median verkosto. Samanaikaisesti luotiin vaikuttaja- ja sidosryhmäviestinnän konsepti, jonka tavoitteena on varmistaa riittävä yhteydenpito keskeisten sidosryhmien päättäjiin.

3.5.4 Laillisuusvalvonta

Laillisuusvalvonnan rakenteista poliisissa sekä laillisuusvalvonnan keskeisistä vastuista ja toimintatavoista määrätään tarkemmin poliisin laillisuusvalvontaohjeessa. Ohje päivitettiin vuonna 2023 siten, että uusi ohje astuu voimaan 15.2.2024. Ohjetta sovelletaan kaikissa poliisiyksiköissä.

Poliisihallituksen ja sen alaisten poliisiyksiköiden suorittama laillisuusvalvonta perustui vuonna 2023 Poliisihallituksen vahvistamiin laillisuusvalvonnan valtakunnallisiin painopistealueisiin ja sen pohjalta laadittuihin ja vahvistettuihin poliisiyksikkökohtaisiin laillisuustarkastussuunnitelmiin. Poliisihallituksen laillisuusvalvonta suoritti vuonna 2023 kaikkiin poliisiyksiköihin laillisuustarkastukset sekä teki lisäksi ennaltilmoittamattomia poliisivankilatarkastuksia. Korkeimman oikeuden ratkaisun 2021:83 johdosta laillisuustarkastustoiminta laajennettiin vuonna 2022 koskemaan myös Ahvenanmaan poliisiviranomaista, jossa suoritettiin suunnitelman mukainen tarkastus myös syksyllä 2023.

Poliisiyksiköiden sisäisistä laillisuustarkastuksista vastasivat suoraan poliisipäällikön alaiset oikeusyksiköt, joiden tehtävänä on yksiköiden oikeudellisten asioiden ohella myös yksiköiden laillisuusvalvonta ja laillisuustarkastusten suorittaminen. Suunnitelmien mukaisesti laillisuusvalvontaa on tarkasteluvuonna kohdistettu muun muassa yksiköiden sisäisen laillisuusvalvonnan toimivuuteen, salaisten pakko- ja tiedonhankintakeinojen käyttöön ja valvontaan, seksuaali- lähisuhdeväkivaltarikosten tutkintaan, yksityisen turvallisuusalan lupiin sekä sivutoimilupiin.

Muilta osin laillisuusvalvontaa suoritettiin Poliisihallituksessa ja poliisiyksiköissä käsittelemällä poliisin toimintaa koskevia kanteluita ja oma-aloitteisia laillisuusvalvonta-asioita sekä suorittamalla lokitarkastuksia ja salaisten pakko- ja tiedonhankintakeinojen käytön valvontaa.

Poliisissa otettiin käyttöön vuoden 2023 alusta voimaan tulleen ilmoittajansuojelulain mukainen, koko poliisin kattava sisäinen ilmoituskanava. Ilmoittajansuojelulailla (laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, 1171/2022) annetaan suojaa lain soveltamisalaan kuuluvien väärinkäytösten ilmoittajille, jotka työnsä yhteydessä havaitsevat Euroopan unionin tai kansallisen oikeuden rikkomista ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

3.5.5 Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen painopistealueina vuonna 2023 oli valittujen prosessien vaatimustenmukaisuus, toimivuus ja tuloksellisuus, valvonta ja sen yhdenmukaisuus sekä aikaisempien tarkastusten jälkiseuranta. Merkittävimmät havainnot ja kehittämiskohteet useissa tarkastuksissa liittyivät prosessien yhdenmukaisuuteen, toiminnan tuloksellisuuteen ja sen mittaamiseen, seurannan ja valvonnan toteuttamiseen sekä riskienhallinnan käytännön toteuttamiseen ja hyödyntämiseen johtamisessa.

3.5.6 Tietoturvallisuuden ja tietosuojan valvonta sekä poliisin kokonaisarkkitehtuuri

Tiedonhallintapolitiikan mukaisesti poliisi muodostaa yhden tiedonhallintayksikön. Poliisihallitus ohjaa, kehittää, koordinoi ja yhteensovittaa ohjausroolinsa mukaisesti poliisin mm. tiedonhallintamallikokonaisuutta ja muutosvaikutustenarviointiprosessia. Lisäksi käsitelyssä on ollut neljä tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointia sekä loppuun saatettu kymmenen tietosuojaa koskevaa vaikutustenarviointia.

Erilaisten digitaalisten järjestelmien käytön ja tiedon merkityksen kasvaessa myös tietoturvaan, kyberturvallisuuteen ja tietosuojaan kohdistuvat riskit ovat kasvaneet niin poliisissa kuin muutoinkin yhteiskunnassa. Geopoliittisen turvallisuustilanteen muutoksen myötä myös tiedonhallinnan toiminnossa on kiinnitetty erityistä huomiota varautumiseen niin tietoturvan kuin asianhallinnan näkökulmista. Tiedonhallinnan ohjauksessa käynnistettiin ICT-varautumisen kehittämisen hanke, jolla usein eri tavoin tuetaan poliisin varautumistoimia.

Kauden aikana on myös edelleen kehitetty riskienhallinnan ja poikkeamahallinnan menetelmiä ja prosesseja. Osana tietoturvallisuuden kehittämisen -hanketta on kehitetty LUMI-poikkeamien hallintajärjestelmää sekä muun muassa työstyetty tietoturvan hallintamallikonaisuutta.

Vuoden 2023 aikana uusittiin rekisteröityjen oikeuksien toteuttamiseen liittynyt aikaisempi poliisin menettelytapaohjeistus ja saatettiin voimaan rekisteröityjen oikeudet ja tietosuoja ohje sekä toteutettiin tähän liittyvä koulutus. Lisäksi valmisteltiin poliisin henkilöstön tietojen käsittelyä koskeva ohjaus. Osaamisen kehittämiseksi ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi osallistuttiin turvallisuussektorin KYHA-harjoituksen valmisteluun ja toteuttamiseen.

Vuoden aikana toteutettiin tietoturvan, tietosuojan ja tiedon elinkaaren hallinnan valvontaa tiedonhallinnan tarkastussuunnitelman mukaisilla tarkastus- ja valvontatoimenpiteillä ennalta valittuihin painopistealueisiin. Lisäksi toteutettiin lokitarkastuksia rekisteröityjen esille nostamien huomioiden perusteella sekä kohdennettuja laajempia lokitarkastuksia osana tietojen käytön asianmukaisuuden valvontaa.

Osana poliisin kokonaisarkkitehtuuryötä määriteltiin poliisissa sen ydintehtävä- ja prosessialueet, jotta muut prosessit voidaan sijoittaa systemaattisiin malleihin. Näihin malleihin kytkeytyy kaikki poliisin toiminta.

Prosessien pohjalta luotiin prosessikartta, joka on visuaalinen kuvaus organisaation tärkeimmistä prosesseista ja niiden välisistä yhteyksistä. Prosessit ovat välttämätön perusta toiminnan kuvaamiselle muun muassa toiminta-arkkitehtuurissa ja tiedonhallintamallissa.

3.5.7 Kansainvälinen toiminta

Suomi toimi Pohjoismaisen poliisiyhteistyön puheenjohtajamaana vuonna 2023. Puheenjohtajuuskausi huipentui pohjoismaisten poliisiylijohtajien kokoukseen, joka pidettiin elokuussa Helsingissä. Kokouksessa keskityttiin usealle Pohjoismaalle ajankohtaiseen katujengi-ilmiön torjumiseen ja ylijohtajatasolla sovittiin yhteisistä toimista ilmiön torjumisessa Europolia hyödyntäen. Ylijohtajat keskustelivat myös Ukrainassa käytävän sodan vaikutuksista muun Euroopan turvallisuuteen ja poliisin toimintaan.

Suomen ja Ruotsin välistä tiiviimpää poliisiyhteistyötä koskeva valtiosopimus allekirjoitettiin 19.10.2021. Sopimuksen voimaantulo ja soveltamisen aloittaminen edellyttävät voimaansaattamislakia, jota koskeva ehdotus annettiin eduskunnalle joulukuussa 2023. Sopimuksen soveltaminen on tarkoitus aloittaa vasta vuonna 2025. Valtiosopimus mahdollistaa rajat ylittävät toimenpiteet niissä tilanteissa, jotka liittyvät välittömään hengen tai

terveyden uhkaan sallimalla sopimuspuolen poliisiviranomaisten ylittää valtakunnan raja ja suorittaa tarpeellisia toimia toisen sopimuspuolen alueella. Sopimuksen tarkoituksena on tehostaa kummankin sopijapuolen viranomaisresurssien hyödyntämistä ja se täydentää jo olemassa olevaa EU-tason yhteistyökehikkoa.

Turvallisuuspoliittiseen toimintaympäristöön liittyvien haasteiden ja muutosten johdosta poliisin lakisääteisiä tehtäviä laajennettiin vuonna 2023 hyväksytyn uuden sääntelyn myötä koskemaan tilanteita, joissa poliisin toimialan apua on tarpeen antaa myös EU:lle tai kansainväliselle järjestölle. Poliisitoimintaa koskevaa sääntelyä täydennettiin lisäksi siten, että poliisilla on jatkossa toimivalta antaa tukea ulkoasiainhallinnolle Suomen alueen ulkopuolella, jos poliisin tuki on poliisille kuuluvien toimivaltuuksien, erityisosaamisen tai -varustuksen takia tarpeen.

Poliisin ulkomailla olevien yhdyshenkilöiden sijoittamisiin tapahtui muutoksia vuonna 2023 ja tehdyillä muutoksilla varmistetaan, että sijoittelu vastaa toimintaympäristön muutoksia. Suomen suurlähetystössä Moskovassa on edelleen poliisin yhdyshenkilö, mutta Pietarin yhdyshenkilö kotiutettiin. Myös liikkuvien yhdyshenkilöiden (Karjala ja Murmansk) toiminta päätettiin lopullisesti. Syynä toiminnan supistamiseen olivat Venäjän Ukrainassa käymä sota ja sen myötä asetetut pakotteet, pakotteiden hiljentämä rajaliikenne, Pietarin pääkonsulaatin sulkeminen, Petroskoin ja Murmanskien konsulaattien sulkemiset sekä hankaloitunut matkustus rajan yli. Ukrainan kanssa tehtävää kahdenvälistä poliisiyhteistyötä tiivistettiin ja luotiin uusia yhteyksiä Ukrainan eri poliisiviranomaisiin sekä päätettiin sijoittaa vakituinen poliisiyhdyshenkilö Kiovaan. Tällä menettelyllä taataan hyvä valmius säännönmukaiseen rajat ylittävään rikostorjunta- ja rikostiedusteluyhteistyöhön Ukrainan kanssa. Suomalainen poliisimies on edelleen sijoitettuna Euroopan rajaturvallisuusviraston EURLO -hankkeessa Nigerian Abudjassa tehtävänä huolehtia EU-maiden kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden palautuksia koskevasta toiminnasta sekä edistää kansallisia rikostorjunnallisia toimia.

Suomen NATOon liittymisen myötä syntyi tarve selvittää NATO-yhteistyön merkitystä poliisille ja sen vaikutusta poliisin toimintaan. Keskeisiä asioita tällöin ovat isäntämaan tuki NATO-joukoille, jotka toimivat Suomen maaperällä ja hybriditoiminnan torjuminen.

Poliisi osallistui edellisten vuosien tapaan aktiivisesti EU-asioiden valmisteluun ja käsitteelyyn erityisesti EU:n vapauden, turvallisuuden ja oikeuden politiikka-alueella, jotta poliisin tarpeet tulisivat huomioiduiksi. Komissio antoi vuoden 2021 lopussa kaksi lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä koskevaa merkittävää lainsäädäntöehdotusta sekä suosituksen poliisin rajat ylittävän yhteistyön tehostamiseksi. Ensimmäinen ehdotus oli soveltamisalaltaan laaja, jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välistä, rikostorjuntaan liittyvää tietojenvaihtoa koskeva tiedonvaihtodirektiivi. Direktiiviä täydentää komission toinen ehdotus, joka koskee Prüm-yhteistyön tietojen vaihtoa koskevan säännösten laajentamista kattamaan poliisirekisteritiedot ja kasvokuvat (Prüm2-asetus). Asetus tulee lisäämään automaatiota jäsenvaltioiden välisessä tiedonvaihdossa helpottamalla asiaankuuluvan tiedon paikantamista EU:ssa. Tiedonvaihtodirektiivi luo veloitteen kyseisten tietojen luovuttamiselle niitä kysyvälle maalle. Tiedonvaihtodirektiiviä koskeva lainsäädäntötyö saatiin unionissa päätökseen vuoden 2023 aikana ja kansallisen tason täytäntöönpano alkoi. Prüm2-asetusta koskevat neuvottelut etenivät unionin tasolla lopulta hyvään sisällölliseen lopputulokseen vuoden 2023 aikana, mutta lopullista hyväksyntää ei ehditty

saavuttaa. Poliisille tärkeän rikosoikeudellisen alan puolella vireillä oli useita lainsäädäntöehdotuksia, joista keskeinen sähköisiä todistusaineistoja koskeva asetus (eEvidence-asetus) saatiin lopullisesti hyväksytyä kesällä 2023.

Poliisi osallistui aktiivisesti myös Europolin hallintoneuvoston ja sen alaisten ryhmien työhön sekä koordinoi Poliisihallituksen toimesta kansallista Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumien yhteistyötä, jäljempänä EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats). EU:n Ministerineuvosto on määritellyt EU:n tulevien vuosien rikostorjunnalliset painopisteet, joita koskevia toimia toteutetaan EMPACT:in puitteissa Europolin laatiman vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta koskevan uhkarivion Soctan (Serious organised crime threat assessment) pohjalta. Suomessa täytäntöönpano perustuu vakiintuneeseen PTR-yhteistoimintaan. Europol on kehittänyt EMPACTin rinnalle operatiivisuuteen painottuvan yhteistyömuodon OTF:n (Operational Task Force), jonka keskeinen toimintatapa on kohdevalintamenettely. OTF on vakiinnuttanut asemansa yhtenä Europolin tarjoamana palveluna jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisille.

EU:n oikeus- ja sisäasioiden keskitettyjen tietojärjestelmien yhteentoimivuutta (interoperability, IO) ja Schengenin tietojärjestelmän (SIS) kolmatta sukupolvea koskevat lainsäädännölliset uudistukset saatettiin kansallisesti voimaan vuonna 2023. Molemmat hankkeet edellyttävät myös tietojärjestelmien kehittämistä. IO:n sateenvarjon alle kuuluvista uusista tietojärjestelmistä EES:n käyttöönotto on siirtynyt edelleen vuoteen 2024. Vaikka koko IO-järjestelmän käyttöönotto on siirtynyt vuoteen 2027, poliisi aloitti kaikille viranomaisille yhteisen rinnakkaishenkilöllisyyksien tunnistamistyökalun rakentamisen ja sekä Renki- että Tunto-järjestelmien kautta tehtävien kansainvälisten biometristen kyselyiden (IO, SIS) käyttöönottoon tähtäävät työt. Schengenin tietojärjestelmän uudistettu versio otettiin käyttöön vuoden 2023 maaliskuussa, ja se muun muassa laajentaa etsintäkuulutusten alaa.

Tiedonvaihtojärjestelmien kehittämisohjelman hankkeissa on muutoinkin edistetty kansainvälisen tiedonvaihdon välineitä siten, että ne tukisivat paremmin poliisin operatiivista toimintaa. Renki-kyselykäyttöliittymä kansallisiin ja kansainvälisiin henkilö-, esine- ja ajoneuvoetsintäkuulutuksiin ja rikos- ja rikostiedustelutietoon on otettu käyttöön jo aiemmin, mutta sen kehitystyö jatkuu edelleen intensiivisesti. Aloitettiin toimet EIS-tiedon saamiseksi useamman sen käyttöön oikeutetun saataville kaikissa lainvalvontaviranomaisissa. Rengin kehitystyötä on jatkettu rakentamalla rajapintakyselyitä muille järjestelmille käyttää Renkiä sekä valmistautumalla EU:n rajanylitystietojärjestelmän ja yhteentoimisuusasetusten mukaisiin kyselyihin. Rengin käyttäjiä on poliisin lisäksi myös Tullissa, Maahanmuuttovirastossa, Supossa, Rajavartiolaitoksessa sekä Traficomissa.

Suomessa toteutettiin Schengenin säännöstön mukainen, komission johtama arviointi kesäkuussa 2023. Poliisin osalta arvioinnit kohdistuivat kolmeen eri osa-alueeseen: rajat ylittävä poliisiyhteistyö, Schengenin tietojärjestelmä ja tietosuojasiat. Edellinen arviointi tehtiin vuonna 2018. Arviointiraporttia ja siihen sisältyviä suosituksia ei ehditty hyväksyä vuoden 2023 aikana. On odotettavissa, että Suomen kohdalla Schengenin tietojärjestelmän todetaan toimivan puutteellisesti Suomen rajattua lainsäädännössään biometristen tunnisteiden käyttöä Schengenin tietojärjestelmää säätelevän asetuksen tavoitteiden

vastaisella tavalla. Arviointiraportin ja suositusten tultua hyväksytyksi Suomen tulee laatia toimintasuunnitelma suositusten täytäntöönpanemiseksi. Suositusten täytäntöönpano ja niiden seuranta tulee kestämaan usean vuoden ajan.

Poliisin siviilikriisinhallinta

Poliisi osallistuu aktiivisesti siviilikriisinhallintaan osaltaan. Poliisin siviilikriisinhallintaa hoidetaan CMC:n kautta yhteistyössä Poliisihallituksen sekä Polamkin kanssa. Vuonna 2023 EU-operaatioissa oli 32 poliisia, joista neljä oli naista. YK-tehtävissä toimii tällä hetkellä 20 suomalaista poliisia. YK-poliisitoimintaan on koulutettu vuonna 2023 11 uutta poliisia UN Specialized Training-koulutuksella, jotta edellä mainittu poliittisesti sovittu osallistumismäärä YK-tehtävissä saadaan ylläpidettyä. Poliisihallitus on tehnyt yhteistyötä CMC:n, sisäministeriön kansainvälisen yksikön sekä ulkoministeriön kanssa ja pyrkinyt vaikuttamaan muun muassa YK:n antamiin hakukriteereihin sekä saada nostettua hakuikärajoja. YK onkin vuonna 2023 määritellyt ikärajojansa eri hakuihin siten, että yläikärajaksi on määritelty 60 vuotta, mutta Professional-tehtäviin yläikäraja on 65 vuotta.

Poliisihallitus johti pohjoismaisen kriisinhallintayhteistyöforumin NORPOLin puheenjohtajakauden vuonna 2023 ja pohjoismaista yhteistyötä tehdään aktiivisesti forumin kautta. Poliisihallitus kehitti myös yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa missioilla olevien ja sinne lähetevien poliisien kautta yhteistyössä keskusrikospoliisin kanssa.

Poliisin osallistuminen siviilikriisinhallintaan tukee globaalin turvallisuuden säilymistä. Kriisialueiden vakauttaminen vähentää myös Suomeen kohdistuvia uhkia, kansainvälistä rikollisuutta ja terrorismia, jotka voivat levitä myös EU-alueelle sekä pian Suomeen. Suomen poliisin parhaat käytänteet ovat arvokkaita EU-jäsenvaltioiden ja myös hauraiden valtioiden piirissä, huomioiden myös korruption vastainen ja tasa-arvotyömme poliisissa ja Suomessa. Kriisinhallintatehtävissä toimiminen kehittää myös Suomen poliisin henkilöstön ammattitaitoa ja kielitaitoa. Poliisin sekä Poliisihallituksen siviilikriisinhallintaan panostusta tulee jatkaa ja kehittää edelleen.

3.5.8 Poliisin sisäinen turvallisuus, varautuminen ja riskienhallinta (POSITUVA)

Poliisin sisäisen turvallisuuden, varautumisen ja riskienhallinnan toimintokokonaisuus (POSITUVA) sisältää poliisin organisaatioturvallisuuden, valmiussuunnittelun ja varautumisen sekä riskienhallinnan toiminnot, joiden toteumaa on eritelty alla tarkemmin omissa kohdissaan. POSITUVA toimintojen merkitys on kasvanut vuosi vuodelta ja korostunut entisestään ensin COVID -pandemian ja heti sen perään muuttuneen geopoliittisen tilanteen seurauksena.

Poliisin organisaatioturvallisuus sekä valmiussuunnittelu ja varautuminen

Poliisihallitus on tukenut poliisiyksiköiden organisaatioturvallisuus- sekä valmiussuunnittelu- ja varautumistyötä järjestämällä poliisiyksiköiden turvallisuuspäälliköille ja -vastuuhenkilöille sekä valmiusvastaaville tarvittavaa ohjausta, koulutusta ja infotilaisuuksia sekä toteuttanut hallintajärjestelmien mukaisia menettelyjä.

Valmiussuunnittelu- ja varautumistoimenpiteissä keskityttiin suurelta osin tehtäviin, joilla oli vahva linkitys myös organisaatioturvallisuuden ja riskienhallinnan prosesseihin ja toteuttamiseen. Poliisin turvallisuus- ja valmiusorganisaatioiden sekä näitä koskevien työryhmien työskentelyä tiivistettiin edelleen muuttuneen geopoliittisen tilanteen vuoksi. Varautumistehtävät yhdistettiin ja aikataulutettiin monin osin organisaatioturvallisuustehtävien kanssa, millä tehostettiin prosessien ja toimenpiteiden läpivientiä. Uudet priorisoinnit myös edesauttoivat ja nopeuttivat yleisesti varautumistehtävien ja aikaisempina vuosina asetettujen pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumista.

Poliisihallitus julkaisi vuoden 2023 alusta organisaatioturvallisuuden verkkokoulutuksen. Koulutuksella lisätään poliisin henkilöstön turvallisuusosaamista ja tuodaan uusi koulutusympäristö poliisiyksikkökohtaisten perehdytyskoulutusten tueksi.

Poliisihallitus ajantasaisti poliisin varautumista ja henkilöturvallisuutta keskeisesti ohjaavat norminsa, jotka tulivat voimaan 1.8.2023.

Poliisihallinnon henkilöstön varautumisosaamista lisättiin järjestämällä ohjeistusta sekä jatkamalla edellisenä vuotena aloitettuja koulutuksia ja harjoittelua kaikissa tarkoituksenmukaisissa poliisin toimipisteissä. Poliisin toimipisteiden turvallisuutta kehitettiin monipuolisesti, millä samalla parannettiin poliisin varautumista.

Poliisissa tehtiin huomattavassa määrin priorisoidusti koko poliisihallinnon laajuisia varautumistehtäviä, mikä samalla lisäsi näissä tehtävissä toimivien työkuormitusta näiden uusien tehtävien tullessa jo muutoin runsaiden perustehtävien päälle. Poliisin valmiussuunnittelussa ja varautumisessa edistyi kuitenkin toimintaympäristön voimakkaasta muuttumisesta huolimatta kokonaisuutena merkittävästi. Toimenpiteitä jatketaan tarveharkinnan ja tilanteen mukaisesti tulevina vuosina.

Poliisin riskienhallinta

Poliisihallitus on tukenut poliisiyksiköiden riskienhallintatyötä järjestämällä poliisiyksiköiden riskienhallintavastaaville tarvittavaa ohjausta sekä toteuttanut poliisin riskienhallintajärjestelmän mukaisia menettelyjä. Poliisihallitus on tehnyt poliisiyksiköiden raportointien perusteella riskienhallintapäätökset poliisissa toteutettavista riskien hallintatoimenpiteistä lähivuosille.

Osana riskienhallinnan kehittämistä Poliisihallitus otti vuoden 2023 alusta käyttöön riskienhallinta- ja havaintoilmoitusjärjestelmä LUMI IRM:in (integrated risk management). Järjestelmä on poliisin itsensä kehittämä ja kyseessä on poliisin sisäiseen turvallisuuteen, varautumiseen ja riskienhallintaan liittyvien asioiden käsittelyyn tarkoitettu alusta. Tämä alusta on koko poliisihallinnon henkilöstön käytössä, millä voidaan tehostaa ja yhdenmukaistaa merkittävästi riskienhallintaprosessien läpivientiä, käsittelyä ja seurantaa sekä parantaa riskienhallinnan laatua kokonaisuutena. Uuden keskitetyn järjestelmän avulla pystytään luomaan helpommin tilannekuva niin poliisiyksikön kuin koko poliisihallinnon päätöksenteon tueksi. LUMI IRM -järjestelmää jatkokehitettiin aktiivisesti vuonna 2023 ja sen kehitystä on tarkoitus jatkaa tarpeiden mukaisesti jatkossakin.

Edellä mainittujen lisäksi Poliisihallitus on tukenut poliisiyksiköiden riskienhallintatyötä tarvittavalla koulutuksella. Poliisihallitus julkaisi helmikuun 2023 alusta riskienhallintatyöhön osallistuville suunnatun verkkokoulutuksen.

Poliisin riskienhallinnassa on kokonaisuutena kehitytty suunnitellusti vuosi vuodelta. Edellisen vuoden tapaan vuoden 2023 osalta asioiden läpivientiä haittasi osaltaan muutuneesta geopoliittisesta tilanteesta seuranneet uudet priorisoinnit poliisin sisäisen turvallisuuden ja varautumisen toimintokokonaisuuteen sekä käytössä olevien resurssien kohdentaminen ja painottaminen näihin asioihin.

Suomen NATO-jäsenyys

Vuoden 2023 aikana Suomi hyväksyttiin Pohjois-Atlantin puolustusliiton (NATO) täysivaltaiseksi jäseneksi. Poliisi aloitti NATO-valmistelun, sekä NATO-jäsenyyden poliisitoiminnallisten vaikutusten arvioinnin heti Suomen hakiessa jäsenyyttä ja valmistelutyötä on jatkettu vuoden 2023 aikana. Poliisi on oman roolinsa, tehtäviensä ja toimivaltuuksien näkökulmasta tunnistanut neljä keskeistä rajapintaa ja NATO-jäsenyyden poliisitoiminnallista vaikutusta. Nämä ovat:

- 1) poliisin rooli epäsymmetristen hybriditoimien ensivasteviranomaisena,
- 2) poliisin rooli terrorismin torjunnan päävastuuviranomaisena
- 3) poliisin rooli siviilivalmiuden ylläpitoon liittyvässä resilienssityössä (muun muassa yhteiskuntarauhan ja yleisen järjestyksen sekä turvallisuuden ylläpito)
- 4) poliisin rooli NATO-joukkojen isäntämaatuessa.

Hybridiuhkat ovat NATO:n strategisessa konseptissa 2022 tunnistettu poikkileikkaavaksi teemaksi ja niiden torjunta osaksi NATO:n päätehtävää, yhteistä puolustusta. Poliisin ulkoiseenkin turvallisuuteen liittyvä esivasterooli on tärkeää huomioida NATO:n asettamiin kansallisiin tavoitteisiin liittyvässä valmistelussa. NATO:n strategisessa konseptissa terrorismi kaikissa ilmenemismuodoissaan määrittellään NATO:n pääuhkaksi Venäjän lisäksi. Terrorismin vastainen toiminta on kriisinehkäisy- ja -hallinnan yksi tärkeä ulottuvuus. Sisäministeriön vastuulla olevat siviilivalmiusasiat taas ovat osa NATO:n uutta kriisinkestävyyspolitiikkaa, joka on määritetty NATO:n 2030 -strategiassa. Tätä NATO:ssa tehtävää työtä ohjaamaan on perustettu, toukokuussa 2022 työnsä aloittanut, NATO:n resilienssikomitea. Isäntämaatuen tehokkaalla suunnittelulla mahdollistetaan NATO-joukkojen sujuva läsnäolo, kauttakulku ja harjoittelu maassamme. Poliisin osalta erityinen huomioitava kokonaisuus on muun muassa NATO-henkilöstön oikeudellinen asema sekä muun muassa rikostorjuntaan liittyvien tarpeiden kansallinen yhteensovittaminen ja käytännöistä sopiminen.

Poliisihallitus on perustanut viran ja luonut olemassa olevan KILPI-ryhmän sisälle rakenteen NATO-asioiden koordinaatiota varten. Poliisi on vuoden 2023 aikana osallistunut aktiivisesti kansalliseen NATO-integraatioon poliisin toimintaan liittyvien rajapintojen osalta, ja niiden osoittamiseksi. Poliisiylijohtaja on poliisitoiminnallisten vaikutusten huomioimisen edistämiseksi vierailut Suomen NATO-edustustossa sekä NATO:n päämajassa. Lisäksi poliisin edustaja on osallistunut yksittäisiin operatiivisiin kokouksiin NATO:n sihteeristössä. Poliisihallituksen edustajat ovat osallistuneet sisäministeriön NATO-tiimin työskentelyyn sekä muun muassa Puolustusvoimien asettaman isäntämaatuen koordinaatioryhmän ja puolustusministeriön sotilaallisen liikkuvuuden työryhmän toimintaan.

Poliisihallitus on toimittanut kontribuutionsa NATO:n puolustussuunnitteluprosessiin ja osallistunut NATO:n järjestämiin kahdenvälisiin neuvotteluihin puolustussuunnittelua koskevan maa-arvion osalta. Lisäksi Poliisihallitus on tukenut sisäministeriötä NATO-joukkojen oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen (NATO Sofa) voimaansaattamiseen liittyvässä kansallisessa valmistelussa sekä Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimuksen (DCA) valmistelussa. Poliisihallitus on parhaillaan laatimassa poliisin sisäistä isäntämaatukea koskevaa ohjeistusta. Poliisin edustajat ovat osallistuneet NATO-harjoituksiin Suomessa ja poliisi on varautunut NATO-harjoitusten poliisitoimintoihin vaikutuksiin.

Yleiseen turvallisuuteen liittyvät hybridiuhat

Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat limittyneet. Perinteistä eroa ei enää ole ja hybridiuhat ovat tästä keskeinen esimerkki. Hybriditoimissa pyritään hyödyntämään oikeusvaltion avoimuutta ja muun muassa kansainvälisiä sopimuksia kohdevaltiota vastaan käyttäen. Avoimien sotilaallisten toimien sijaan nykymuotoisissa konflikteissa hyödynnetään entistä enemmän epäselvää tilannetta sotilaallisten ja ei-sotilaallisten toimien välillä. Hybridiuhkien taustalla on lähtökohtaisesti vieras valtio, joka pyrkii laaja-alaisesti ja peiteltyä keinovalikoimaa hyödyntäen edistämään omia päämääriään vaikuttamalla kohdevaltioon vihamielisin tavoittein.

Vuonna 2023 realisoitunut Suomen NATO-jäsenyys on lisännyt hybriditoimia ja niiden uhkaa Suomessa. Poliisi on seurannut ensivasteviranomaisena tarkasti tilanteen kehitystä. Samalla kynnys tulkita Suomeen kohdistuvia vaikuttamistoimia sotilaallisiksi ja siten hyökkäykseksi paitsi Suomea myös puolustusliittoa vastaan voi nousta korkeaksi. Epäselvissä tilanteissa toimitaan paljolti sisäisen turvallisuuden toimialueella ja toimivaltuuksin. Suomessa poliisilla on lakiin perustuen monesti pääasiallinen toimivalta operatiivisen vasteen, tutkinnan ja suunnittelun osalta sellaisissa epäsymmetrisissä ja epäselvissä turvallisuusuhkissa (hybridiuhat), jotka eivät ole heti osoitettavissa sotilaallisiksi. Teot ilmenevät ensivaiheessa pääosin rikoksina ja vakavina yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriötiloina. Poliisin vaste voi estää tilanteiden eskaloitumista laajemmiksi.

Vuonna 2023 poliisi on jatkanut hybridihavaintojen keskitetyn tilannekuvan ylläpitoa keskusrikospoliisissa. Poliisi raportoi havainnoista paitsi poliisin sisällä ja keskeisille kumppaniviranomaisille myös valtioneuvostotasolle. Vuonna 2023 hybridihavaintoja tehtiin noin 600 kappaletta. Poliisi johtaa edelleen käynnissä olevaa tutkintaa syksyllä 2023 ilmentyneessä Balticconnector kaasuputkivuodossa. Poliisi osoitti laajasti resurssia mm. joukkojen hallinnan ja rekisteröinnin osalta Venäjän välineellistämään maahantuloon itärajalta vuonna 2023. Poliisin yksiköt ovat varautuneet ja valmistautuneet hybridivaikuttamiseen alueillaan. Varautumistoimia on vuonna 2023 tehty yhteistyössä yrityssektorin ja kumppaniviranomaisten kanssa. Poliisi on informoinut vuonna 2023 keskeisiä kriittisen infrastruktuurin omistajayhtiöitä hybridiuhasta.

3.5.9 Lainsäädäntöasiat

Kesällä vahvistetussa hallitusohjelmassa on lukuisia poliisin toimintaa ja yleisestikin poliisia koskevia lainsäädännön kehittämistä koskevia kirjauksia, jotka ovat myös poliisin tavoitteiden mukaisia. Hallitusohjelmakirjausten pohjalta on jo käynnistetty muun muassa

lainsäädäntöhankkeet koskien sekä poliisin tiedonvaihtoa, että poliisin rikostiedustelua. Muita poliisia keskeisimmin koskevia asetettuja hankkeita ovat muun muassa valmiuslain kokonaisuudistus, lainsäädäntöhanke poliisin rekisteriin tallennettuja biometrisia tietoja koskevan sääntelyn muuttamiseksi sekä siviilitiedustelulain ja poliisin henkilötietolain 7 luvun tarkentaminen ns. palomuurisääntelyä koskevilta osin.

3.6 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Poliisin maksullisen toiminnan tuotot muodostuvat julkisoikeudellisista tuotoista (94,5 %) sekä liiketaloudellisista tuotoista (5,5 %). Julkisoikeudelliset tuotot jakaantuvat poliisin lupasuoritteisiin (92,5 %) sekä muihin julkisoikeudellisiin suoritteisiin (7,5 %). Vuoden 2023 talousarviossa asetettu tuottotavoite oli maksullisen toiminnan osalta: lupatuotot 50 milj. euroa, julkisoikeudelliset tuotot 3,293 milj. euroa ja liiketaloudelliset tuotot 3,954 milj. euroa. Maksullisen toiminnan tuottoja kertyi yhteensä 68,716 milj. euroa (vuonna 2022 75,458 milj. euroa). Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli yhteensä 114 % (vuonna 2022 119,6 %). Kolmen vuoden keskiarvo oli yhteensä 112,3 %.

Luparyhmäkohtaiset kustannusvastaavuuslaskelmat on esitetty taulukossa 20.

Taulukoissa 18 ja 19 on esitetty poliisihallinnon maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosilta 2021-2023.

29.02.2024

POL-2024-3826

Taulukko 18: Poliisihallinnon kustannusvastaavuuslaskelmat 2021-2023

Poliisihallinnon kustannusvastaavuuslaskelmat	1. Lupapalvelu 2021	2. Muut julkisoikeudelliset 2021	3. Liiketaloudelliset 2021	1. Lupapalvelu 2022	2. Muut julkisoikeudelliset 2022	3. Liiketaloudelliset 2022	1. Lupapalvelu 2023	2. Muut julkisoikeudelliset 2023	3. Liiketaloudelliset 2023	Yhteensä 2023
TUOTOT										
Maksullisen toiminnan myyntituotot	50 703 511	4 556 029	3 922 241	66 870 101	4 643 754	3 944 146	60 105 431	4 849 455	3 760 781	68 715 677
Maksullisen toiminnan muut tuotot										
Tuotot yhteensä	50 703 511	4 556 029	3 922 241	66 870 101	4 643 754	3 944 146	60 105 431	4 849 455	3 760 781	68 715 677
KOKONAISKUSTANNUKSET										
Aineet ja tarvikkeet	682 492	51 073	35 051	902 534	72 741	44 862	764 014	37 891	48 636	850 542
Henkilöstökustannukset	18 205 181	2 390 783	216 544	21 409 796	2 397 812	300 107	21 034 685	2 780 557	240 506	24 055 747
Vuokrat	4 394 442	382 922	609 835	4 960 290	407 517	598 314	5 355 900	606 616	497 398	6 459 914
Palvelujen ostot	8 906 873	118 328	2 795 714	13 219 192	93 348	2 657 011	10 684 567	111 181	3 012 082	13 807 830
Muut erilliskustannukset	241 594	43 037	6 282	313 660	70 299	11 748	349 207	60 160	14 638	424 005
Erilliskustannukset yhteensä	32 430 583	2 986 143	3 663 427	40 535 471	3 041 717	3 612 042	38 188 373	3 596 405	3 813 260	45 598 038
Tukitoimintojen kustannukset	3 801 111	175 277	86 112	4 394 314	193 208	70 694	4 246 022	125 097	60 690	4 431 809

Poliisihallinnon kustannusvastaavuuslaskelmat	1. Lupapalvelu 2021	2. Muut julkisoikeudelliset 2021	3. Liiketaloudelliset 2021	1. Lupapalvelu 2022	2. Muut julkisoikeudelliset 2022	3. Liiketaloudelliset 2022	1. Lupapalvelu 2023	2. Muut julkisoikeudelliset 2023	3. Liiketaloudelliset 2023	Yhteensä 2023
Poistot	4 737 626	106 880	3 353	895 025	0	0	185 542	9080	1 244	195 867
Korot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut yhteiskustannukset	8 797 053	415 294	18 263	9 854 469	422 849	48 913	9 538 782	483 864	38 186	10 060 832
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	17 335 789	697 452	107 728	15 143 808	616 057	119 607	13 970 347	618 041	100 120	14 688 508
Kokonaiskustannukset yhteensä	49 766 373	3 683 595	3 771 155	55 679 279	3 657 774	3 731 649	52 158 720	4 214 446	3 913 380	60 286 546
KUSTANNUSVASTAAVUUS										
Tuotot-kustannukset, euroa	937 139	872 434	151 086	11 190 822	985 980	212 497	7 946 711	635 008	-152 599	8 429 121
Kustannusvastaavuus%	101,88 %	123,68 %	104,01 %	120,10 %	126,96 %	105,69 %	115,24 %	115,07 %	96,10 %	113,98 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki										
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN										
Tuotot-kustannukset, euroa	937 139	872 434	151 086	11 190 822	985 980	212 497	7 946 711	635 008	-152 599	8 429 121
Kustannusvastaavuus%	101,88 %	123,68 %	104,01 %	120,10 %	126,96 %	105,69 %	115,24 %	115,07 %	96,10 %	113,98 %

Taulukko 19: Poliisin maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat 2021-2023

Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet / Poliisitoimi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	55 260	71 514	64 955
Maksulliset toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	55 260	71 514	64 955
Kokonaiskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	734	975	802
Henkilöstökustannukset	20 596	23 808	23 815
Vuokrat	4 777	5 098	5 963
Palvelujen ostot	9 025	13 313	10 796
Muut erilliskustannukset	285	384	409
Erilliskustannukset yhteensä	35 417	43 577	41 785
Tukitoimintojen kustannukset	3 976	4 588	4 371
Poistot	4 845	895	195
Korot			
Muut yhteiskustannukset	9 212	10 277	10 023
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	18 033	15 760	14 588
Kokonaiskustannukset yhteensä	53 450	59 377	56 373
KUSTANNUSVASTAAVUUS			
Tuotot-kustannukset, euroa	1 810	12 177	8 582
Kustannusvastaavuusprosentti	103,4 %	120,5 %	115 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	

Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet / Poliisitoimi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN			
Tuotot -kustannukset, euroa	1 810	12 177	8 582
Kustannusvastaavuusprosentti	103,4 %	120,5 %	115 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	

Muut suoritteet (liiketaloudelliset) / Poliisitoimi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	3 922	3 944	3 761
Maksulliset toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	3 922	3 944	3 761
Kokonaiskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	35	45	49
Henkilöstökustannukset	217	300	241
Vuokrat	610	598	497
Palvelujen ostot	2 796	2 657	3 013
Muut erilliskustannukset	6	12	15
Erilliskustannukset yhteensä	3 663	3 612	3 813
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	86	71	61
Poistot	3		1
Korot			
Muut yhteiskustannukset	18	49	38

Muut suoritteet (liiketaloudelliset) / Poliisitoimi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	108	120	100
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 771	3 712	3 914
KUSTANNUSVASTAAVUUS			
Tuotot-kustannukset, euroa	51	212	-153
Kustannusvastaavuusprosentti	104 %	106 %	96 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki			
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN			
Tuotot-kustannukset, euroa	51	212	-153
Kustannusvastaavuusprosentti	104 %	106 %	96 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	

Poliisin lupasuoritteita kertyi vuonna 2023 yhteensä 60,105 milj. euroa (vuonna 2022 66,870 milj. euroa). Tuotot jakaantuivat luparyhmittäin seuraavasti: matkustusasiakirjat 88,9 %, ampuma-asesuoritteet 7,4 % sekä muut lupasuoritteet 3,7 %. Lupasuoritteiden tuotot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 6,765 milj. euroa. Muutosta selittää se, että matkustusasiakirjojen kysyntä väheni vuoteen 2022 verrattuna. Vuonna 2022 myönnettiin ennätysmäärä matkustusasiakirjoja noin 1,4 miljoonaa.

Poliisin lupasuoritteiden kustannusvastaavuus oli vuonna 2023 yhteensä 115,2 % (vuonna 2022 120,1 %) ja vuonna 2021 (101,9 %). Kolmen vuoden keskiarvo oli yhteensä 112,4 %. Maksullisen lupapalveluiden kokonaiskustannukset olivat yhteensä 52,159 milj. euroa ja ne laskivat edellisvuodesta 3,562 milj. euroa. Erilliskustannukset muodostuivat henkilöstökustannuksista (21,035 milj. euroa), palveluiden ostoista (10,685 milj. euroa), vuokrasta (5,356 milj. euroa) sekä muista erilliskustannuksista (0,349 milj. euroa). Kustannukset laskivat pääosin henkilöstömenoissa ja palveluiden ostoissa viime vuoden toteumaan verrattuna. Henkilöstökulujen laskua selittää se, että maksullisen lupapalveluiden henkilötyövuosimäärä laski yhteensä 24 henkilötyövuotta. Palveluiden ostojen laskua selittää se, että lupien painatuspalveluiden kustannukset laskivat (lupavoilyymi oli 11 % pienempi kuin edellisvuonna). Kustannusten kasvua näkyi toimitilojen vuokrissa ja sitä selittää poliisin toimitilavuokrien yleinen nousu.

Yhteiskustannukset olivat yhteensä 13,930 milj. euroa ja ne pienenevät edellisvuodesta 1,178 milj. euroa. Yhteiskustannukset koostuvat tukitoimintojen kustannuksista 4,246 milj. euroa, poistoista 0,186 milj. euroa ja muista yhteiskustannuksista 9,539 milj. euroa.

Kustannusten laskua selittää pääosin poistojen pienentyminen ja maksullisten tietojärjestelmäkustannusten pienentyminen.

Taulukko 20: Suoriteryhmäkohtaiset kustannusvastaavuuslaskelmat

Suoriteryhmäkohtainen kustannusvastaavuuslaskelma	Matkustusasiakirjat	Ampumaseluvat	Turva-alan luvat	Muut luvat	Yhteensä
TUOTOT	53 426 546	4 578 139	1 096 418	1 004 329	60 105 431
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Aineet ja tarvikkeet	707 399	34 591	11 342	10 682	764 014
Henkilöstökustannukset	11 130 399	5 909 825	695 781	3 298 679	21 034 685
Vuokrat	4 959 017	242 491	79 508	74 885	5 355 900
Palvelujen ostot	9 831 846	537 093	106 079	209 548	10 684 566
Muut erilliskustannukset	184 781	98 112	11 551	54 763	349 207
Erilliskustannukset yhteensä	26 813 443	6 822 112	904 261	3 648 557	38 188 373
Tukitoimintojen osuus	3 931 383	192 241	63 032	59 367	4 246 022
Poistot	57 537			128 005	185 542
Korot	0	0	0	0	0
Muut yhteiskustannukset	8 024 611	852 195	340 900	321 076	9 538 783
Osuus yhteiskustannuksista	12 013 531	1 044 435	403 932	508 448	13 970 347
Kokonaiskustannukset yhteensä	38 826 974	7 866 548	1 308 194	4 157 005	52 158 720
KUSTANNUSVASTAAVUUS					
Tuotot-kulut, euroa	14 599 572	-3 288 409	-211 776	-3 152 676	7 946 712
Kustannusvastaavuus %	137,60 %	58,20 %	83,81 %	24,16 %	115,24 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	-	-	-
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN					
Tuotot - kustannukset, euroa	14 599 572	-3 288 409	-211 776	-3 152 676	7 946 712
Kustannusvastaavuus - %	137,60 %	58,20 %	83,81 %	24,16 %	115,24 %

Suoriteryhmäkohtainen kustannusvastaavuuslaskelma	Matkustusasiakirjat	Ampumaseluvat	Turva-alueen luvat	Muut luvat	Yhteensä
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	-	-	-

Taulukko 21: Lupatuottojen kustannusvastaavuuslaskelmat 2021-2023

Lupatuottojen kustannusvastaavuus (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tuotot	50 704	66 870	50 000	60 105
Erilliskustannukset	32 431	40 535	32 821	38 188
Käyttöjäämä	18 273	26 335	17 179	21 917
Yhteiskustannukset	17 336	15 144	17 179	13 970
Kustannukset yhteensä	49 766	55 679	50 000	52 159
Kustannusvastaavuus, tuotot-kustannukset, euroa	937	11 191	0	7 947
Kustannusvastaavuusprosentti	102 %	120 %	100 %	115 %

Poliisin muut julkisoikeudelliset suoritteet koostuvat pääosin poliisin maksuasetuksen 6§ mukaisista suoritteista. Muita julkisoikeudellisia tuottoja kertyi vuonna 2023 yhteensä 4,849 milj. euroa (edellisvuonna 4,644 milj. euroa). Suurin osa suoritteista ovat Veikkaukselta perittäviä valvontamaksuja (51,3 %). Tuottojen pienentymistä selittää pääosin poliisilakiin tehty muutos poliisin antaman virka-avun perusteista ja poikkeuksista maksullisuuteen. Kustannusvastaavuus oli 115,7 % kun se edellisenä vuonna oli 127 %. Kolmen vuoden keskiarvo oli 121,9 %.

Taulukko 22: Muiden julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelmat 2021-2023

Muiden julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tuotot	4 556	4 644	3 293	4 850
Erilliskustannukset	2 986	3 042	2 634	3 596
Käyttöjäämä	1 570	1 602	659	1 254

Muiden julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Yhteiskustannukset	697	616	659	618
Kustannukset yhteensä	3 684	3 658	3 293	4 214
Kustannusvastaavuus, tuotot-kustannukset, euroa	872	986	0	635
Kustannusvastaavuusprosentti	124 %	127 %	100 %	115 %

Poliisin maksullisen toiminnan liiketaloudelliset suoritteet koostuvat poliisin maksuasetuksen 8 ja 9 §:n mukaisista suoritteista. Suurin osa tuotoista (72,4 %) kertyi 8 §:n mukaisista Poliisihallituksen arpajaishallinnon Veikkaukselta laskuttamista rahapelitoiminnan valvonnan tuotoista. Liiketaloudellisia tuottoja kertyi 3,761 milj. euroa ja tuottokertymä laski vuodesta 2022 0,183 milj. euroa. Tuottokertymän pienenemistä selittää mm. se että, poliisin tilavuokria laskutettiin edellisvuotta vähemmän. Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 96,1 % ja edellisvuonna 105,7 %. Kolmen vuoden keskiarvo oli 101,9 %. Kustannusvastaavuuden pienentymistä vuodesta 2022 selittää vuodenvaihteessa 2022-2023 tapahtunut tulojen ja menojen virheellinen kohdentaminen.

Kilpailulain 30 d § mukaisia maksullisen toiminnan tuottoja kertyi 0,737 milj. euroa (Poliisiammattikorkeakoulun majoitustoiminta). Kilpailulain 30 d § mukainen kustannusvastaavuus- ja tuloslaskelma on tilinpäätöksen liitteenä 18.

Taulukko 23: Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelmat 2021-2023

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tuotot	3 922	3 944	3 954	3 761
Erilliskustannukset	3 663	3 612	3 850	3 813
Käyttöjäämä	259	332	104	-52
Yhteiskustannukset	108	120	104	100
Kustannukset yhteensä	3 771	3 732	3 954	3 914
Tuotot-kustannukset, euroa	151	212	3 954	-153
Kustannusvastaavuusprosentti	104 %	120 %	100 %	96 %

3.7 Yhteisrahoitteinen toiminta

Poliisille kertyi yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 5,387 milj. euroa ja ne nousivat 2,607 milj. euroa edellisvuodesta. Yhteisrahoitteisen toiminnassa tuotot EU:lta pienenevät 0,235 milj. euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan sisäiset tuotot nousivat 2,551 milj. euroa. Suurimmat kustannuserät muodostivat palveluiden ostot (48,6 %) ja henkilöstömenot (35,5 %). Omarahoitusosuus oli vuonna 2023 49,1 % ja vuonna 2022 55,7 %.

Poliisin yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot kertyivät pääosin hankkeista, joilla toteutettiin EU velvoitteiden täytäntöönpanotoimia, kuten esimerkiksi saatettiin loppuun SIS- ja EES-asetusten vaatimat muutokset poliisin tietojärjestelmiin, jatkettiin ETIAS-asetuksen edellyttämiä toimia sekä parannettiin valmiuksia kansainväliseen tiedonvaihtoon EU:n yhteentoimivuusvelvoitteet huomioiden. Lisäksi kehitettiin poliisin rikostorjunnan suorituskykyä muun muassa parantamalla datan käsittelyä. Ulkopuolisen rahoituksen hankkeita oli v. 2023 yhteensä 27 ja ne rahoitettiin pääasiassa EU:n sisäasioiden rahastoista.

Taulukko 24: Poliisihallinnon yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat 2021-2023

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman yhdistelmä (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
Muilta valtionvirastoilta saatu rahoitus	2 466	2 035	4 586
EU:lta saatu rahoitus	895	652	417
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus			
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	177	93	383
Tuotot yhteensä	3 538	2 779	5 387
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	232	130	678
Henkilöstökustannukset	3 959	2 291	3 757
Vuokrat	41	55	59
Palvelujen ostot	11 065	3 235	5 135
Muut erilliskustannukset (sisältää arvonlisäveron)	459	367	709
Erilliskustannukset yhteensä	15 756	6 077	10 338

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman yhdistelmä (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus			
Tukitoimintojen kustannukset	255	197	238
Poistot	0		
Korot	0		
Muut yhteiskustannukset	0		
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	255	197	238
Kokonaiskustannukset yhteensä	16 011	6 275	10 577
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot - kustannukset)	-12 473	-3 495	-5 190
Omarahoitusosuus, %	77,90%	55,70%	49,10 %

Taulukko 25: Poliisin yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus 2021-2023 koontilaskelma

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Tuotot	3 358	2 779	5 387
Erilliskustannukset	15 756	6 077	10 338
Käyttöjäämä	-12 218	- 3 298	-4 951
Yhteiskustannukset	255	197	238
Yli-/alijäämä	-12 473	- 3 495	-5 190
Omarahoitusosuus %	77,90 %	55,70 %	49,10%

3.8 Poliisin kokonaiskustannukset

Poliisin kokonaiskustannukset koostuvat pääosin poliisimomentin, työllisyysvaroin palkattujen, maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvista kustannuksista sekä poliisin osuuksista muiden momenttien käytöstä. Kokonaiskustannukset sisältävät myös laskennalliset kulut kuten poistot ja lomapalkkavelan muutokset.

Kokonaiskustannukset olivat vuonna 2023 yhteensä 1 007, 229 milj. euroa ja ne nousivat edellisvuodesta 6,7 %. Kustannukset jakaantuivat momenteittain seuraavasti: 98,1 % poliisimomentti, työllisyysvoimavaroin palkatut 0,2 %, maasta poistamis-noutokuljetukset 0,3 % ja muut momentit 1,5 %. Kokonaiskustannusten kasvua selittää korkeampi talousarviorahoitus vuodelle 2023. Lisätalousarviorahoitusta poliisille myönnettiin 7,146 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna.

Poliisin maastapoistamisen ja noutokuljetuksien aiheuttamat kustannukset olivat 3,207 milj. euroa ja pysyivät edellisvuoden tasolla.

Työllisyysvoimavaroin palkattujen kustannukset olivat 1,568 milj. euroa ja ne pienenevät 0,377 milj. euroa edellisvuodesta. Työllisyysvaroin palkattujen henkilötöyvuosikertymä oli yhteensä 32 vuonna 2023 ja väheni 11, 2 henkilötöyvuotta edellisvuoteen verrattuna.

Muiden momenttien kustannukset olivat yhteensä 14,786 milj. euroa ja ne pienenevät 2,009 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Muiden momenttien kuluista 46,3 % muodostivat KEJO-hanke ja 51 % kuolemasyy selvittämisen kulut ja poliisin tilaamat kuljetukset. Muiden momenttien henkilötöyvuosikertymä oli 8,2 (2022 17,2 HTV)

Kokonaiskustannuksien kehitys momenteittain vuosina 2021–2023 on kuvattu taulukossa 23.

Taulukko 26: Poliisitoimen kustannukset momenteittain 2021-2023

Kustannukset momenteittain (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Ero 2022-2023	%-osuus 2023
Poliisin momentti	878 844	921 599	987 668	66 069	98,1 %
Maasta poistaminen ja noutokuljetukset	1 597	3 402	3 207	-195	0,3 %
Työvoimavaroin palkatut	1 591	1 945	1 568	-377	0,2 %
Muut momentit	14 599	16 795	14 786	-2 009	1,5 %
Yhteensä	896 631	943 741	1 007 229	63 488	100 %

Taulussa 24 on kuvattu, miten poliisin kokonaiskustannukset jakoutuivat eri ydintoimintoille vuosina 2021-2023 ja niiden prosentuaalinen osuus kokonaiskustannuksista. Valvonnan osuus muodosti 13,8 % (2022 13,8 %), hälytystoiminnan osuus 25,0 % (2022 25,4 %), rikostorjunnan osuus 45,6 % (2022 45,6 %), lupapalveluiden osuus 7,8 % (2022 8,5 %) ja muiden tehtävien osuus 6,9 % (2022 6,8 %) kokonaiskustannuksista. Vuoden 2023 kustannuksissa näkyy poliisille kohdennetut lisärahoitukset, joilla on voitu lisätä poliisin henkilöstön määrää painottaen erityisesti rikostorjunnan resurssien lisää-

mistä hallitusohjelman painotukset huomioiden. Poliisin henkilötyövuosimäärä nousi kokonaisuudessaan 123 henkilötyövuotta vuodesta 2022. Valtion virkaehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset olivat yhteensä 20,8 milj. euroa.

Taulukko 27: Poliisitoimen kustannukset toiminnoittain 2021-2023

Kustannukset toiminnoittain (tukitoiminnot vyörytetty, 1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	%-osuus 2021	%-osuus 2022	%-osuus 2023
Valvonta	127 780	130 562	138 610	14,3 %	13,8 %	13,8 %
Hälytystoiminta	223 906	239 323	252 185	25 %	25,4 %	25 %
Rikostorjunta	406 640	429 325	468 199	45,6 %	45,5 %	46,5 %
Lupapalvelut	75 359	80 041	78 694	8,4 %	8,5 %	7,8 %
Muut tehtävät	60 944	64 489	60 539	6,8 %	6,8 %	6,9 %
Yhteensä	896 631	943 740	1 007 229	100,0 %	100,0 %	100 %

4 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sisäministeriön kanssa vuodelle 2023 tekemässään tulossopimuksessa Poliisihallitus sitoutui siihen, että hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön tarpeita ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia. Poliisihallitus sitoutui myös siihen, että poliisi varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa. Keskeisenä painopisteenä erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

Poliisille vuosiksi 2022-2025 vahvistetussa henkilöstösuunnitelmassa (POL-2021-164025) poliisin henkilöstöstrategiset linjaukset on määritelty viiden teeman alle. Nämä teemat ovat johtaminen ja työyhteisö, osaaminen, työhyvinvointi ja työkyky, henkilöstön määrä ja rakenne sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Toimintakertomuksessa raportoidaan henkilöstövoimavaroista vuonna 2023 voimassa olleen henkilöstösuunnitelman teemojen mukaisesti.

Poliisin uusi strategia tuli voimaan vuoden 2024 alusta. Henkilöstöasioiden korostaminen näkyy myös poliisin päivitettyssä strategiassa, jossa poliisin henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen tuki on nostettu yhdeksi päätavoitteeksi.

Poliisi laatii vuosittain erillisen henkilöstötilinpäätöksen, jossa kuvataan tarkemmalla tasolla henkilöstövoimavaroja, niihin liittyviä tunnuslukuja ja kehittämistoimenpiteitä.

4.1 Johtaminen ja työyhteisö

Poliisihallitus toteutti vuonna 2023 laajan selvityksen poliisin henkilöstöjohtamisen toimuudesta ja kehittämistarpeista. Selvityksen mukaan henkilöstöjohtaminen toimii kohtuullisen hyvin ja se tukee poliisitoimintaa. Vaikka henkilöstöjohtamisen todettiin kokonaisuudessaan olevan hyvällä tasolla, selvityksessä tunnistettiin myös kehittämistarpeita.

Selvityksen pohjalta käynnistettiin vuonna 2023 useita henkilöstöjohtamisen kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Kotka-hankkeen (ks. lisätietoa hankkeesta kohdassa 4.2.) projekteissa toteutetaan osa selvityksen keskeisistä toimenpidesuosituksista liittyen esimiestyön kehittämiseen, urapolkuihin ja työnantajakuvaan.

4.2 Työhyvinvointi ja työkyky

Vuonna 2022 toteutetun poliisin henkilöstöbarometrin (HB) keskeisenä havaintona olivat henkilöstön kuormittumisen lisääntyminen ja kiireen tuntu. Tulosten perusteella stressi- ja uupumusoireita koki yhä useampi. Toisaalta henkilöstöbarometrin mukaan työyhteisö ja kollegat olivat henkilöstölle edelleen tärkeä voimavara ja kannatteleva tekijä.

Vuonna 2023 henkilöstöbarometrin tuloksia käsiteltiin koko henkilöstön kanssa osana tavoite- ja kehityskeskusteluiden yhteydessä pidettäviä ryhmäkeskusteluja. Jokaisessa poliisiyksikössä laadittiin HB-tulosten pohjalta kehittämissuunnitelma ja määriteltiin toimenpiteet, joilla työhyvinvointia edistetään.

Valtakunnallisesti HB-tulosten myötä Poliisihallituksessa käynnistettiin koko työuran kattava osaaminen ja työssäjaksaminen -hanke (Kotka). Kotka-hankkeen toimikausi on 1.6.2023-31.12.2026. Hanke jakaantuu neljään projektiin: Työkyvyn johtamisen tukimallit, Urapolut, Työnantajakuvan kehittäminen ja Esimiestyön ja -osaamisen kehittäminen.

Vuonna 2023 poliisihallinnossa pilotoitiin työkykyjohtamisen valmennusta, joka laadittiin Kevan Kestävästä työelämästä -hankkeessa ja on myös osa poliisin Kotka-hanketta. Työkykyjohtamisen valmennusta kehitetään poliisihallinnon tarpeisiin ja tavoitteena on ottaa esimiesvalmennus tulevana vuosina käyttöön kaikissa poliisiyksiköissä.

4.3 Osaaminen

Osaamisen kehittäminen poliisissa on strategia- ja tulevaisuuslähtöistä ja sitä toteutetaan monin eri tavoin. Polamk tarjoaa tutkinto- ja täydennyskoulutusta poliisin eri ammattiryhmille sekä läsnä- että verkko-opetuksena. Poliisiyksiköt laativat vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelman ja toteuttavat sen mukaisia koulutuksia omissa yksiköissään.

Vuonna 2023 aloitettiin HAUS:n kanssa yhteistyö poliisikoulutuksen kehittämistarpeiden tunnistamiseksi. Tavoitteena on ollut selvittää poliisin tutkinto- ja täydennyskoulutusten työelämävastaavuus ja tehdä näitä koskevat kehittämissuositukset. Poliisikoulutuksen tila -selvitys valmistuu alkuvuodesta 2024. Poliisihallitus päättää selvitysten pohjalta tutkinto- ja täydennyskoulutuksen kehittämistoimenpiteistä.

Vuonna 2022 poliisissa tehtiin valtakunnallinen osaamistarvekysely. Vuonna 2023 poliisiyksiköillä on ollut yhtenä tulostavoitteena osaamistarvekartoitukseen liittyvien tavoitteiden toteuttaminen. Paikallisesti osaamistarvekyselyn tuloksia kehitetään kunkin yksikön

esiin nostamien teemojen mukaisesti. Valtakunnallisen kehittämisen osalta työ on siirtynyt odottamaan Poliisikoulutuksen tila -selvityksen tuloksia ja sen perusteella tehtäviä kehittämistoimenpiteitä.

Poliisihallitukselle asetettua tulostavoitetta tukien poliisin tavoite- ja kehityskeskusteluiden toisena painopisteenä vuonna 2023 oli digiosaaminen omassa työssä. Poliisin digiosaamiseen liittyviä kehittämistarpeita on käsitelty tavoite- ja kehityskeskusteluissa myös aiempina vuosina.

Vuonna 2023 vahvistettiin poliisin strategia ja vuoden 2024 alussa sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategia sekä valtion henkilöstöstrategia. Näiden vaikutusta henkilöstövoimavaroihin, kuten poliisin strategiaan osaamisiin, arvioidaan myöhemmin.

4.4 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Poliisissa valtakunnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä edistää ja seuraa poliisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden toteutumista. Vuosien 2021-2023 suunnitelman tavoitteina olivat mm. monimuotoinen rekrytointi ja tasavertainen mahdollisuus urakehitykseen sekä naisten määrän kasvun tukeminen ylimmissä johdotehtävissä. Poliisiyksiköt laativat omat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmansa, joissa esitetään yksikkökohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet sekä huomioidaan valtakunnalliset tavoitteet.

Poliisihallinnossa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien, tulosohjauksen ja koulutuksen keinoin. Vuonna 2023 yhtenä poliisiyksiköiden tulostavoitteena oli huolehtia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden konkreettisuudesta, sekä seurata ja arvioida suunnitelman toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Poliisin valtakunnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitettiin ja uusi suunnitelma vahvistetaan vuonna 2024.

Tilastojen perusteella on nähtävissä, että nais- ja miespoliisien vuosikymmenien ajan havaitut keskinäiset uraerot tasoittuvat hitaasti ja tasaisesti, mutta naiset eivät etene samalla tavalla ylempiin esimiestehtäviin ja heidän ura- ja palkkakehitys on hitaampaa kuin miesten. Vuonna 2023 naisten osuus koko henkilöstöstä oli noin 33 prosenttia. Poliisivi-roissa työskentelee pääosin miehiä, mutta naisten osuus on viime vuosina kasvanut kaikissa poliisivirkaisten henkilöstöryhmissä, mukaan lukien alipäällystö, päällystö ja päälliköt. Naisten määrä poliisivirkaisissa päällikkötehtävissä on vuosina 2021-2023 pysynyt samana (3 henkilöä), mutta päälliköiden yhteenlaskettu määrä on pienentynyt. Tämän vuoksi naisten suhteellinen osuus päällikkötehtävissä on kasvanut.

Poliisissa edistetään monimuotoista rekrytointia valtakunnallisten ja alueellisten toimenpiteiden avulla. Poliisihallinnon työntekijöiden etnisestä taustasta ei ole saatavissa tilastotietoa, josta voisi tarkemmin seurata henkilöstön monimuotoisuuden kehittymistä. Poliisikoulutukseen hakeutumisen osalta monimuotoista rekrytointia edistetään Polamkin vetämänä, yhteistyössä valtakunnallisen opiskelijarekrytointiverkoston, poliisiyksiköiden ja eri vähemmistöryhmien kanssa. Poliisihallitus aloitti monimuotoisen rekrytointin toimenpidesuunnitelman laatimisen, mutta työ siirtyy vuodelle 2024.

Poliisin verkkoasioinnissa on huomioitu yhdenvertaisuuden ja kielellisten oikeuksien toteutuminen tuottamalla mahdollisimman selkeää ja saavutettavaa sisältöä sekä lisäämällä selkokielen määrää. Poliisin henkilöstöä on ohjeistettu ja koulutettu viestinnällisissä ja kielellisissä asioissa. Poliisissa toimii myös valtakunnallinen kielellisten asioiden verkosto, jonka tarkoituksena on ylläpitää kielellisten oikeuksien toteutumisen tilannekuvaa, toimia kanavana kielipalveluihin liittyvissä haasteissa sekä jakaa tietoa, koulutusta ja käytänteitä. Kansalliskielistrategian toteuttamiseksi Polamk on laatinut erillisen toimenpidesuunnitelman vuosille 2023–2026.

Ennalta estävän toiminnan osalta poliisi on vuonna 2023 julkaissut päivitetyn ankkuritoiminnan käsikirjan, joka ohjaa moniammatillista yhteistyötä, jolla tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja estetään ennalta rikollisuutta. Ankkuritoiminnalla tarkoitetaan moniammatillista yhteistyötä, joka kohdistuu lasten ja nuorten (alle 18-vuotiaiden) hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen. Ankkuritiimejä on kaikilla poliisilaitoksilla.

Poliisin maastapoistamisista tehtyjä kanteluita Eduskunnan oikeusasiamiehelle tai Oikeuskanslerin virastoon ei ole tullut poliisin tietoon vuosina 2022- 2023. Poliisi huomioi palautuksissa aina perustuslain 9 §:n ja ulkomaalaislain 147 §:n mukaisen palautuskiellon. Poliisi seuraa tarkasti Maahanmuuttoviraston muuttuvia maalinjauksia ja reagoi niihin tarvittaessa, sekä tekee tiivistä yhteistyötä Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston kanssa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu saa reaaliaikaisesti riittävän tarkat tiedot maasta poistamisen täytäntöönpanon vaiheista UMA-rekisteriin poliisin tekemistä maastapoistamissuunnitelmista ja voi näin suorittaa sille ulkomaalaislain 152b §:ssä määrättyä valvontavelvollisuutta. Yhdenvertaisuusvaltuutetun monitorointi haastavissa palautuksissa tuo tilanteeseen puolueettoman näkemyksen eri osapuolten toiminnasta ja parantaa siten sekä palautustoimintaan osallistuvien että asiakkaan oikeusturvaa.

Rikosten esitutkintaprosessia on tehostettu poliisiyksiköiden rikosten esikäsittelytoimintaa yhdenmukaistamalla sekä ohjeistamalla juttujen tutkinnan priorisointia. Päivittäisrikostutkinnan resursointi, esikäsittelytoiminta mukaan lukien, on pyritty turvaamaan. Toimenpiteillä pyritään lisäämään yhdenvertaisuutta.

4.5 Henkilöstön määrä ja rakenne

Vuonna 2023 poliisin henkilötyövuosien (htv) toteuma oli 10 382. Edelliseen vuoteen verrattuna poliisin henkilötyövuosien kokonaismäärä nousi 143 henkilötyövuotta (1,4 %). Eniten henkilötyövuosikertymä nousi muussa henkilöstössä, kun vuoteen 2022 verrattuna htv-toteuma oli 111 henkilötyövuotta suurempi. Poliisihenkilöstön määrä oli 7 592 htv, joka oli 81 henkilötyövuotta enemmän kuin edellisenä vuotena.

Osana vakauttamisohjelman toimeenpanoa poliisissa aloitettiin selvitys mahdollisuuksista siirtä kokonaishenkilötyövuosiin poliisin talousarvioesityksissä sekä sisäisessä resurssijaossa. Hallitusohjelman mukaisesti poliisitehtävissä toimivien määrää lisätään 8000 henkilötyövuoteen hallituskauden loppuun mennessä ja lisäys tehdään poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseen. Operatiivisissa tehtävissä toimivan henkilöstön määrä lisääntyy hallituskauden loppuun mennessä 500 henkilötyövuodella. Vuonna 2023 poliisissa valmisteltiin hallitusohjelmassa määriteltujen lisävoimavarojen kohdentamiseen ja seurantaan mallia, joka otetaan vuonna 2024 käyttöön.

Taulukko 28: Henkilöstöresurssit

Henkilöstöresurssit, htv	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Poliisin henkilöstö yhteensä	10 108	10 240	10 382
Poliisimiehet	7 412	7 511	7 592
Opiskelijat	273	273	224
Muu henkilöstö	2 422	2 456	2 567

Poliisimiehet, htv	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Päälliköt	38	36	34
Päälystö	717	735	767
Alipäälystö	1 695	1 707	1 715
Miehistö	4 962	5 033	5 075

Muu henkilöstö, htv	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Vartijat	376	370	384
Toimistotyöntekijät	871	896	917
Muut	1 175	1 190	1 265

Naisten osuus, %	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Koko henkilöstöstä	31,2 %	31,8 %	32,6 %
Poliisimiehistä	20,0 %	20,8 %	21,8 %
Alipäälystöstä, päälystöstä ja päälliköistä	14,8 %	15,5 %	16,9 %
Opiskelijoista	37,9 %	36,8 %	40,1 %
Muusta henkilöstöstä	64,9 %	64,7 %	64,1 %

Työhyvinvointi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Sairauspoissaolot, työpäivää / htv	9,2	12,5	10,2
Työtyytyväisyysindeksi ¹⁹	-	3,38	

5 Tilinpäätösanalyysi

5.1 Rahoituksen rakenne

Poliisin toimintamenomomentille 26.10.01. myönnettiin talousarviossa vuodelle 2023 nettomäärärahaa yhteensä 863,666 milj. euroa. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa poliisin toimintamenomomentille myönnettiin 2,477 milj. euron lisämääräraha nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyn toimenpiteisiin. Toisessa lisätalousarviossa poliisin toimintamenomomentille myönnettiin 21,778 milj. euron lisämääräraha, josta 20,848 milj. euroa palkkojen tarkistuksiin ja 0,93 milj. euroa korkean tason vierailun kustannuksiin. Yhteensä poliisin toimintamenomomentille vuodelle 2023 myönnetty määräraha oli 887,921 milj. euroa, mikä oli 58,983 milj. euroa eli 7,1 % enemmän kuin edeltävänä vuonna 2022.

Poliisitoimen määrärahasta osoitettiin talousarviossa sisäministeriön käyttöön 0,25 milj. euroa momentille 26.10.01.4. Lisäksi poliisitoimen määrärahasta osoitettiin tilijaottelumuutoksella 0,2 milj. euroa sisäministeriölle Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu-hankkeen toiseen vaiheeseen momentille 26.10.01.4, sekä 0,136 milj. euroa Ahvenanmaan poliisille AMK-harjoitteluun. Tilijaottelumuutosten jälkeen poliisille talousarviossa myönnetty toimintamenomäärärahat olivat 887,335 milj. euroa.

Toimintamenoihin budjetoitiin poliisitoimen määrärahasta 827,2108 milj. euroa (+ 4,7 % edellisvuoteen 2022 verrattuna), hankerahoitukseen 26,3122 milj. euroa sekä työ- ja kenttäharjoitteluun 8,9 milj. euroa.

Bruttotuotot oli talousarviossa arvioitu 70,823 milj. euroksi. Tuottoja kertyi poliisin toimintamenomomentille 81,152 milj. euroa, eli 5,6 % vähemmän kuin edellisvuonna (2022: 85,945 milj. euroa). Lähinnä vähenivät maksullisen toiminnan tuotot, joita oli 68,194 milj. euroa (2022: 74,785 milj. euroa). Maksullisen toiminnan tuotoista suurimman erän muodostivat edellisvuosien tapaan tuotot kotitalouksilta (58,272 milj. euroa). Nämä tuotot koostuivat pääosin passeista, henkilökorteista ja ampuma-aseluvista.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot kaikilta momenteilta olivat vuonna 2023 yhteensä 5,386 milj. euroa. Suurin erä koostui tuotoista valtion virastoilta ja laitoksilta (4,586 milj. euroa). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ovat monivuotisten hankkeiden rahoitusosuuksia.

¹⁹ Lähde: Poliisin henkilöstöbarometri 2022.

Poliisin palvelutoiminnan maksut toisille valtion virastoille olivat 55,251 milj. euroa (2022: 50,152 milj. euroa). Palvelutoiminnan ostoja puolestaan olivat ICT-palveluiden ja talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden ostot. Palvelumaksut nousivat 5,098 milj. euroa, josta 5,204 milj. euroa oli ICT-palvelujen lisäystä sekä toisaalta 0,105 milj. euroa talous- ja henkilöstöpalveluiden vähennystä. Talous- ja henkilöstöpalvelumaksut vähenivät jo toista vuotta peräkkäin. Pääosin tämä johtuu näiden palveluiden laskeneesta hintata- sosta, mikä puolestaan ensisijaisesti johtuu tuottavuuden kasvusta.

5.2 Talousarvion toteutuminen

Poliisihallitus-kirjanpitoyksikön käytettävissä oleva nettorahoitus vuodelle 2023 poliisitoi- men toimintamenomomentilla 26.10.01 oli yhteensä 926,473 milj. euroa (2022: 888,303 milj. euroa). Tästä vuoden 2023 talousarvion määrärahoja oli 887,335 milj. euroa (95,8 %) ja edelliseltä vuodelta siirtyvää määrärahaa 39,138 milj. euroa (4,2 %).

Vuonna 2023 poliisin toimintamenomomentilla oli käytettävissä vuoteen 2022 verrattuna 58,687 milj. euroa enemmän määrärahaa ilman siirtyviä määrärahoja. Siirtyvä määrä- raha väheni 20,518 milj. euroa. Kokonaisuudessaan poliisin nettomääräiset toimintame- nomäärärahat kasvoivat 38,169 milj. euroa. Määrärahoista käytettiin tilivuoden aikana 898,232 milj. euroa (96,95 %), määrärahan peruutusta oli 0,84 milj. euroa (0,09 %) ja vuodelle 2024 siirrettiin 27,4 milj. euroa (2,96 %).

Momentin 26.10.20 Maastapoistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot määräraha oli 7,668 milj. euroa sekä edelliseltä vuodelta 2022 siirtynyt määräraha 2,344 milj. euroa. Momentin 26.10.20 käyttö vuonna 2023 oli siirtyvä erä mukaan luettuna 3,207 milj. eu- roa, mikä on 0,195 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2024 määrä- rahaa siirtyi 6,805 milj. euroa.

Momentilla 26.10.21 KEJO-hankkeen yhteiset menot oli rahoitusta 6,85 milj. euroa. Koko rahoitus käytettiin.

Valtiovarainministeriön momentilla 28.70.01 Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen oli käytössä vuodelta 2022 siirtynyttä siirtomäärärahaa 0,890 milj. euroa, josta käytettiin 0,321 milj. euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momenttia 32.30.51.07 Palkkatuettu työ, valtiollahinto käytettiin 1,165 milj. euroa (2022: 1,472 milj. euroa).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arviomäärärahmomenttia 33.02.20.02 Poliisien tilaamat kuljetukset käytettiin 6,657 milj. euroa (2022: 6,142 milj. euroa). Momenttia 33.02.20.03 Poliisin määräämien oikeuslääketieteellisten tutkimusten menot käytettiin 0,878 milj. euroa (2022: 1,310 milj. euroa). Momentille 33.60.31.01. Lastenasiaintalo-toimintamallien kehittämiseen ja valtakunnallistamiseen saatiin rahoitusta 100 000 euroa. Momentilla oli siirtyvä erä huomioiden käytössä 185 346 euroa, josta käytettiin 94 993 euroa, ja 90 352 euroa siirtyi seuraavalle vuodelle.

5.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 81,671 milj. euroa, mikä on 5,2 % vähemmän kuin edellisvuonna. Tuottojen lasku johtui pääosin maksullisen toiminnan tuottojen laskusta (-8,8 %). Toiminnan tuotot koostuivat maksullisen toiminnan tuotoista (83,5 %), vuokrista ja (1,4 %) sekä muista toiminnan tuotoista (15,1 %). Vuokratuotot pysyivät edellisvuoden tasolla. Muut toiminnan tuotot nousivat 23,3 % edellisvuodesta pääosin yhteisrahoitettujen toiminnan tuottojen noususta johtuen.

Poliisin toiminnan kulut olivat yhteensä 1 007, 229 milj. euroa ja nousi 6,7 % edellisvuoteen verrattuna. Poliisin suurin kuluerä oli henkilöstömenot (68,1 %) ja ne kasvoivat 40,102 milj. euroa edellisvuodesta. Henkilöstökulujen kasvua selittää pääosin henkilötyövuosien määrän nousu 123 henkilötyövuodella, henkilösivukulujen nousu sekä valtion virkaehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset. Varsinaiset palkat kasvoivat 28,266 milj. euroa ja lomapalkkamuuutos nousi 5,126 milj. euroa.

Palveluiden ostot kuluerä oli yhteensä 160,940 milj. euroa ja nousi 5,5 % edellisvuoteen nähden. Sisäiset ICT- palvelut muodostivat 30,5 % ja tietotekniikan ylläpito- ja asiantuntijapalvelut (21,8 %) kaikista palveluiden ostoista. Painatuspalveluiden kustannukset laskivat 2,633 milj. euroa maksullisten lupien volyymin laskusta johtuen. Kustannusten nousua tapahtui myös mm. työterveyspalveluissa (+18,0 %), ICT-käyttöpalveluissa (+16,9 %), siivouspalveluissa (+14 %) sekä postikuluisissa (+17,9 %). Palveluiden ostot muodostivat 16 % poliisin toiminnan kuluista.

Ostoja tilikauden aikana tehtiin yhteensä 36,179 milj. euroa ja ne laskivat 7,790 milj. euroa edellisvuodesta pääosin siitä, koska varautumiseen liittyviä hankintoja ei tehty yhtä paljon kuin edellisvuonna. Ostot tilikauden aikana muodostivat 3,6 % poliisin toiminnan kuluista.

Vuokratulot olivat yhteensä 87,745 milj. euroa ja nousivat 10,5 % edellisvuodesta lähinnä muiden rakennusten vuokrien noususta johtuen (8,1 %). Poliisin muiden rakennusten vuokrat muodostavat 89,8 % kaikista vuokrista. Vuokratuluihin kuuluvat myös mm. kuljetusvälineiden vuokratulot, jotka nousivat 14,0 % edellisvuodesta. Vuokramenot muodostivat 8,7 % poliisin toiminnan kuluista.

Muut kulut olivat yhteensä 23,323 milj. euroa ja ne nousivat 18,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Matkustuspalvelut kasvoivat eniten muut kulut kuluryhmässä (1,562 milj. euroa). Myös kotimaan ja ulkomaan päivärahat nousivat (0,942 milj. euroa) ja se johtui siitä, että päivärahoihin tehtiin korotuksia vuonna 2023. Lisäksi patenti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksut kasvoivat 0,973 milj. euroa. Muut kulut muodostivat 2,3 % poliisin toiminnan kuluista.

Rahoitustuotot ja -kulut koostuvat pääosin viivästysmaksuista ja koroista ja satunnaiset tuotot- ja kulut maksetuista vahingonkorvauksista ja saaduista korvauksista.

Monivuotisten hankkeiden siirto keskeneräiseen käyttöomaisuuteen näkyy tilinpäätöksen tuotto- ja kululaskelmalla kohdassa valmistus omaan käyttöön, yhteensä 19,468 milj. euroa (vuonna 2022 28,066 milj. euroa). Suurimmat erät muodostivat Vitja, KEJO ja Askel. Poistojen osuus oli 32,933 milj. euroa ja ne pysyivät edellisvuoden tasolla.

5.4 Tase

Taseen vastaavaa-puolen aineettomissa hyödykkeissä keskeneräinen käyttöomaisuus väheni 31,317 milj. euroa. Keskeneräisten aineettomien hankintojen saldo koostuu seuraavista hankkeista: Poliisihallituksen KEJO jatkokehitys, Askel, Heko-Passi, TJKL, Opintohallintajärjestelmä, Fili, KO-projekti, POLKAS ja TUJU. Valmiiseen käyttöomaisuuteen aktivoitiin kuluneella tilikaudella Vitja II -hanke 45,283 milj. eurolla. Muita aktivoituja hankkeita olivat KEJO I 3,069 milj. euroa, mHEKO 1,54 milj. euroa, Heko-Passi UTF-8 0,208 milj. euroa ja mKEJO 0,684 milj. euroa. Poistoja (aineettomista hyödykkeistä) kirjattiin 14,946 milj. euroa. Aineettomien hyödykkeiden tasearvo kasvoi 11,586 milj. euroa. Koneiden ja laitteiden tasearvo pieneni 12,58 milj. euroa.

Vaihto-omaisuuden arvo kasvoi 0,154 milj. euroa.

Myyntisaamisia oli 1,815 milj. euroa, mikä on 2,578 milj. euroa edellisvuotta vähemmän.

Lomapalkkavelka kasvoi edellisvuodesta yli 8,66 milj. euroa.

5.5 Hankkeet

Poliisitoiminnan kokonaisrahoituksesta pieni osa, keskimäärin n. 2,5 % vuodessa, kohdennetaan poliisin toimintamenomomentin alajaottelulla kehittämishankkeisiin. Kehittämishankkeina toteutetaan strategisesti merkittäviä hankkeita, joiden tarkoituksena voi olla esimerkiksi lainsäädännön tai kansainvälisen veloitteen täytäntöönpano, tuottavuuden parantaminen, uuden teknologian käyttöönotto tai muu vastaava menettelyiden kehittäminen, joka edellyttää väliaikaisesti voimavarojen kohdentamista tavanomaista poliisin virkatyötä laajemmin ja mahdollisesti investointien toteuttamista.

Käytännössä hankerahoituksella on viime vuodet toteutettu lähinnä vain pakottavia, lainsäädännöstä tai kansainvälisistä velvoitteista aiheutuvia, yleensä ICT-kehittämistä koskevia säädösten täytäntöönpanon mahdollistavia hankkeita. Hankerahoituksen taso ei ole mahdollistanut juurikaan varsinaista poliisin toiminnan aitoa, oma-aloitteista innovatiivista kehittämistä.

Kehittämishankemomentilta rahoitettiin vuonna 2023 parikymmentä hanketta joko kokonaan tai osittain. Poliisin hankemuotoisena kehittämistyönä vuonna 2023 edistettiin yli neljäkymmentä erilaista hanketta, joista lähes puolet sai joko kokonaan tai osittain ulkopuolista, pääosin EU-rahastoista saatua tukea. Valtiovarainministeriön erillisrahoitusta saatiin vuoden 2021 alussa käynnistetyille mobiilihenkilökortin käyttöönottoon tähtäävälle hankkeelle, lisäksi KEJO-hanketta rahoitettiin erilliseltä talousarvion momentilta. Mobiilihenkilökorttihanke (MHEKO) keskeytettiin syyskaudella 2023, sillä digitaalisen henkilöllisyyden kokonaisuuden HE:n eduskuntakäsittely päättyi ja asiaa koskeva hallituksen esitys raukesi. Näin ollen valtiovarainministeriö keskeytti Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen, jonka seurauksena mobiilihenkilökorttihankeiden alasajon toimenpiteet käynnistettiin Poliisihallituksessa. Alasajon toimenpiteet jäivät osittain kesken kertomusvuonna eikä mobiilihenkilökorttijärjestelmää saatu täysin tuotantovalmiiksi vuoden 2023 aikana. MHEKO-järjestelmä jäi odottamaan mahdollista jatkokehitystä käynnissä olevan eIDAS-asetuksen päivityksen johdosta. Järjestelmän hyödynnettävyys eIDAS-lompakkosovelluksen kanssa selvityksessä.

Hankemomentille budjetoitiin vuonna 2023 poliisin kehittämisrahoitusta yhteensä n. 30 milj. euroa. EU-rahoitusta ennakoitiin saatavan noin 6 milj. euroa.

Hankkeiden kokonaiskustannukset olivat vuonna 2023 yhteensä noin 25,4 milj. euroa. Merkittävä osa v. 2023 käyttämättä jääneestä hankerahoituksesta siirtyy v. 2024 hankkeiden jatkuessa. Rahastoista saatavan rahoituksen osuus jäi ennakoitua alhaisemmaksi ollen 5,6 milj. euroa. Rahastorahoitteisten hankkeiden rahoitus siirtyy seuraavalle vuodelle hankkeiden toiminnallisen etenemisen ja tehtävien hankintojen ja asiantuntijapalveluiden ostojen kohdentumisen mukaisesti ja se osoitetaan poliisille jälkikäteen toteutuneita kustannuksia vastaavasti. Ennakoitua pienempi rahastorahoituksen tuloutuminen johtuu hankkeista riippumattomista syistä, erityisesti EU-tason säädösveloitteiden täytäntöönpanon viivästyisestä. Muun muassa EES ja ETIAS -veloitteiden täytäntöönpano on EU-tasolla viivästynyt merkittävästi suunnitellusta.

Poliisilla oli käynnissä kertomusvuonna yhteensä 15 erilaista hanketta, jotka toteutetaan joko kokonaan tai osittain EU:n sisäasioiden rahastojen (EUSA) tuella. Uusi rahastokausi käynnistettiin v. 2022 ja poliisi osallistui sekä kevään että syksyn hakuihin. Hankkeissa kehitetään muun muassa aseiden elinkaaritietoja, kyberosaamista sekä kyberrikollisyyteen liittyvää exit -toimintaa sekä operatiivisena, 100%:n tuettuna toimintana rahoitetaan esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden ennalta estävää toimintaa sekä rajat ylittävää rikostorjuntaa.

Vuonna 2023 hankkeissa painottuivat erityisesti poliisin strategiset painopisteet turvallisuuden edistämiseksi ja rikollisuuden torjumiseksi. Vuoden 2023 aikana mittavimmat hankkeet olivat poliisiasiantietojärjestelmä Vitja, viranomaisten yhteisen kenttäjohtajärjestelmän luomista toteuttava KEJO ja asetietojärjestelmän kehittämishanke Askel sekä useista, EU -veloitteiden täytäntöönpanohankkeista koostuva TIKO - ohjelmakokonaisuus. Vuonna 2023 saatiin päätökseen 9 hanketta, joista yhtenä esimerkkinä mainittakoon SIS asetusuudistuksen vaatimaa ICT-kehitystä sisältänyt SIS Recast -hanke. Suurimmista hankkeista sisältyy tarkempi kuvaus toimintakertomuksen kohtaan 3.4.2 ICT palvelut sekä 3.5.8 Kansainvälinen toiminta.

Hankemuotoisen kehittämisen piiriin kuuluvista, tiedonhallintalain mukaisen lausuntomenettelyn edellytykset täyttävistä hankkeista on kaikista laadittu lausuntopyynnöt. Perusoi-keuksien osalta hanketoteutuksissa arvioidaan erityisesti tietosuojaan liittyvät seikat hankkeen elinkaaren aikana. Lisäksi EU-rahoitusta hakevien hankkeiden tulee arvioida osana EU:n horisontaalisten periaatteiden toteutumista vaikutuksia niin perus- ja ihmisoi-keuksien kuin yhteiskunnallisten vaikutusten osalta. Hankemenettelyn piiriin kuuluvien hankkeiden osalta vaikutusten arvioinneissa tunnistettujen kehittämis- ja koulutustarpeita tarkastellaan osana poliisin hankemuotoisen kehittämisen kehittämiskokonaisuutta, joka jatkuu v. 2024.

6 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Poliisitoimen vuoden 2023 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arvioinnissa hyö- dynnettiin poliisin sisäisen tarkastuksen, riskienhallinnan, laillisuusvalvonnan sekä ul- koisten tarkastajien ja valvojien tekemiä havaintoja sekä poliisin eri kehittämistoimin- nassa esille tulleita arvioita.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen 65 §:n edellyttämänä sisäisen valvonnan arvi- ointi- ja vahvistuslausumana poliisin toimialan osalta poliisin ylijohdo esittää seuraavaa:

Poliisin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat suoritettuna sisäisen valvon- nan ja riskienhallinnan tilan arvioinnin perusteella pääosin asianmukaisia ja riittäviä ja täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Suoritettuna arvioinnin ja muiden havaintojen perusteella todettiin seuraavat olennaisim- mat kehittämiskohteet:

Poliisitoimen sisäisessä valvonnassa keskeiseksi kehittämiskohteeksi tunnistettiin seu- rannan ja valvonnan laadun kehittäminen ja yhdenmukaisuuden varmistaminen. Tämä linkittyy tiedon johtamisen ja tiedolla johtamisen sekä mittariston kehittämistyöhön poliis- sissa. Tuloksellisen toiminnan varmistamiseksi kehitetään kokonaisvaltaisesti resurssi- suunnittelua ja tulosohjausta. Vuoden 2024 aikana jatketaan poliisin sisäisen valvonnan ohjeen ja riskien hallinta määräyksen mukaisten toimintamallien toteutumisen varmista- mista osana kaikkea toimintaa.

Sisäisen tarkastuksen vuoden 2023 tarkastushavainnot liittyivät prosessien yhdenmukai- suuteen, toiminnan tuloksellisuuteen ja sen mittaamiseen, seurantaan ja valvontaan sekä riskienhallinnan käytännön toteuttamiseen. Sisäisen tarkastuksen painopisteal- eina vuodelle 2024 ovat käyttöomaisuuden ja irtaimiston hallinta, resurssien seurannan toimintamallit, salaisen tiedonhankinnan talous, kiinniotettujen terveydenhuollon järjestä- minen sekä tietoturvan johtaminen poliisissa. Edellisten vuosien tarkastusten toimenpi- teiden toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan jälkiseurannassa. Vastuutahoina ovat kaikki poliisiyksiköt, mukaan lukien Poliisihallitus.

Poliisin riskienhallintaa toteutetaan 1.12.2019 voimaan tulleen poliisin riskienhallinta - määräyksen mukaisesti. Poliisin riskienhallinta on suunnitelmallista ja järjestelmällistä, ja sitä kehitetään jatkuvan kehittämisen periaatteella. Vuoden 2023 alusta otettiin käyttöön poliisin uusi sähköisen riskienhallintajärjestelmä, jolla parannetaan edelleen poliisihallin- non riskienhallintatyön ja -prosessien tehokkuutta ja laatua. Vuoden 2023 helmikuun

alusta julkaistiin koko poliisihallinnon henkilöstön saataville poliisin riskienhallinnan verkkokoulutus, jolla lisätään poliisin riskienhallintatyöhön osallistuvien riskienhallintaosaamista. Vuosina 2022-2023 riskienhallinnan keskeisenä kehittämiskohteena oli poliisiyksiköiden merkittävimmistä riskeistä laadittuun analyysiin perustuva raportointi, jonka kautta poliisi pyrkii vaikuttamaan tehokkaammin riskien juurisyihin ja yksittäistä riskitarkastelua laajempiin kokonaisuuksiin konsernitason tasoisesti. Raportoinnin kehittämistä ja järjestelmän parempaa hyväksikäyttöä riskien hallinnassa jatketaan vuonna 2024. Lisäksi riskien käsittelyn sisällyttämistä tulosohjausprosessiin kehitetään. Poliisissa jatketaan myös riskienhallinnan prosessien toteutukseen osallistuvien poliisin eri toimijoiden roolien ja vastuiden edelleen selkeyttämistä hyödyntämällä poliisin sisäisen valvonta -ohjeen mukaista kolmen puolustuslinjan mallia ja käsitteistöä. Vastuutahoina ovat kaikki poliisiyksiköt, mukaan lukien Poliisihallitus.

Laillisuusvalvonnan tärkeimpänä kehityskohteena on edellisvuosien tapaan poliisiyksiköiden oman laillisuusvalvonnan riittävän kattavuuden ja suunnitelmallisuuden varmistaminen. Poliisihallituksen suorittamien tarkastusten perusteella arvioiden poliisiyksiköiden sisäinen laillisuusvalvonta on suunnitelmallista, kattavaa ja ammattimaista, ja oikeusyksiköiden rooli sisäisenä laillisuusvalvojana on vakiintunut. Laillisuusvalvonnan painopisteinä vuodelle 2024 ovat laillisuusvalvonnan toteutus oikeusyksiköissä, salaisten tiedonhankintatietojen käyttö ja valvonta, ulkomaalaisvalvonta, liikennerikosten seuraamusjärjestelmä, esitutkinta ja poliisin suorittamat etsinnät. Vastuutahoina ovat kaikki poliisiyksiköt, mukaan lukien Poliisihallitus.

7 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

7.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Yhteenvetotiedot on laadittu poliisiyksiköiden sisäiselle tarkastukselle toimittamien tietojen perusteella. Kaikki poliisiyksiköt toimittivat selvityksen vuoden 2023 aikana tietoonsa tulleista epäilyistä väärinkäytöksistä tai ilmoittivat ettei sellaisia ollut.

Väärinkäytöksiä ilmoitettiin kolme kappaletta. Yksi tapaus liittyen maksuaikakortin käyttöön, yksi vahingonkorvausasiaan ja yksi työajan virheelliseen kirjaamiseen.

7.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Virheiden ja väärinkäytöksiin perustuvia takaisinperintäpäätöksiä tehtiin tilinpäätös-vuonna kaksi. Takaisinperintä toteutui kahden tapauksen osalta.

29.02.2024

POL-2024-3826

8 Poliisihallituksen talousarvion toteumalaskelma

Taulukko 29: Poliisihallituksen talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	2 366 048,31	1 448 966	1 448 966,49	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	2 366 048,31	1 448 966	1 448 966,49	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	1 710 633,99	3 130 220	1 911 974,25	-1 218 246,18	61
12.26.99. Sisäministeriön hallinnonalan muut tulot	639 050,78	1 707 649	489 402,55	-1 218 246,18	29
12.26.99.1. Takavarikoitujen esineiden myyntitulot	305 557,14	200 000	147 156,99	-52 843,01	74
12.26.99.3. Muut tulot	22 595,64	7 649	7 648,73	0,00	100
12.26.99.4. Raja- ja merivartiovirasto Frontexin poliisille maksamat tulot	310 898,00	1 500 000	334 596,83	-1 165 403,17	22
12.30.99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	3 076,00				
12.33.99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	2 749,84	59 700	59 700,38	0,00	100
12.39.01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista	26 622,72	30 291	30 291,38	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	861 296,28	839 995	839 995,34	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	177 838,37	492 585	492 584,60	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	4 076 682,30	4 579 187	3 360 940,74	-1 218 246,18	73

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen käyttö 2023	Talousarvion 2023 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirryneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023, siirtomäärärahat	Käyttö vuonna 2023 siirtomäärärahat (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24.Ulkoministeriön hallinnonala		25 000		25 000,00	25 000,00	0,00	0,00	25 000,00	0,00	25 000,00
24.10.21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (S2)		25 000		25 000,00	25 000,00	0,00		25 000,00		25 000,00
24.10.21.01. Siviilikriisinhallinta (EK)		25 000		25 000,00	25 000,00	0,00		25 000,00		25 000,00
26. Sisäministeriön hallinnonala	891 614 405,75	955 786 025	921 520 821,94	34 265 202,66	955 786 024,60	0,00	41 482 263,17	943 482 263,17	908 377 065,17	34 265 202,66
26.01.29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	53 431 405,75	53 786 025	53 786 024,60		53 786 024,60	0,00				
26.01.50. Eräät avustukset (S2)	30 000,00	100 000	41 255,00	58 745,00	100 000,00	0,00	425,00	100 425,00	41 255,00	58 745,00
26.01.50.3. Todistajansuojeluohjelma	30 000,00	100 000	41 255,00	58 745,00	100 000,00	0,00	425,00	100 425,00	41 255,00	58 745,00
26.10.01. Poliisitoimen toimintamenot (S2)	828 648 000,00	887 335 000	859 933 590,88	27 401 409,12	887 335 000,00	0,00	39 137 742,87	926 472 742,87	898 231 763,41	27 401 409,12
26.10.01.1. Toimintamenot (KPY)	790 526 972,74	852 656 455	826 248 046,85	26 408 409,12	852 656 455,97	0,00	37 877 627,26	890 534 083,23	864 125 674,11	26 408 409,12

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen käyttö 2023	Talousarvion 2023 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirryneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023, siirtomäärärahat	Käyttö vuonna 2023 siirtomäärärahat (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.10.01.2. Hankerahoitus (KPY)	26 623 855,36	25 414 661	25 414 660,29		25 414 660,29	0,00		25 414 660,29	25 414 660,29	0,00
26.10.01.3. Poliisi amk harjoittelu (KPY)	10 203 171,90	8 270 884	8 270 883,74		8 270 883,74	0,00		8 270 883,74	8 270 883,74	0,00
26.10.01.4. Sisäministeriön menot (KPY)	5 000,00						5 000,00	5 000,00	0,00	0,00
26.10.01.5. Rahanpesun estäminen (RRF P2C3R1) (EK) (varattu)	1 289 000,00	993 000	0,00	993 000,00	993 000,00	0,00	1 255 115,61	2 248 115,61	420 545,27	993 000,00
26.10.20. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (S2)	2 608 000,00	7 668 000	862 951,46	6 805 048,54	7 668 000,00	0,00	2 344 095,30	10 012 095,30	3 207 046,76	6 805 048,54
26.10.21. KEJO-hankkeen yhteiset menot (S2)	6 850 000,00	6 850 000	6 850 000,00		6 850 000,00	0,00		6 850 000,00	6 850 000,00	0,00
26.30.01. Pelastustoimen toimintamenot (S2)	47 000,00									
26.30.01.1. Koulutuksen varsinaiset toimintamenot (KPY)	47 000,00									
26.30.03. Pelastusopiston toimintamenot (S2)		47 000	47 000,00		47 000,00	0,00		47 000,00	47 000,00	0,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen käyttö 2023	Talousarvion 2023 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023, siirtomäärärahat	Käyttö vuonna 2023 siirtomäärärahat (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 028 024,12	52 423	52 423,13		52 423,13	0,00	890 000,00	890 000,00	321 499,18	568 500,82
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	138 024,12	52 423	52 423,13		52 423,13	0,00				
28.70.01. Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (S3)	890 000,00						890 000,00	890 000,00	321 499,18	568 500,82
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	63 788,42						0,00	0,00	0,00	0,00
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	63 788,42									
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 471 926,44	1 164 895	1 164 894,91		1 164 894,91	0,00	0,00	1 164 894,91	1 164 894,91	0,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	1 471 926,44	1 164 895	1 164 894,91		1 164 894,91	0,00		1 164 894,91	1 164 894,91	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	1 471 926,44	1 164 895	1 164 894,91		1 164 894,91	0,00		1 164 894,91	1 164 894,91	0,00
33. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala	8 835 349,68	8 966 680	8 552 093,86	90 352,84	8 642 446,70	324 233,45	85 346,20	185 346,20	94 993,36	90 352,84

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen käyttö 2023	Talousarvion 2023 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023, siirtomäärärahat	Käyttö vuonna 2023 siirtomäärärahat (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	810 082,04	603 653	603 653,36		603 653,36	0,00				
33.02.20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (A)	7 451 902,08	7 860 000	7 535 766,55		7 535 766,55	324 233,45				
33.02.20.02. Poliisien tilaamat kuljetukset (KPY)	6 141 962,01	6 660 000	6 657 449,08		6 657 449,08	2 550,92				
33.02.20.03. Poliisin määräämien oikeuslääketieteellisten tutkimusten menot (KPY)	1 309 940,07	1 200 000	878 317,47		878 317,47	321 682,53				
33.20.50. Valtionosuus työtömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	336 719,18	305 905	305 905,03		305 905,03	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	336 719,18	305 905	305 905,03		305 905,03	0,00				
33.20.52. Valtionosuus työtömyysetuuksien perusturvasta (A)	136 646,38	97 122	97 121,76		97 121,76	0,00				
33.20.52.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	136 646,38	97 122	97 121,76		97 121,76	0,00				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen käyttö 2023	Talousarvion 2023 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023, siirtomäärärahat	Käyttö vuonna 2023 siirtomäärärahat (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.60.31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (S3)	100 000,00	100 000	9 647,16	90 352,84	100 000,00	0,00	85 346,20	185 346,20	94 993,36	90 352,84
33.60.31.01. Lastenasiantalo- toimintamallien kehittäminen ja valtakunnallistaminen	100 000,00	100 000	9 647,16	90 352,84	100 000,00	0,00	85 346,20	185 346,20	94 993,36	90 352,84
Määrärahatilit yhteensä	903 013 494,41	965 995 023	931 290 233,84	34 380 555,50	965 670 789,34	324 233,45	42 457 609,37	945 747 504,28	909 958 452,62	34 949 056,32

9 Poliisihallituksen talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista

Poliisihallituksella ei ole esitettävää valtuuslaskelmalla.

10 Poliisihallituksen tuotto- ja kululaskelma

Taulukko 30: Poliisihallituksen tuotto- ja kululaskelma

Poliisihallituksen tuotto- ja kululaskelma	1.1.2023-31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	1.1.2022-31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	68 194 388,99		74 785 447,80	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	1 182 886,41		1 365 286,51	
Muut toiminnan tuotot	12 293 493,01	81 670 768,41	9 972 959,82	86 123 694,13
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	36 178 811,55		43 958 355,97	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-154 103,42		-44 283,75	
Henkilöstökulut	685 730 908,26		645 629 260,77	
Vuokrat	87 744 555,24		79 381 186,87	
Palvelujen ostot	160 939 960,80		152 494 725,68	
Muut kulut	23 323 337,24		19 657 224,45	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-19 468 089,31		-28 066 340,42	
Poistot	32 933 433,29	-1 007 228 813,65	30 730 253,58	-943 740 383,15
JÄÄMÄ I		-925 558 045,24		-857 616 689,02
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	10 223,07		10 348,63	
Rahoituskulut	-9 786,93	436,14	-8 169,87	2 178,76
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				

Poliisihallituksen tuotto- ja kululaskelma	1.1.2023-31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	1.1.2022-31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
Satunnaiset tuotot	465 379,27		540 125,11	
Satunnaiset kulut	-249 531,66	215 847,61	-344 950,21	195 174,90
JÄÄMÄ II		-925 341 761,49		-857 419 335,36
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	-41 255,00	-41 255,00	-42 922,00	-42 922,00
JÄÄMÄ III		-925 383 016,49		-857 462 257,36
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Muut pakolliset maksut	30 291,38		26 622,72	
Perityt arvonnäverot	1 448 966,49		2 366 048,31	
Suoritettavat arvonnäverot	-54 445 796,35	-52 966 538,48	-54 416 213,08	-52 023 542,05
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-978 349 554,97		-909 485 799,41

11 Poliisihallituksen tase

Taulukko 31: Poliisihallituksen tase

Poliisihallituksen tase	31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOJITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	125 325,10		99 937,55	
Muut pitkävaikutteiset menot	72 888 198,25		30 010 374,21	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	40 308 439,35	113 321 962,70	71 625 426,96	101 735 738,72

Poliisihallituksen tase	31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennelmat	99 903,92		117 110,53	
Koneet ja laitteet	44 050 645,11		56 630 484,90	
Kalusteet	1 223 663,68		214 547,80	
Muut aineelliset hyödykkeet	45 192,92	45 419 405,63	66 743,60	57 028 886,83
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		158 741 368,33		158 764 625,55
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	396 336,33	396 336,33	242 232,91	242 232,91
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	45 337,00	45 337,00	40 137,00	40 137,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	1 814 609,19		4 392 167,69	
Siirtosaamiset	6 182 055,81		2 819 583,64	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 429 010,86		961 197,76	
Ennakkomaksut	406 403,05	9 832 078,91	318 649,04	8 491 598,13
RAHOITUSOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT LYHYTAIKAISET SIJOITUKSET				
Rahoitusomaisuusarvopaperit	2 623,70	2 623,70	2 623,70	2 623,70
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	238 610,48		230 353,21	
Kirjanpitoyksikön tulotilit	25,00		0,00	

Poliisihallituksen tase	31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
Kirjanpitoyksikön menotilit	-1 361,49		-1 410,74	
Muut rahat ja pankkisaamiset	364 664,43		358 207,18	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	77 617,95	679 556,37	94 777,55	681 927,20
VAIHTO- JA RAHOITUSOMaisuUS YHTEENSÄ		10 955 932,31		9 458 518,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ		169 697 300,64		168 223 144,49

Poliisihallituksen tase	31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-6 142 799,61		-6 142 799,61	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-36 728 791,47		-31 575 930,91	
Pääoman siirrot	974 125 867,94		904 332 938,85	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-978 349 554,97	-47 095 278,11	-909 485 799,41	-42 871 591,08
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	570 422,05	570 422,05	807 026,16	807 026,16
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Muut pitkäaikaiset velat	411 067,85	411 067,85	0,00	0,00
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	1 076 342,80		708 526,95	
Ostovelat	32 347 334,70		45 092 554,33	

Poliisihallituksen tase	31.12.2023	Vuosi 2023 yhteensä	31.12.2022	Vuosi 2022 yhteensä
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	13 962 392,18		12 953 092,22	
Edelleen tilitettävät erät	35 592 949,93		32 744 045,95	
Siirtovelat	132 224 568,69		117 300 994,72	
Muut lyhytaikaiset velat	607 500,55	215 811 088,85	1 488 495,24	210 287 709,41
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		216 222 156,70		210 287 709,41
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		169 697 300,64		168 223 144,49

12 Liitetiedot (tilinpäätöksen liitteet)

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen ja niiden vertailtavuuteen

Budjetoinnissa ei ollut muutoksia, jotka vaikuttaisivat talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen.

2) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen ja niiden vertailtavuuteen

Ulkomaanrahamääräiset velat on viety kirjanpitoon tapahtuman syntymispäivän mukaiseen valuuttakurssiin euroiksi muutettuna. Poliisihallitus kuuluu Valtiokonttorin keskitettyjen valuuttatilien käyttäjiin ja järjestelmään kuuluvien valuuttojen maksut maksetaan Valtiokonttorin pankkitileiltä ja näihin valuuttoihin liittyvät kurssierot kirjautuvat Valtiokonttorille. Muiden valuuttojen osalta ulkomaanmääräiset velat eivät ole olennaisia eikä niitä ole muutettu tilinpäätöspäivän mukaiseen kurssiin.

3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Kirjanpitoyksikön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a §:n mukaisia.

4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnitti huomiota Polamkin Poliisikoiralaitoksen vuonna 2022 saaman Turan testamenttilahjoituksen kirjaustapaan. Polamk oli kirjannut rahoituksen ja siitä maksetut kulut arvonlisäveroineen tasetilille 21280000 muut rahastot, ja käyttänyt lisäksi seurannassa seurantakohde2-numeroa. Koska lahjoitusta ei oltu myönnetty kolmatta osapuolta hyödyttävään toimintaan, rahoitus tuli VTV:n mukaan oikaista pois muut rahastot -tasetililtä ja siirtää tuotot ja kulut yhteisrahoitteiseen toimintaan ja toimintamenomomentille myös takautuvasti vuoden 2022 osalta. Lahjoitusvarojen seurantaan perustettiin projektinumero, ja vuoden 2022 tuotot ja kulut kohdennettiin toimintamenomomentille vuoden 2023 kirjanpidossa.

5) Selvitys edellisestä vuodesta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvoiton tietojen kanssa

Helsingin poliisilaitoksella matkustamiseen käytetyt kulut lisääntyivät n. 400 000 euroa edellisvuoteen verrattuna mm. valtiovierailujen (Zelenskyi, Blinken, Biden) sekä itärajan sulkemisen johdosta. Investointihankinnat vähenivät n. 430 000 euroa edellisvuodesta.

Hämeen poliisilaitoksen 2023 käyttöönotetun aula- ja vartiointipalvelun kustannukset lisäsivät palvelujen ostoissa vartiointi- ja turvallisuuspalveluiden kuluja n. 150 000 euroa.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen Espoon pääpoliisiasema palasi keväällä 2023 peruskorjattuihin toimitiloihin. Uudistetut toimitilat lisäsivät vuokrakuluja n. 920 000 euroa sekä vartiointi- ja turvallisuuspalvelujen kuluja n. 100 000 euroa.

Pääpoliisiaseman varustelun myötä myös kulut Valtorille nousivat n. 670 000 euroa.

Oulun poliisilaitoksella otettiin käyttöön Kuusamon uusi poliisiasema. Poliisiasemalle hankittiin mm. kalusteita ja kuntosalin varusteita, mikä nosti kuluja n. 110 000 eurolla.

Polamkin poliisikoiralaitos toimi 2023 koko vuoden uusituissa toimitiloissa. Vuonna 2022 poliisikoiralaitos toimi tammi-toukokuun väistötiloissa ja kesäkuusta alkaen uusissa tiloissa. Poliisikoiralaitoksen Koirakoulunkadun kiinteistön vuoden 2023 toimitilavuokrat ovat em. syystä n. 378 000 euroa suuremmat kuin vuonna 2022.

6) Selvitys tilinpäätösvoiton jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista

SIS Recast -hankkeen tuotoista on vuodelle 2023 jäänyt kirjaamatta tuottoa 389 052 euroa. Tuotto kirjataan vuodelle 2024.

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen käyttö vuonna 2023	Talousarvion 2023 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirryneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 20223, siirtomäärärahat	Käyttö vuonna 2023, siirtomäärärahat (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.30.03. Pelastusopiston toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v) NETTOMENOT	0,00	47 000	47 000,00		47 000,00	0,00		47 000,00	47 000,00	0,00
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha) BRUTTOMENOT	136 646,38		97 121,76		97 121,76					
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha) BRUTTOTULOT	0,00									
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha) NETTOMENOT	136 646,38	97 122	97 121,76		97 121,76	0,00				

29.02.2024

POL-2024-3826

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 3.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut määrärahat
Taulukko 33: Peruutetut määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu tilijaottelu	Peruutettu yhteensä
26. Sisäministeriön hallinnonala		839 995,34
Vuosi 2022		839 995,34
26.01.50.3. Todistajansuojeluohjelma (siirtomääräraha 2 v)	425,00	
26.10.01.4. Sisäministeriön menot (siirtomääräraha 2 v)	5 000,00	
26.10.01.5. Rahanpesun estäminen (RRF pilari 2) (EK) (varattu)	834 570,34	
Pääloukat yhteensä		839 995,34
Vuosi 2022		839 995,34

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely
Taulukko 34: Henkilöstökulujen erittely

Henkilöstökulujen erittely	2023	2022
Henkilöstökulut	571 026 151,84	536 999 229,09
Palkat ja palkkiot	563 782 074,11	534 515 914,16
Tulosperusteiset erät	8 727,00	8 557,00
Lomapalkkavelan muutos	7 235 350,73	2 474 757,93
Henkilösivukulut	114 704 756,42	108 630 031,68
Eläkekulut	99 673 306,10	95 190 062,26
Muut henkilösivukulut	15 031 450,32	13 439 969,42

Henkilöstökulujen erittely	2023	2022
Yhteensä	685 730 908,26	645 629 260,77
Johdon palkat ja palkkiot, josta	5 665 319,47	5 832 357,08
- tuloperusteiset erät	8 727,00	8 147,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	16 705,85	6 740,00
Johto	4 400,00	4 640,00
Muu henkilöstö	12 305,85	2 100,00

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu Poliisihallituksessa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Taulukko 35: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Kom-luokka	Poistomenetelmä	Poisto aika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet					
1120 Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät	1120010	Tasapoisto	5	20,0	0
1120 Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät	1120020	Tasapoisto	3	33,3	0
1123 Liittymismaksut	1123010	Tasapoisto	10	10,0	0
1129 Muut aineettomat oikeudet	1129010	Tasapoisto	5	20,0	0
114 Muut pitkävaikutteiset menot					
1140 Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät	1140010	Tasapoisto	5	20,0	0

Omaisuusryhmä	Kom-luokka	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	1149000	Tasapoisto	3	33,3	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	1149020	Tasapoisto	5	20,0	0
119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat					
1191 Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	1191010	Ei poistoja			
122 Rakennukset					
1229 Muut rakennukset	1229010	Tasapoisto	20	5,0	0
123 Rakennelmat					
1230 Rakennelmat	1230010	Tasapoisto	15	6,7	0
1230 Rakennelmat	1230040	Tasapoisto	10	10,0	0
125-126 Koneet ja laitteet					
1250 Autot ja muut maajetäsuvälineet	1250010	Tasapoisto	5	20,0	0
1251 Laivat ja muut vesijetäsuvälineet	1251010	Tasapoisto	7	14,3	0
1254 Kevyet työkoneet	1254010	Tasapoisto	7	14,3	0
1255 ICT-laitteet	1255010	Tasapoisto	3	33,3	0
1255 ICT-laitteet	1255020	Tasapoisto	5	20,0	0
1256 Toimistokoneet ja laitteet	1256010	Tasapoisto	5	20,0	0
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	1257010	Tasapoisto	5	20,0	0

Omaisuusryhmä	Kom-luokka	Poistomenetelmä	Poisto aika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	1258010	Tasapoisto	5	20,0	0
1259 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	1259010	Tasapoisto	5	20,0	0
1259 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	1259020	Tasapoisto	10	10,0	0
1260 Muut tutkimuslaitteet	1260010	Tasapoisto	5	20,0	0
1269 Muut koneet ja laitteet	1269010	Tasapoisto	5	20,0	0
1269 Muut koneet ja laitteet	1269040	Tasapoisto	3	33,3	0
127 Kalusteet					
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	1270010	Tasapoisto	5	20,0	0
1279 Muut kalusteet	1279010	Tasapoisto	5	20,0	0
128 Muut aineelliset hyödykkeet					
1280 Taide-esineet	1280010	Ei poistoja			
1289 Muut aineelliset hyödykkeet	1289010	Tasapoisto	5	20,0	0
129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat					
1299 Muut keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuushankinnat	1299010	Ei poistoja			

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Taulukko 36: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Aineettomat hyödykkeet	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	147 045,00	68 922 575,81	71 625 426,96	140 695 047,77
Lisäykset	68 799,00	57 780 636,10	19 468 089,31	77 317 524,41
Vähennykset	0,00	0,00	-50 785 076,92	-50 785 076,92
Hankintameno 31.12.2023	215 844,00	126 703 211,91	40 308 439,35	167 227 495,26
Kertyneet poistot 1.1.2023	-47 107,45	-38 912 201,60	0,00	-38 959 309,05
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-43 411,45	-14 902 812,06	0,00	-14 946 223,51
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-90 518,90	-53 815 013,66	0,00	-53 905 532,56
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	125 325,10	72 888 198,25	40 308 439,35	113 321 962,70

Aineelliset hyödykkeet	123 Rakennelmat	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	184 196,33	94 281 805,00	317 214,32	115 162,76	94 898 378,41

Aineelliset hyödykkeet	123 Rakennelmat	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Lisäykset	0,00	12 229 516,62	1 221 754,19	0,00	13 451 270,81
Vähennykset	0,00	-8 803 725,50	0,00	0,00	-8 803 725,50
Hankintameno 31.12.2023	184 196,33	97 707 596,12	1 538 968,51	115 162,76	99 545 923,72
Kertyneet poistot 1.1.2023	-67 085,80	-37 651 320,10	-105 249,69	-48 419,16	-37 872 074,75
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	1 732 766,44	0,00	0,00	1 732 766,44
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-17 206,61	-17 387 302,56	-210 055,14	-21 550,68	-17 636 114,99
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	-351 094,79	0,00	0,00	-351 094,79
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-84 292,41	-53 656 951,01	-315 304,83	-69 969,84	-54 126 518,09
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	99 903,92	44 050 645,11	1 223 663,68	45 192,92	45 419 405,63

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 8

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 9.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Taulukko 37: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitus-omaisuus-arvopaperit	Kappalemäärä 31.12.2023	Markkina-arvo 31.12.2023	Kirjanpito-arvo 31.12.2023	Omistusosuus % 31.12.2023	Myyntioikeuksien alaraja % 31.12.2023	Saadut osingot 31.12.2023	Markkina-arvo 31.12.2022	Kirjanpito-arvo 31.12.2022
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet		5 033,84	2 623,70				2 022,42	2 623,70
Bitcoinit	0,13131	5 033,84	2 623,70				2 022,42	2 623,70
Osakkeet ja osuudet yhteensä			2 623,70					2 623,70

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 11.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Poliisihallituksella ei ole ilmoitettavaa kohtiin Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä, Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä, sekä Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset.

Taulukko 38: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskoh- taisten perustelu- jen yleisten mää- räysten kohdan Toimintame- nomäärärahat pe- rusteella tehdyt ta- vanomaiset sopi- mukset ja si- toumukset	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
Tavanomaiset sopi- mukset ja sitoumuk- set	80 437 409,66	93 566 006,20	128 835 077,57	40 255 643,34	111 533 879,30	374 190 606,41
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	80 437 409,66	93 566 006,20	128 835 077,57	40 255 643,34	111 533 879,30	374 190 606,41

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
Taulukko 39: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.1.2023	Varat 31.12.2022	Käyttötarkoitus
Maija Syrjäsen rahasto	364 664,43	358 207,18	Apurahojen jako henkilökunnalle ennalta estävän toiminnan ja rikostorjunnan kehittä- mistä edistävään tutkimukseen sekä muuhun poliisilaitoksen toiminnan kehittä- miseen.
Kyllikki Näsäkkälän testamentti	194 931,23	201 312,24	Opiskelijoiden koulutus.
ISP Testamentti lahjoitus	10 826,39	15 621,52	Lahjoitus poliisikoiratoimintaan.
PAK Oy Konwell Ab testamentti	0,00	6 421,45	Lahjoitus poliisikoirien huumausainekou- lutukseen.
PAK Tura testamentti	0,00	225 463,77	Lahjoitus poliisikoirakoulutukseen.
Yhteensä	570 422,05	807 026,16	

PAK Oy Konwell Ab ja PAK Tura testamenttien käsittelytapa kirjanpidossa on muutettu. Tuotot ja kulut kirjataan yhteisrahoitteiseen toimintaan toimintamenomomentille.

Käyttämätön osuus sisältyy taseen lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan kohtaan Saatut ennakot.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 14.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 15.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Poliisihallituksella ei ole esitettävää liitteelle 16.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Poliisihallitukselle ei ole esitettävää liitteelle 17.

Poliisihallituksen tilinpäätöksen liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Poliisihallituksen kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sisältää Polamkin kilpailullisen toiminnan tuloslaskelman. Poliisihallituksen muilla virastoilla ei ole kilpailullista toimintaa.

Taulukko 40: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Muut suoritteet (liiketaloudelliset) / Poliisitoimi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Tuotot			
Kilpailullisen toiminnan myyntituotot	111 653	275 838	216 061
Kilpailullisen toiminnan muut tuotot	917 083	670 440	521 278
Tuotot yhteensä	1 028 736	946 278	737 339
Kokonaiskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	31 818	35 248	43 043
Henkilöstökustannukset	149 128	114 028	103 392

Muut suoritteet (liiketaloudelliset) / Poliisitoimi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Vuokrat	599 172	574 944	474 427
Palvelujen ostot	55 883	102 583	86 139
Muut erilliskustannukset	4 909	7 938	10 822
Erilliskustannukset yhteensä	840 910	834 741	717 824
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	78 996	42 424	48 977
Poistot	1 436	631	538
Korot	0	0	218
Muut yhteiskustannukset	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	80 432	43 055	49 733
Kokonaiskustannukset yhteensä	921 341	877 796	767 556
KUSTANNUSVASTAAVUUS			
TULOS	107 395	68 482	-30 218
Kustannusvastaavuus %	112 %	108 %	96 %
Käytetty mpl 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	-
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN			
Tuotot-kustannukset, euroa	107 395	68 482	-30 218
Kustannusvastaavuus%	112 %	108 %	96 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	-	-	-

Kuvaus kustannuslaskennan periaatteista:

Tuotot ovat valtion liikekirjanpidon tiliryhmään 31 vuokrat ja käyttökorvaukset sekä tiliryhmään 300 tuotot maksuperustelain mukaisista liiketaloudellisista suoritteista kirjattuja tapahtumia. Vuokrasaamisen poisto 151,04 euroa on huomioitu.

Polamkin kampusalueen asuinrakennuksissa asui huoneenvuokralain mukaisilla sopimuksilla poliisiopiskelijoita sekä jonkin verran henkilöstöä. Lisäksi kampusalueella majoittui hätäkeskuspäivystäjätutkintoa suorittavia opiskelijoita. Asuntoloissa oli myös jonkin verran muita maksullisia majoittumisia. Polamk järjesti turvallisuusalan koulutuksia ja toteutti ajokoulutuksia ajoharjoitteluradoilla.

"Tiliryhmän 40 aineet, tarvikkeet ja tavarat tapahtumat ovat suoraan liikeloudelliseen toimintaan tai majoitustoimintaan (erillinen seurantanumero) kohdennettuja tarvikeostoja. Majoitusvarausjärjestelmästä saatavan tilaston avulla arvioitiin vuokraustoimintaan kohdistuva osuus. Kulujen kohdennukseen sisältyy arviota muun muassa sähkölukujen osalta, sillä sähkömittarit eivät ole talokohtaisia.

Henkilöstökustannukset ovat liikeloudelliseen toimintaan työajanseurantajärjestelmässä kohdennettuja (jakopalkat). Vuokrat ovat tiliryhmään 420 kirjattuja toimitila- ja muita vuokria. Toimitilavuokrat voidaan Tampereen kampuksen osalta eritellä asuinrakennuksittain. Vuokraustoimintaan kohdennettava osuus saadaan majoitusvarausjärjestelmän tuottaman tilaston avulla.

"Pieksämäen ja Lopen (Räyskälä) kiinteistöjen toimitilavuokria on kohdennettu liikeloudelliseen toimintaan tehtyjen työaikojen tai toteutuneiden kulujen suhteessa. Vaajakadun päärakennuksen tiloista on liikeloudelliseen toimintaan arvioitu maksulliseen palvelu-toimintaan osallistuneiden työhuonetiloja sekä arvioitu osuutta yleisistä tiloista päärakennuksen neliövuokran perusteella.

Palvelujen ostot muodostuvat tiliryhmään 43 sekä suoraan kirjatusta, että vyöryttämällä kohdennetuista tapahtumista. Pieksämäen ja Lopen kiinteistöjen palvelujen ostoja on kohdennettu liikeloudelliseen toimintaan työaikojen tai kulujen suhteessa. Majoitustoimintaan suoraan kohdennettavia palveluostoja on seurattu seurantanumerolla. Asuntojen vuokraustoimintaan kohdennettuihin palvelujen ostoihin sisältyy arviota yleisten tilojen siivouksen sekä muiden palvelujen osalta. Muut erilliskustannukset ovat suoraan liikeloudelliselle toiminnalle kohdistettuja kuluja. "

"Pieksämäen ja Lopen toimipisteiden osalta tukitoiminnoille kirjatut tapahtumat kohdennettiin eri koulutuksille työaikojen tai toteutuneiden kulujen suhteessa. Hallinnon kaikille yhteisiä kuluja jaettiin ensin henkilöstöryhmäsuhteessa (koulutus ja muu toiminta), minkä jälkeen koulutukselle kohdistuva osuus on jaettu pääosin opintopistemäärien suhteessa eri koulutuksille. Maksullinen ja maksuton majoitustoiminta on ohjeistettu kirjaamaan työajanseurannassa eri toiminnoille ja lisäksi on käytössä erillinen seurantakohde majoitustoiminta (seuko2). Kirjaston ja tietopalvelun kuluja kohdennettiin tukitoimintoihin kirjaston oman seurannan perusteella.

Poistoista on eritelty ensin ne osuudet, jotka kohdistuvat tiettyyn toimintaan. Loppuosa on jaettu henkilöstösuhteessa eri toimintaan, minkä jälkeen koulutukselle kohdistuva osuus on vyörytetty eri koulutuksille opintopisteiden suhteessa.

13 Allekirjoitukset

Poliisihallituksen vuoden 2023 tilinpäätös on hyväksytty 29.2.2024 Espoossa. Poliisihallituksen virastojen päälliköt ovat kukin omalta osaltaan hyväksyneet tämän tilinpäätöksen allekirjoittamalla johtamansa viraston toimintakertomuksen.

Poliisihallituksen tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Poliisiylijohtaja

Seppo Kolehmainen

Hallintojohtaja

Anne Aaltonen